

petrol-iş Kadın

45

MAYIS 2013

10 yaşında

8 Mart'in tarihçesine damga vuran yangın:
TRIANGLE GÖMLEK FABRİKASI ALEV ALEV

Ertelenen devrim:
Mısırlı kadınlar değişim istiyor

Dergimizin 10. yılını kutladık
Karanlık tablodan sızan ışık:
Petrol-iş Kadın Dergisi

Prof. Dr. Aynur İlyasoğlu
Kendi varoluş alanlarınızı geliştirin

**ÜNLÜ ERKEKLERE GÖMLEK
DİKEN KADINLAR DİRENİŞTE**

SGBP Kadın Koordinasyonu 1. Kadın Emegi Çalıştayı
Güvencesizliği, kadın örgütlenmesini
ve direnişleri konuştuk

Lüleburgaz'da Eczacıbaşı Zentiva
işyerindeydik:

HERKES HER İŞİ YAPIYOR

4 Kısa... Kısa...

6 KARANLIK TABLODAN SIZAN IŞIK:
Petrol-İş Kadın Dergisi

8 FORUM
Petrol-İş Kadın Dergisi'nin
Bizim İçin Anlamı

12 PETROL-İŞ GENEL BAŞKANI
MUSTAFA ÖZTAŞKIN:

"Kadın Dergimiz Emek ve
Kadın Hareketini Birleştirdi"

12 PETROL-İŞ KADIN DERGİSİ'NİN
10. YILI İÇİN AÇTIĞIMIZ DEFTERE
YAZILANLAR

Petrol-İş Kadın'ın Onuncu Yılı Kutladık

13 BARIŞ İÇİN KADIN GİRİŞİMİ:
Barış ve Müzakere Sürecinde Biz
Kadınlar da Varız

14 8 Mart'ı Direnişteki Kadınlarla
Kutladık

15 SGBP Kadın Koordinasyonu 1. Kadın Emegi Çalıştayı
Güvencesizliği, Kadın Örgütlenmesini
ve Direnişleri Konuştuk

18 2013 Bahar Aktif Üye Eğitimlerinde
Toplumsal Cinsiyet Dersleri

20 Lüleburgaz'da Eczacıbaşı Zentiva İşyerindeydik
Herkes Her İşini Yapıyor

24 Petrol-İş Kadın Web Sitesi
Güncellendi, Yenilendi, Tazelendi

25 Prof. Dr. Aynur İlyasoğlu:
"Kendi Varoluş Alanlarınızı
Geliştirin"

28 Ertelenen Devrim:
Mısırlı Kadınlar Değişim İstiyor

31 **HAKLARIMIZ**
Sendikamızda Kadın-Erkek
Eşitliğine İlişkin Düzenlemeler

32 İstanbul İSİG Meclisi'nden Kadın Çalıştayı:
Evde İşte Çalışıyoruz
Sağlığımızdan Olmak İstemiyoruz

34 Ünlü Erkeklerle Gömlek Diken
Kadınlar Direnişte

36 Bağımsız ve Özgür Bir Yaşam
İstedim Kendime

38 **SENDİKAL BİLİNÇ**
Kreş Haktır: "Yaşamın Her
Alanında Eşitlik, Çocuk Bakımında
Ortak Sorumluluk"

40 Asiye Hanım'ın Mücadele Hikâyesi:
Öğreneyim ki Başkalarına Öğreteyim

42 FOTO-HABER: En Minik Müzakereci

43 Sirk Akrobasisinden Resim Sanatına
Suzanne Valadon

44 8 Mart'ın Tarihçesine Damga Vuran Yangın:
Triangle Gömlek Fabrikası Alev Alev

48 Petrol-İş'te 8 Mart
Şubelerden 8 Mart Haberleri

52 **TARİHTEN KADIN SESLERİ**
Büyükkannelerimizin Dergisi
Kadınlar Dünyası 100 Yaşında

54 Bir Amaca Çıkarsız Bağlanma
Ya da Marie Curie'nin
Yaşam Öyküsü

58 **SAĞLIK**
Ağız Kokularından Kurtulmak
Mümkün

60 **EVET MUTFAKTA BİRİLERİ VAR**
Yerin Altıyla Üstünü Birleştiren
Lezzet: Kereviz

62 **OKUMA ODASI**
Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın / Baba Evinde
Bana Yer Yok / Çalışmak Sağlığa Zararlıdır

63 **CEMİLE TEYZE**
Yaşlı Bir Marjinal, Beşiktaş Sahili,
1 Mayıs ve Romatizmalar

Baharın son günlerinde yine karşınızdayız. 2013 Mart ayı Petrol-İş Kadın Dergisi'nin programı oldukça yüklüydü.

2003 yılında yayın hayatına başlayan dergimiz, bu yıl 10. yılını doldurdu. Onuncu yaşımızı kutlamak için düzenlediğimiz etkinliğe, sendikalardan, meslek örgütlerinden, bağımsız kadın kuruluşlarından pek çok kadın katıldı. Etkinliğin ayrıntılı haberini gündem sayfalarımızda bulabilirsiniz.

8 Mart programımızı bu yıl Sendikal Güç Birliği Platformu Kadın Koordinasyonu olarak yaptık. Programın ilk durakları her zaman olduğu gibi direnişte olan kadın işçilerdi. Önce THY'deki kadın arkadaşlarımız ziyaret edildi, daha sonra Tuzla Serbest Bölgesi'nde İSMACO'da direnen kadın arkadaşlarımızla birlikte 8 Mart'ı kutladık.

İkinci büyük etkinliğimiz ise "SGBPKK 1. Kadın Emeği Çalıştayı" idi. Çalıştay kadın emeği ile uğraşan sendikacı kadınlar ve kadın kurumları tarafından ilgiyle karşılandı. 8 Mart etkinliklerimiz de yine gündem sayfalarımızda yer alıyor.

Barışın konuşulduğu bu günlerde kadınlar ne yapıyor? Barış sürecine kadınların nasıl ve ne şekilde dahil olması gerektiğini tartışmak için Barış İçin Kadın Girişimi, bir konferans düzenledi. Konferans kararlarını sayfalarımızdan takip edebilirsiniz.

Bu yılki bahar aktif üye eğitimlerine kadın katılımı yüksekti, eğitime katılan arkadaşlarımızla, genel olarak sendikal eğitim ve toplumsal cinsiyet eğitimini konuştuk.

Prof. Dr. Aynur İlyasoğlu dergimizi baştan itibaren destekleyen ve önerileriyle bizi zenginleştiren akademisyen dostlarımızdan. 8 Mart dolayısıyla hocamızın "Örtülü Kimlik" isimli kitabının 4. baskısı yayımlandı. Bu vesileyle onunla kitabını ve kadın sözlü tarih çalışmalarını konuştuk, dedik.

Geçtiğimiz günlerde Trakya Şubesi'ne bağlı Eczacıbaşı Zentiva İlaç Fabrikası'ndaki kadın arkadaşlarımızla bir kez daha bir araya geldik. İsmi Eczacıbaşı iken gittiğimiz fabrikada kadınlar açısından çalışma koşullarında bazı değişiklikler olmuş, arkadaşlarımızla değişen şartları, üretimdeki yerlerini konuştuk. Keyifli bir sohbet oldu, umarız beğenirsiniz.

Türkiye'de sendikal hak ihlalleri devam ediyor. Deri-İş Sendikası'na üye oldukları ve sendikalaşma faaliyetlerinin önünde yer aldıkları için işten çıkarılan ve şu anda direnişte olan İsmaco'lu kadın arkadaşlarımızla konuştuk. Çok ilginç kadınlık ve direniş hikâyeleri var.

Asiye Hanım tek başına başladığı hak arama mücadelesine arkadaşlarını da katmış, bulundukları işyerinde hep birlikte Devrimci Sağlık-İş'e üye olmuşlar. Asiye Çiftlik'in direniş hikâyesini portre sayfamızda bulabilirsiniz.

10 yıldır "Haklarımız" köşesini hazırlayan Serap Özdemir arkadaşımız emekli oldu. Dergimize yaptığı çok önemli katkılar nedeniyle Serap arkadaşımıza çok teşekkür ediyor, sağlıklı, güzel günler diliyoruz. Hukuk köşemizi bundan böyle sendikamız hukukçularından Serpil Aksakal hazırlayacak.

Kreş, çalışan kadınların en önemli sorunlarından biri, Betül Urhan Hocamız, KEİG'in kreş kampanyasını yazdı bu sayıda.

8 Mart'ın tarihçesinde sözü edilen yangınla ilgili bilinmeyenleri, yanlış bilinenleri, yangından kurtulanların hikâyeleriyle birlikte Triangle Yangını yazımızda bulabilirsiniz.

Cemile Bulut ise bu kez ilginç bir kadın ressamın Suzan Valadon'un izini süyor.

Serpil Hocamız 100. yaşını kutlayan, büyükannelarımızın yayın organı Kadınlar Dünyası Dergisi'ni anlatıyor...

Yemek sağlık köşelerimiz yine dolu dolu. Bir başka sayıda buluşmak üzere şimdilik hoşçakalın....

Petrol-İş Merkez Yönetim Kurulu

Mustafa Öztaşkın / Genel Başkan

Ali Ufuk Yaşar / Genel Sekreter

İbrahim Doğanül / Genel Mali Sekreter

Nimetullah Sözen / Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri

Ahmet Kabaca / Genel Yönetim Sekreteri

Türkiye Petrol Kimya Lastik İşçileri

Sendikası adına sahibi:

Genel Başkan Mustafa Öztaşkın

Yazışleri Müdürü

Mehmet Yılmaz

Genel Yayın Yönetmeni

Necla Akgökçe

Editörler

Necla Akgökçe, Selgin Zırlı Kaplan

Tasarım ve Uygulama

Selgin Zırlı Kaplan

İdare Yeri:

Altunizade Mah. Kuşbakışı Cad. No: 23 Altunizade 81180

Üsküdar/İSTANBUL

Tel: (0216) 474 98 70 (10 hat)

Faks: (0216) 474 98 67

Baskı:

Ezgi Matbaacılık

Sanayi Caddesi, Altay Sokak, No: 14

Yenibosna / İstanbul

Tel: 0212 452 23 02

Web Adresi: www.petrol-is.org.tr/kadindergisi

e-posta: kadindergisi@petrol-is.org.tr

Yerel Süreli Yayın

(Petrol-İş Dergisi'nin özel ekidir.)

Mayıs 2013'te basılmıştır.

Kadın Adayları
Destekleme
Derneği

KADIN ADAYLARI DESTEKLEME DERNEĞİ
TÜRKİYE KARNESİ

KA.DER, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü için hazırladığı "Türkiye'nin Temsilde Kadın-Erkek Eşitsizlik Karnesi"nin 6'ncısını açıkladı. Beş yıldır sınıfta kalan Türkiye'nin durumunda bu yıl da değişiklik olmadı. KA.DER 2012-2013 dönemi için Türkiye'ye "gerçek karne" verdi. TBMM'den belediye başkanlıklarına, valiliklerden rektörlüklere uzanan geniş "temsil" yelpazesinde, Türkiye yalnızca iki dersten 2 ve 3 almayı başarırken, kalan 9 dersten 1 aralık sınıfta kaldı.

Eşitlikte 6. yılda da Türkiye sınıfta kaldı

Karnede, DERSLER başlığı altında TBMM, Bakanlar Kurulu, Müsteşar, Belediye Başkanlığı, Valilik, Siyasi Parti Başkanlığı, İşgücüne Katılım, Sendika Başkanlığı, İşveren ve Meslek Örgütleri Başkanlığı, Rektörlük gibi makamlarda kadın oranları ortaya kondu.

2012'de Erkek Şiddetine Kurban Giden Kadın Sayısının da (165) yer aldığı karnede, Türkiye en yüksek notları TBMM'de Kadın (Orta - 3) ve Kadınların İşgücüne Katılımında (Geçer - 2) aldı. Diğer "derslerden" ise "Başarısız - 1" notunu alarak "geleneksel hale gelen eşitsizlik kültürünü" sürdürdü.

Karnede, Türkiye'nin de 28 yıl önce imzaladığı "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Uluslararası Sözleşmesi'nden" (CEDAW) bölümler yer aldı. CEDAW'ı imzalayan

ülkeler kadınlara karşı her türlü ayrımı kınamak, tüm uygun yollardan yararlanarak ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayrımı ortadan kaldıracı bir politika izlemek zorundalar.

Konuyla ilgili açıklama yapan KA.DER Genel Başkanı Çiğdem Aydın, "Türkiye, başarılı bir öğrenci olmak için her türlü imkâna sahipken eşitlik konusunda ısrarla yerinde sayıyor. Bu inat ve kadınları geleneksel eş ve annelik rollerine hapsetmek arzusu ülkemizin geleceğini karartıyor. Demokrasi, kalkınma ve dünyanın 10. büyük ekonomisi olma hedeflerini bu notlarla başarmak mümkün değil. Kadınlar hayatın her alanında eşit yurttaşlar olarak yer bulmadıkça bu hedeflere ulaşamaz. Karar vericilerin artık bu gerçeği görmesini ve gerekeni yapmasını istiyoruz" dedi.

Mısır taşımacılık sendikalarında kadın ağı kuruldu

Mısır'daki taşımacılık sendikalarında kurulan yeni kadın ağının ilk toplantısı Ocak 2013'te yapıldı.

Sivil havacılık, kamu taşımacılığı ve deniz taşımacılığı sektörlerinden 25 kadın temsilcinin katıldığı toplantıda 11 kadından oluşan yönetim kurulu seçildi. Toplantıda alınan karar uyarınca, ağın ana hedefi, Mısır'da taşımacılık sektöründe yapılacak toplu sözleşmelerde kadın konularına ağırlık kazandırmak.

Uluslararası Taşımacılık Federasyonu'nun (ITF) Arap Kadınlar Örgütçüsü Samar Youssif Safan bu konuda şöyle dedi: "Bu ağın işlerlik kazanmasından büyük memnuniyet duyuyoruz. Mısır'da faaliyet gösteren taşımacılık sendikaların-

daki kadınlar için bu ağ önemli bir araç olacak. Bu sayede kadınlar deneyim ve bilgilerini paylaşabilecekler ve ülkede taşımacılık sektöründeki bütün kadınların ücret ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi konusunda daha etkin rol oynayabilecekler."

ITF Arap ülkeleri bölge sekreteri Bilal Malkawi ise gelişmeyi şöyle yorumladı: "Mısır'da kadınlar devrimden bu yana gerçek bir değişim için verilen mücadelede çok önemli bir rol oynadılar. Bu ağ kadınların haklarını kazanmaya yönelik çalışmasını güçlendirecektir."

KEİG'den "Mikro Kredi Değil Eşit İstihdam"

Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi Platformu (KEİG), özel sektördeki mevcut şirketlerde kadın-erkek oranının eşitliğinin sağlanmaya çalışılması yerine kadın istihdamının mikro kredilerle arttırılma çabasını eleştirdi.

Turkcell, Türkiye İsrافی Önleme Vakfı (TİS-VA) ile hayata geçirdiği "Ekonomiye Kadın Gücü" projesi, mikro krediyle kadınların iş kurmasını hedeflediğini duyurdu. Ancak KEİG, mikro kredi mekanizmasının kadınları "girişimcilik" adı altında onları borç yükü altına soktuğunu söylerken, çözüm için kadın-erkek eşit istihdam olanaklarının yaratılmasını sağlayacak politikalara ihtiyaç duyulduğunu belirtti.

Mikro kredinin tek başına yoksulluğun çözümü olamayacağını belirten KEİG, mikro kredinin neden olumsuz sonuçlara neden olduğunu şöyle özetledi:

- Mikro kredi programları ev eksenli çalışma biçimini de pekiştirerek kadının ev içi emeğinin devamı olan ev içinde çalışma biçimini kurumsallaştırıyor.

- Mikro kredi uygulamalarının sürdürülebilirliğini sağlamak için finansal sürecin takibi, yani alınan kredinin geri ödenmesi temel alınıp, bireyin sosyal gelişiminin takibi göz ardı ediliyor.

- Kadınlara verilen mikro kredi grup üyeliği sisteminde ortaya çıkan olumsuzluklar, özel yaşamı denetlemeye kadar gidebiliyor ve bu durum kadının hem hane içindeki hem de toplumdaki yerini olumsuz etkiliyor. Borçların tahsil edilmesinde izlenen politikalar, kadınların hem grup içinde hem de aile içinde gerilimler yaşamalarına neden oluyor.

- Mikro kredi ile yoksul kadınların ekonomik olarak güçlenmesi olanaklı değil ve mikro kredi ile sürdürülen zaruri girişimcilik kayıt dışı, düşük verimliliği olan işlerle

sınırlı. Örneğin Batman ve Diyarbakır'da, mikro kredi alan kadınlar el işi yapma ya da gözleme pişirme gibi işlere yoğunlaştı. Bu tarz ürünlerin arz fazlası nedeniyle satılamadığı ve satış yapılamadığı için de mikro kredinin geri ödemesinin kadınlar açısından büyük bir zorluk yarattığı gerçeği söz konusu.

- Uygulamayla, kadınlar mikro kredi alıp ev içinde "kadın işi" olarak adlandırılan ürünler üreterek komşulara satış yapıyor. Az sayıda kadın girişimci kredisi alabiliyor.

Ortadoğu'da kadın istihdamı küresel ortalamanın yarısı

Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde yaşanan "Arap Baharı" kadının toplumdaki yeri konusunda henüz pek bir etki de bulunmuş değil. Bölgede kadın istihdam oranı hâlâ dünya ortalamasının yarısı dolaylarında.

Dünya Bankası'nın yayınladığı yeni bir rapor da istihdam alanında bölge ülkelerinde yaşanan eşitsizliği ortaya koyuyor. Okullardaki eğitim gören nüfusta kadınların erkeklere oranı hemen hemen eşitken istihdam alanında kadın oranı yüzde 25'in altında kaldı.

Bölge ülkelerinde kadın istihdamı konusundaki oranlar büyük farklılık

gösteriyor. Örneğin Tunus'ta yüksek öğrenim görmüş kadınların büyük oranı iş dünyasındaki yerlerini alırken Mısır'da ise çalışan kadınların büyük çoğunluğu eğitimsiz.

Kadınların Ortadoğu'daki özellikle petrol zengini ülkelerdeki istihdam oranı ise dramatik bir şekilde düşük. Bu ülkelerde gelişmiş durumda olan inşaat ve petro-kimya sektörlerinde kadın istihdamı yüzde 1'in altında.

Kadınların istihdam oranının yüksek olduğu ülkelerde ise çalışan kadınların en yoğun olduğu alan tekstil ve

tarım üretimi alanları. Bu sektörlerde düşük ücret, fazla iş saatleri ve sosyal güvencelerden yoksunluk kadınların en önemli sorunları arasında yer alıyor.

Kişi başına düşen gayri sarfı milli hasılanın yüksek olduğu ülkelerde kadınların eğitim oranları erkeklerle büyük oranda aynıken istihdamda ise kadınlar erkeklerden 10 kat daha az iş bulma şansına sahip. Suudi Arabistan, Kuveyt, Bahreyn, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkelerde kadınların toplumsal rolleri ev ve eve bağlı üretimle sınırlı.

Dergimizin 10. yılını kutladık

Karanlık tablodan sızan ışık:

Petrol-İş Kadın Dergisi

Sendikamız Petrol-İş tarafından 2003 yılında yayına başlayan ve bu sene onuncu yılını dolduran Petrol-İş Kadın Dergisi, 2 Mart 2013 tarihinde Taxim Hil Otel’de düzenlediği geniş katılımlı bir etkinlikle, bağımsız kadın hareketinden, farklı çevrelerden, sendikalardan, akademik dünyadan çok sayıda kadının buluşmasına vesile oldu.

Onuncu yıl etkinliklerini "Hem evde, hem işte çalışan kadının dergisi Petrol-İş Kadın On Yaşında" başlığıyla duyuran Petrol-İş Kadın Dergisi, çağrısını "Türkiye’de bir sendika tarafından periyodik olarak çıkarılan ilk ve tek kadın dergisi 10. yılını geride bıraktı. Şaşkınız, sevinçliyiz, umutluyuz... Şaşkınız çünkü dergimizin ilk sayısı sanki dün çıkmış gibi, oysa yıllar akıp gitmiş. Sevinçliyiz çünkü memlekette kadın dergilerinin ömrü pek kısa olur, biliriz. Tehlike eşiğini aştık gibiyiz. Umutluyuz çünkü bu işin olabileceğini gösterdik, biz yaptysak başkaları da yapar, diğer sendikaların da kadın dergileri olur belki artık,

diyoruz. Dergimizi okuyan, okumayan, okuyup beğenen, beğenmeyip kenara bırakan evde işte çalışıp mesaisi bitmeyen, sendikamıza üye olan, olmayan tüm kadınları, dergimize ilgi gösteren duyarlı erkekleri, herkesi ama herkesi forum ve kutlamamıza davet ediyoruz." sözleriyle yapmıştı.

Etkinliğimize Genel Başkanımız Mustafa Öztaşkın’ın yanı sıra, Eğitim ve Örgütlenme sekreterimiz Nimetullah Sözen, Trakya şube yöneticileri ve Zentiva işyerinden kadın üyelerimiz, Batman şube yöneticileri ve Gebze şubeden kadın temsilci arkadaşlarımız da katıldı.

Onuncu yıl etkinliğimizin açılış konuşmasını Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın yaptı. Öztaşkın, konuşmasına, toplumun yarısını oluşturmalarına rağmen kadınların parlamentoda, işyerlerinden sendikalara, özel ve kamusal yaşamın her alanında yeterince temsil edilmediğini, sendikamızın bu alanda kabuğunu kırmaya başladığını söyleyerek başladı.

Erkeklerin yoğun olarak çalıştıkları bir sektörde örgütlü olduklarını belirten Öztaşkın, Petrol-İş’te kadın oranının yüzde 6.2-6.5 arasında değiştiğini sözlerine ekledi. Öztaşkın, 2003 yılında Merkez Yönetim Kurulu olarak kadın dergisi çıkarmaya karar verdiklerinde esas olarak erkek üyelerin eşlerini hedeflediklerini, ihtiyaçlar çıktıkça derginin çizgisinin de evrildiğini belirtti.

Evdeki cinsiyetçi işbölümü ile de uğraşıyoruz

26. Olağan Genel Kurul’da anatüzüğün toplumsal cinsiyet bakış açısıyla gözden geçirilerek değiştirildiğini söyleyerek "Sadece işyerlerinde değil, evdeki cinsiyetçi işbölümüne karşı mücadeleyi de sendikal görevlerimiz arasına ekledik" dedi. Öztaşkın şöyle devam etti: "2009’dan bu yana sendikamızın genel üye eğitimlerinin arasında toplumsal cinsiyet eğitimleri de yer alıyor. Yine tüzüğümüzde disiplin suçlarının ve disiplin kurulunun görevlerinin tanımlandığı 123. maddeye 'Kadına yönelik cinsel taciz, mobbing ve şiddet uygulayanlar hakkında aşağıdaki cezaları vermeye yetkilidir. Kadınlara yönelik şika-

yetlerde, kadının beyanı esastır, karşı taraf aksini ispat etmekle yükümlüdür" hükmünü koyduk, bu türkiye işçi sendikaları tarihinde bir ildir." diye konuştu.

Genel başkanımız Mustafa Öztaşkın'dan sonra "Nasıl başladık, neredeyiz" başlıklı bölümde Petrol-İş Kadın Dergisi'ni yayına hazırlayan Necla Akgökçe ve Selgin Zırhlı Kaplan derginin çıkışıyla ilgili duygu ve deneyimlerini paylaştılar.

Derginin genel yayın yönetmeni Necla Akgökçe, konuşmasında şunları söyledi: "10 yıl önce 2003 yılında böyle bir karar alıp bu kararı uygulamaya sokan ve daha sonra bizi çalışmalarımızda özerk bırakan Petrol-İş Sendikası Merkez Yönetim Kurulu'na çok teşekkür ediyorum. Onlar olmasaydı Petrol-İş Kadın Dergisi diye bir şey olmazdı. Deneyimleriyle dergiye katkıda bulunan Petrol-İş'li üye ve üye eşi kadınlara teşekkür etmek istiyorum. Onlar olmasaydı bu zenginlikte bir dergi olmazdı. Onların günlük yaşam ve mücadele deneyimleri bizim yolumuzu aydınlattı ve içeriğimizi, onlar sağladılar. Türkiye'de bir kadın kurtuluş hareketi olmasaydı, onun bilgi birikimi, deneyimi olmasaydı bu dergi olurdu belki, ama böyle olmazdı. Kadın kurtuluş hareketinden bize destek veren tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum."

Kızımız 10 yaşında

Derginin tasarımcısı ve editörlerinden Selgin Zırhlı Kaplan, konuşmasında "... Genel başkanımızın da söylediği gibi bu işe sıfırdan başladık. Bir işe sıfırdan başlayarak buraya getirmiş olmak da mutluluk veriyor, insana kendini mimar gibi hissettiriyor. On yılda epey ileri noktalara geldik hepinizin katkılarıyla. Necla'nın hoşuma giden deyişiyle "küçük kızımız on yaşına geldi" Kadın dergimizin dünyaya gelmesine vesile olan Petrol-İş yönetimine teşekkürümüzü unutmuyoruz. Petrol-İş üye ve üye eşi kadınlar için yola çıktık, bugün daha farklı noktalardayız... Her kesimden kadınların sorunlarına yer vermeye çalıştık. Ortak sorunlara ortak çözümler üretme ve eylemlilik noktasında birlikte hareket etmeye çalıştık. Burada birlikte hareket ettiğimiz arkadaşların çoğunu görebiliyorum. Bu alanda emek harcayan herkese teşekkür etmek istiyorum. Akademi dünyasından, sendikalardan, farklı kesimlerden kadınlar bu işe katkı sağladılar. ... Neden kadın dergisi diyerek bitireceğim. Bu soruya şöyle cevap vermek istiyorum: "Kadın dergisi, çünkü kadın erkek eşitliğine inanıyoruz... Kadın dergisi, çünkü kadın dayanışmasının önemine inanıyoruz... Kadın dergisi, çünkü sendikalarda kadınların güçlendirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Çünkü ÖRGÜTLÜ KADIN GÜÇLÜ SENDİKA diyoruz... Birazdan izleyeceğimiz slaytta da duygularımı paylaşmaya çalıştım." dedi.

Emek ve kadın hareketi ortaklığı

Daha sonra Petrol-İş Kadın Dergisi'nin on yıllık serüveninin anlatıldığı "ON YILLIK YÜRÜYÜŞÜ-MÜZ" adlı slayt filmi gösterildi. Petrol-İş üyesi ve üye eşi kadınların görüntüleriyle başlayan slayt, daha sonra Petrol-İş'li kadınların katıldıkları direnişlerle devam etti. Slaytta, son dönemde farklı işkollarından kadınların yoğun olarak katıldıkları direnişlerden görüntüler de yer alıyordu. Petrol-İş Kadın Dergisi'nin tek başına ve ortaklaşa düzenlediği etkinliklerin anlatıldığı bölümde ise eğitimlere geniş yer verilmişti. Slaytın son bölümünde, Sendikal Güç Birliği Platformu Kadın Koordinasyonu içerisinde yürütülen çalışmalardan görüntüler yer alıyordu.

Slayt gösterisinin ardından Kocaeli Üniversitesi İİBF Çalışma Ekonomisi Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Betül Urhan "Karanlık tablodan yansıyanlar: Petrol-İş Kadın Dergisi" başlıklı çalışmasını paylaştı. Bu çalışmanın, akademik hayatındaki en heyecanlı çalışma olduğunu belirten Urhan, "Belki de yaptığım en anlamlı işlerden biri. Türkiye'de gerçekten bu konuda karanlık bir tablo var. Merkez yönetim kurulu ve genel başkan bir şeyi istemese bu iş olmazdı. Öznel ve nesnel koşullar biraraya geldi, tek başına MYK'nın bunu istemesi de yetmez, çünkü normal bir aile dergisi olarak kendini devam ettirebilirdi, ama Petrol-İş Kadın Dergisi, kadın hareketiyle özellikle feminist yöntem ve bilgisinin emek hareketiyle kesiştiği noktada içeriğinin belirlendiği bir dergidir. Bu nedenle de farklı bir nitelik taşımaktadır. Hem sendika yöneticilerinin hem de bu dergiye emek veren Selgin ve Necla'nın ortaklığı aslında bu 10 yıllık süreci bu noktaya taşımıştır. O yüzden ben de onlara çok teşekkür ediyorum..." diyerek konuşmasının devamında çalışmasıyla ilgili verileri paylaştı.

Forumda kadınlar konuştu

Kısa bir aradan sonra onuncu yıl etkinliği "Petrol-İş Kadın Dergisi'nin Bizim İçin Anlamı" adlı forum bölümüyle devam etti. Bu bölümde, sendikalardan, emek ve meslek örgütlerinden, kadın hareketinden, üniversitelerden, Petrol-İş'ten kadınlar söz alarak Petrol-İş Kadın Dergisi'yle tanışma hikâyelerini, paylaştıkları deneyimleri ve dergiyle ilgili duygu ve düşüncelerini paylaştılar.

Petrol-İş Kadın Dergisi'nin onuncu yılı anısına hazırlanan "Petrol-İş Kadın On Yaşında" logolu bez çantalar ve dergilikler büyük ilgi gördü. Etkinlik MARE Kadın Sesleri Topluluğu'nun coşku ve duygulu şarkılarıyla son buldu. ■■■■

Petrol-İş Kadın Dergisi'nin Bizim İçin Anlamı...

Birleştirici Bir Unsur Olarak Petrol-İş Kadın Dergisi

Onuncu yıl kutlaması kapsamında “Petrol-İş Kadın Dergisi'nin Bizim İçin Anlamı” başlıklı bir de forum yaptık. Üyelerimiz, sendikalarda kadın çalışması yapan kadınlar, akademisyenler, kadın örgütleri temsilcileri bizi anlattılar.

Nebile Irmak Çetin

DİSK İstanbul Konut İşçileri Şube Başkanı

Merhabalar. Sendikalardaki kadın çalışmalarından bahsetmek istiyorum. Şu anda pek çok kadın sendikalarda çalışmalar yapıyor ama hiçbirinin tüzüksel güvenceleri yok. Bizim DİSK'te yaptığımız çalışmaların bir güvencesi yok, burada “Sendikal Güç Birliği Platformu Kadın Koordinasyonu (SGBP-KK)”dan arkadaşlarımız da var, onların da yok. Petrol-İş'te bir kadın dergisi çıkarılıyor, onun da bir güvencesi yok. Yarın yönetim değişse dergi bambaşka bir şeye dönüşebilir veya kapatılabilir. TMMOB'tan Sendikal Güç Birliği Platformu'ndan kadın arkadaşlarımız, biz DİSKLİ kadınlar, TTB'den kadın arkadaşlarımız yan yana gelerek “İstanbul Emek ve Meslek Örgütlerinden Kadınlar” diye grup oluşturduk. Zaman zaman çok iyi işler yaptık, ama bu çalışma da sendika tüzüklerinde karşılığı olmayan bir çalışma. Ben buradan kadın kurumlarına da bir çağrı yapmak istiyorum. Arkadaşlar kadın kurtuluş mücadelesi emekçi kadından bağımsız yürümemeli, bu güçleri birleştirmede süreci herbirimiz durduğumuz yerde güçsüzleşeceğiz. Petrol-İş yönetimine teşekkür ediyorum. Bugün bizi bir araya getirdiler. Dergiyi konfederasyonmuza ve şubelerimize biraz daha fazla yollamalarını rica ediyoruz. Ama bu gerçekten de yetmiyor. 10 yıldır bir dergi çıkarıyorsunuz kadın dostu

politikalar uyguluyorsunuz, tüzüklerinizi değiştirin kadın dairesi, kadın akademisi oluşturun. Bunu sizlerden bekleyebileceğimizi biliyorum. Petrol-İş'in geleneğinde bu kültür var. Hepinize çok teşekkür ediyorum. ■■■■

Prof. Aynur İlyasoğlu

Marmara Ünv. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İngilizce İktisat Böl.

Ben, Aynur İlyasoğlu Necla'nın eski arkadaşıyım dergiyi yakından takip ediyorum, ilk sıfatım bu. Bir sıfat daha ekleyeceğim; Marmara Üniversitesi öğretim üyesiyim, ben de bir emekçiyim, ekmeğimi akademik bir personel olarak kazanıyorum. Bu toplantı kadın çalışmalarına da, kadın hareketine de çok büyük katkı yaptı bence. Başkana, emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum. Çünkü Türkiye kadın hareketi böyle başarıların, böyle katkılarının 10. yıllarını kutlayamadı pek, ben tanık olamadım kutlar-ken belki de. Burada 20 yıllık başka yerlerden tanıdığım arkadaşlarım da var, şahsen tanıdığım, ismini bildiğim kadın arkadaşlarım ve ilk kez burada karşılaştığım kadınlar da, Petrol-İş bütün bu kadınları bugün bir araya getirdi. Çok heyecanlıyım bu anların çok kıymetli olduğunu düşünüyorum, yaşadığımız zamana direnen, karşı duran bir an bu. Klasik laf söylenir durur

“söz uçan yazı kalır” diye ama esas uçan kadınların yaşamlarıdır, kadınların hayatı uçuyor. O yüzden emekçi kadınların hayatını, terini kendimi de içine katarak bir akademik emekçi olarak bir şeyler söylemek istedim. Bu derginin önüne açan bu kadar aydınlık bir sendika yönetimini, çağdaş batılı örneklerine bu kadar yakın bir emeği bize tanıttığı, bugüne kadar getirdiği için ayrıca teşekkür etmek istedim. ■■■■

Neslihan Taşoluk Nakaş

Tekgıda-İş Sendikası Kadın Komisyonu Başkanı

Bizim Petrol-İş'teki kadın arkadaşlarımızla, kadın çalışmasıyla tanışmamız SGBP-KK'sının oluşumundan sonra oldu. Biz Kadın Koordinasyonu olarak çok arkadaşça bir ortam yaratık. Ben de bugün heyecanlıyım. Sanki kendi dergimizin 10. yılıymış gibi sahiplenmişim dergiyi. Göreve geldikten sonra dergiyi daha iyi takip eder oldum. Derginin sendikalı kadınlar hakkındaki oluşturdugu birikimler bize de yol gösterici oluyor. Biz sendikalar arası dayanışmayı da örüyoruz bir taraftan. Sadece Güç Birliği içinde değil, sendikalardaki kadın arkadaşlarla da ortak çalışmalar yapmaya çalışıyoruz. Sendikalardaki kadın çalışmaları süreklilik arz etmez, bu nedenle 10 yıllık bir dergiyi sürdürmek çok önemlidir. 10. yılınızı kutluyor başarılarınızın devamını diliyorum. ■■■■

Bilge Çoban

**Sosyal-İş Sendikası
İstanbul Şube Yöneticisi**

Ben de sendikada çalışma yürütmeye başladıktan sonra Petrol-İş Kadın Dergisi'nden çok beslendim. Yaptığımız çalışmalarda bize umut vermesi, cesaretlendirmesi açısından da kadın dergimiz önemli. Hepimiz buralarda kendi alanlarımızda sendikalarımızda çalışmalar yürütüyoruz. Sendikalarda kadın dayanışmasının önemli bir noktasına geldiğimizi düşünüyorum. Biz bugün 8 Mart'ta nasıl bir eylem örgütleyeceğimizi düşünürken, nasıl bir çalışma yapacağımızı düşünürken bir gözümüz başka bir sendikada oluyor. Petrol-İş'te oluyor, Sendikal Güç Birliği Platformu Kadın Koordinasyonu'nda oluyor, KESK'te oluyor. Neler yapalım birlikte daha büyük daha geniş çalışmalar oraya koymak için nasıl davranmamız gerekir, diye bir çaba içindeyiz. Gözümüz kulağımız yüzümüz birbirimize dönmüş durumda. Petrol-İş Kadın Dergisi'nin bu çalışmaların, bu dayanışmanın tam da orta yerinde durduğunu görüyorum. Bize birbirimizin deneyimlerini aktarıyor. Bu anlamda da çok önemli, hep birlikte omuz omuza daha iyi günlere gidebileceğimizi düşünüyorum. ■■■■

Doç. Dr. Serpil Çakır

**İstanbul Üniversitesi
Siyasal Bilgiler Fakültesi**

Ben Petrol-İş Kadın Dergisi'nde "Tarihten Kadın Sesleri" bölümünü hazırlıyorum.

Ben de akademik bir emekçiyim. Bugün Petrol-İş Kadın 10. yılını kutluyor, bir kadın dergisi olarak tarihteki yerini aldı esasında. Kadın dergiciliği alanında da bir ilk. Hem emek, hem de kadın hareketini bir araya getiren ve onun pratiğini aktaran, bilgisini üreten, bunu kadın hareketinin yöntemlerini kullanarak yapan başka bir dergi yok. Dergi kendini kanıtladı ama hem emek hareketinde hem de kadın hareketinde çok fazla yerini alamadı, bu dergimizle çok fazla övünmedik nedense. Petrol-İş Kadın Dergisi'nde feminist yöntem var, emek hareketinin ve emek hareketi içindeki kadın deneyimlerinin bilgisi var. Bugün ve ileride bu alanda çalışmak isteyen genç kadın akademisyenlere çok önemli bir veri kaynağı aynı zamanda. Bu başarıda özgür çalışma ortamının etkisi büyük. Petrol-İş'te yönetimin iradesi olmadan -bu siyasal partiler için de geçerli bir durumdur- kadın faaliyeti yürütmek çok zor. Petrol-İş Kadın Dergisi de bizi çok güçlendirdi. Dergi üzerine daha çok şey yapmamız, onu yaygınlaştırmamız gerekir, tezler yazmamız lazım, çünkü ondan güç alıyoruz, bu dergiden biz güç alıyoruz. ■■■■

Serpil Kemalbay

İMECE Kadın Sendikası

Petrol-İş Kadın Dergisi'nin 10. yılını kutlamak için çıkmak istedim buraya. Bizim de kendimizi bulduğumuz bir dergi bu dergi. Ev işçileri görülmeyen bir emek Petrol-İş Kadın Dergisi bu alana, bize yer veren özen gösteren bir yayın organı. Taa Esenyurt'a kadar gelip bizim deneyimlerimize ışık tutmaya çalıştılar. İyi ki böyle bir dergi var, iyi ki Petrol-İş'in bir kadın dergisi var. Çok önemli bir işe imza attığınızı düşünüyorum. Nice 10 yıllar diliyorum emeği geçenlere... ■■■■

Emek Nalbant

**Petrol-İş Gebze Şubesi
Mecaplast İşyeri Temsilcisi**

Hepiniz hoşgeldiniz. Ben Mecaplast iş yerinde temsilciyim. Üçüncü temsilciyim fabrikada. Şubede üç kadın temsilci var. Şubeme hep söylerim "kadın kotası" olmalı diye. İşyerlerinde en azından bir temsilcinin kadın olma zorunluluğu artık gelsin istiyorum, şubeye de hep söylerim, Genel Başkanımızın yanında bir kez daha ifade etmek istiyorum. Geçen 8 Mart'ta da sunmuştum. Biz 8 Mart kutlamasını bu yıl bugün salonunda yapacağız -müsait olanlar gelsinler- ama kadınların yeri alanlardır, meydanlardır. Sesimizi yalnız kendimize değil, herkese duyurmalı ve haykırmalıyız. Çok heyecanlıyım. Bizler içeride makine başlarında mücadele verirken, derginin yanımda olduğunu görmek, bizim sorunlarımızı dergide görmek röportajlarla bizi yalnız bırakmaması çok önemli bir destek. Her yerde dergimizi görmek onur verici onu sonuna kadar sahiplenmeliyiz, nice 10'lu yaşlara, gönül ister asır devirelim ve daha ileriye taşıyalım dergimizi. ■■■■

Ayşe Düzkan

Gazeteci, yazar

Bir kere bizden bir şeyin 10 yılını tamamlamasının çok önemli olduğunu düşünüyorum. Çünkü bir sürü alanda yenilgiye uğradığımız ve geri çekildiğimiz bir dönemden geçiyoruz. 12 Eylül öncesinde

biraz sendikacılık ve kapanana kadar da Demokrat Gazetesi'nin sendika muhabirliğini yaptım. Sendikalarda ve sendika dergilerinde o yılları çok iyi hatırlıyorum. O dönemde "Grevci işçinin karısı nasıl davranmalı" gibi yazılar çıkardı sendika dergilerinde. "Kocasına destek olmalıdır, onu evde mutlu etmelidir." denirdi. O noktadan buraya gelinmesi çok önemli. Petrol-İş'in sendikal alanda kadın sözünü yaratma doğrultusunda çok önemli bir rolü yerine getirdiğini düşünüyorum. Çünkü şöyle bir şey var. Kadın özgürlüğü esasında çok somut bir şey. Hepimiz, tüm kadınlar bunu iliklerimize kadar hissediyoruz. Bir yandan da bunun farklı alanlardaki pratiğinin de teorize edilmesi lazım. Petrol-İş Kadın Dergisi bu anlamda bize çok büyük katkı yaptı diye düşünüyorum. Sendikal alanda kadın sözü ne demektir, kadınların direnişi nasıl farklı örgütlenir, neler yapılabilir, nasıl imkânları vardır? bunu bize sundu, hatırlattı, gösterdi. Petrol-İş deyince ben bir de Gripi'nin cesur kadınlarını hatırlıyorum, bu hattın devam etmesi bizim için çok önemli. Dergiyi çıkaranlara tekrar teşekkür ediyorum. ■■■■

Özge Ayvaz

**Ekmek ve Gül Programı
Sunucusu ve Ekmek ve Gül
Dergisi Editörü**

Bir derginin çıkartılmasının ne kadar zor olduğunu ama onu çocuğu gibi görmenin de ne demek olduğunu çok iyi biliyorum. Ayrıca bu derginin sendikalara, emek hareketine ve kadınlara verdiği yönün ne demek olduğunu farkındayım. Dergiyi çıkaranlara bu süreçte omuz omuza olmayı sağlayabildiğimiz için çok çok teşekkür ediyorum. Ekmek ve gül ekibi olarak nice 10 yaşlar diliyoruz. Çok teşekkür ederim. ■■■■

Nilgün Toz

**Petrol-İş Sendikası
Toplu Sözleşme Uzmanı**

Ben de bir Petrol-İş çalışanı olarak hepini-ze merhaba demek istiyorum. 2004 yılında sendikamızda bir 8 Mart kutlaması, etkinliği yapmıştık. Sunuş konuşmasında bu tür etkinliklerin geleneksel hale gelmesi dileğini söylemiştim. Petrol-İş Kadın Dergisi daha yeni çıkmaya başlamıştı o zaman. Bugün 10 yıl geçtiğini görüyorum. Dergi sendikada çalışan kadınlar olarak bizde önemli farkındalıklar yarattı. Gerçekten de çok duygulandım. Bunun için süreçte emeği geçen arkadaşlarımıza, hocalarımıza ve yönetime çok teşekkür ediyorum. ■■■■

Hacer Yalım

**Petrol-İş Trakya Şubesi
Eczacıbaşı Zentiva Sağlık
Ürünleri San. ve Tic. AŞ**

Öncelikle merhaba biz Petrol-İş Sendikası Trakya Şubesi'nden geliyoruz. Lülebergaz'dan, buraya yaklaşık üç saat mesafeden yani. Dergimizin 10. yılı kutlamalarına katıldığımız için çok mutluyuz... Ben buraya gelen diğer arkadaşlarımla

birlikte 21 yıldır bu sendikanın üyesiyim. Bizim bugün buraya gelmemizin nedeni kadın dergimizin 10. yıl etkinliği. Kadın dergisi bizim işyerinde, evde kadın olarak karşılaştığımız sorunları anlattığımız bir yer. Ayrıca diğer şubelerdeki arkadaşlarımızla yapılan söyleşilerle onların neler yaşadığını da anlıyoruz. Biz burada olmaktan dergimize destek vermekten çok mutluyuz. Bu etkinliğe katılmamızı sağlayan Şube yöneticilerimize de çok teşekkür ediyorum kendim ve arkadaşlarımızın adına. Dergimize nice 10 yıllar diliyorum. ■■■■

Serpil Aksakal

**Petrol-İş Sendikası
Toplu Sözleşme Uzmanı**

Merhabalar ben Serpil, Petrol-İş Sendikası Toplu Sözleşme Servisi'nde çalışıyorum. Başkan hatırlattı, dergi bize de çok katkıda bulundu. Ana tüzüğümüze toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ortadan kaldırmaya yönelik pek çok hükümler koyduk bu anlaşıldı. Ben bir şeyi daha eklemek istiyorum. Biz Kadın Servisimizle birlikte çalışarak toplu iş sözleşmelerine de kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik bazı maddeler ekledik. Bir işveren sendikası dışında pek çok sözleşmemize eşitliğe dair bu hükümleri koyduk. Kadın üyelerimizin işyerlerinde cinsiyet ayrımcılığına uğramamaları için bu düzenlemeyi yaptık. Eş değerde işe eşit ücret düzenlemesi de var, bu maddeler arasında, mobbing düzenlemesi de. Biz diğer servislerden kadın arkadaşlar olarak Kadın Dergi'mizden çok yararlanıyoruz, bizim bakış açılarımızı geliştirmemize de çok katkı sağlıyor dergi. ■■■■

Mukaddes Erdoğan Çelik

Sosyalist Kadın Meclisleri

Merhaba arkadaşlar Türkiye'deki sendikal hareketle benim gibi sosyalist camiadan gelen kadınların tanışması çok kolay bir şey değil. Buna rağmen Petrol-İş Sendikası başından beri son 20 yıldır özellikle en çok yöneticisini merkez yöneticisini tanıdığım bir sendika. Sendikal alanda Kadın Dergisi çıkarak bir ilki gerçekleştirdiler.

Son üç, dört yıldır biz de siyasette kadının eşit temsili için cins bilinci, kadın devrimi gibi bir sürü düzen bozucu fikirler üretip, pratikler ortaya çıkarmaya çalışıyoruz. O nedenle bu dergi gerçekten çok önemli. Dergi kapaklarına baktığımda özellikle kadın özgürlük mücadelesi için seçtiğimiz ortak başlıklar olduğunu görüyorum. Kadın hareketi ile emeğin kurtuluş mücadelesinin keşişme noktalarını görüyoruz derginin her yerinde.

Sendikal harekete, siyasi harekete tüm toplumsal hareketlere aslında bu perspektifin yerleşmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yani erkek egemen sendikaların, siyasal yapıların bu kadar güçlü olduğu bir ülkede sendikanın böyle bir dergiye sahip çıkması çok önemli bence.

Petrol-İş Yönetiminin dergiye güçlü bir arka plan sunmuş olması da çok önemli. Ama kadın emeği olmadan bu olmaz, bu noktada kadın arkadaşlarımız kendi emeklerini ikinci plana düşürmemeliler. Bundan sonrasında da kadın aklının ve kadın iradesinin, insiyatifinin daha güçlü bir biçimde sendikal hareketlere yansımalarını gerekiyor.

10. Yıl kutlamasında burada duygusal ve fiktisel bir paylaşım gerçekleştirdik, aynı zamanda bu bir başarı paylaşımı da oldu. Nice on yıllara demek istiyorum. Teşekkür ediyorum. ■■■

Nuran Gülenç

CCC (Temiz Giysi Kampanyası) Türkiye Temsilcisi, Yazar

Deri-İş Sendikası'nda örgütlenme uzmanlığı geçişim var. Dergiyle DESA sürecinde tanıştım. Petrol-İş Kadın sadece bir dergi değil benim gözümde, sendikalarda kadın örgütlenmesi için de mücadele yürüten bir örgütlenme aracı. Novamed'den sonra örgütlenmiştik DESA eylemini. Novamedli kadınların deneyimi bize örnek olmuştur. Kamuoyunda görünürlük kazanmak ve kadın hareketi ile DESA deneyimini buluşturabilmek için birlikte çaba sarfettik. Şu anda sendikada çalışmıyorum ama hem kadın işçi mücadelesi, hem kadın mücadelesi içinde görüyorum kendimi. Bir yerlerde bir kadın işçi direnişi var, onların deneyimlerinin yansıtılması gerekir diye düşündüğümde ilk aklıma gelen Petrol-İş Kadın Dergisi oluyor. Bir anıt gibi dergi orada duruyor. İstediginizde gidebileceğiniz, önünüze pek çok alan açabilecek bir yer. Pek çok kapıyı aralayabilecek, kadın hareketi ile sizin çabalarınızı buluşturabilecek bir fonksiyonu üstlenmiş biçimde kadın dergisi. Dergi ile tanışmam hayatımda pek çok şeyi değiştirdi. Kendime dair, sendikalara dair bakış açımda çok çok değişiklik oldu. Sınıfın cinsiyeti var mı, yok mu konusunda eskiden çok net değildim, bunu gördüm. Yaşadığım sorunlar ve sıkıntılar benden mi kaynaklanıyor, diye kendimi sorguladığım dönemde aslında benden kaynaklı değilmiş'i görmeye başladım. Bu benim için çok önemliydi. Dergiye çok şey borçluyum. Çıktığını duyduğum anda bana ulaşmadığında ya da geciktiğinde, biran önce dergiyi okumalıyım, dediğim yayınlar arasında yer alıyor Petrol-İş Kadın. Umarım devam eder. Yönetim kuruluna ciddi bir iş düşüyor. Onların iradesinin devam etmesi gerekiyor. Dergiyi ilk elime aldığımda 2008 yılıydı, o günden bu yana derginin sürekli geliştiğini, kendini yenilediğini, alanlarının sürekli açıldığını görüyorum. Kolay gelsin diyor teşekkür ediyorum. ■■■■

Bahar Erzan

Ben Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri öğrencisiydim. 2011 yılında üniversitemizle Petrol-İş Sendikası arasında imzalanan bir protokolle sendikada staj yapmaya başladım. Babam bir sendikada temsilcilik yapmıştı oradan bir aşinalığım vardı sendikal çalışmaya. Sonra kadın dergisiyle tanışma fırsatı buldum. Çok şey öğrendim kadın olarak dünyaya nasıl bakmamız gerektiğinin farkına vardım. Petrol-İş Kadın dergisi tüm kadın stajyerleri destekleyen onların önünü açmaya çalışan bir yer bizim için ayrıca. Genel Başkanımız da aynı biçimde teşvik ediciydi benim için. Petrol-İş Sendikasını çok benimsedim, çok sevdim ben. Teşekkürler. ■■■■

UİD-DER Kadın Komitesi

Biz sendikaları sendikalar için de kadınlara yönelik çalışmaları çok önemsiyoruz. Bunlar arasında Petrol-İş Kadın Dergisi gerçekten de önemli bir yere sahip. Bunu belirtmek ihtiyacını duyduk. UİD-DER Kadın Komitesi olarak Petrol-İş Kadın Dergisiyle ve emekçi kadınların örgütlenmesinde katkısı bulunan diğer kadın kurumlarıyla daha büyüteceğimiz ortak çalışma temennisini bir kez daha belirtmek istiyorum. Teşekkür ediyorum. ■■■■

Petrol-İş Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın:

“Kadın dergimiz emek ve kadın hareketini birleştirdi”

Derginin 10. yılı kutlamasının forum bölümünde Genel Başkanımız Mustafa Öztaşkın da bir konuşma yaptı. Genel Başkanımız “Sendikanın çıkardığı dergiye kadın hareketinin damga vurması düşünülemezdi ama sendikanın çıkardığı bir kadın dergisinin de kadın hareketini görmezden gelmesi mümkün olamazdı.” dedi.

Merhabalar, cevap verme ihtiyacı hissettim. Betül Hocamın önerilerini tek tek not aldık. Kendisiyle daha sonra sohbet edip bunları nasıl hayata geçirebiliriz, eksiklikleri nasıl giderebiliriz, bunun tartışmasını ve değerlendirmesini yapacağız. Dergimize destek verenlere bir kez daha teşekkür ediyorum. Serpil Hocam tarihçeyi anlattı. Ben de çıkış sürecini bizim açımızdan anlatayım. 1999’da genel başkan seçildim. Genel başkan olduktan sonra Petrol-İş’te üyenin sadece kendisinin birey olarak değil, aynı zamanda eşi ve çocuklarıyla birlikte sosyal anlamda tanımlanması gerektiğini düşündük ve mücadele stratejilerinin buna uygun olarak belirlenmesine yönetim olarak karar verdik. Üç hedef saptadık. İlki 6-12 yaş arası çocuklara yönelik bir çocuk dergisiydi. Bu dergiyi hemen 2000 yılından itibaren çıkarmaya başladık. Amaç üyelerimizin çocuklarının sendika kültürüyle küçük yaşta tanışmalarını sağlamaktır. İnanılmaz olumlu sonuçlar alındı. Ekonomik faturası basımından fazla olmasına rağmen dergileri çocukların adına ve adresine postaladık. İkinci hedefimiz kadın dergisiydi, bu dergi ile işçinin evine girmeyi hedefledik. Hedef kitlemiz öncelikle kadın üyelerimizdi ama büyük çoğunluğu da erkek üye eşleriydi. Evde evisleri ve çocuk bakımı ile meşgul olan kadınlara da eşlerin verdiği sendikal mücadeleyi, ne kadar haklı olduklarını anlatabilmeyi istiyorduk. Çünkü sendikal mücadelenin tek başına yürütülemediğini deneylerimizden biliyorduk. Bu mücadeleye sahip çıkmalarını sağlamak, onları bilinçlendirmek ve kadınları da toplumsal sınıfsal bir mücadelenin parçası haline getirebilmek, mücadeleye çekebilmeyi amacımız. Kadın dergisi bu amaca hizmet etmek için düşünüldü. Daha sonra kiminle çıkaracağımıza karar verdik ve 10 yıldır çıkarıyoruz. Çok başarılı bir biçimde sürüyor. Üçüncü projemiz bir gençlik dergisiydi 12-20 yaş grubuna yönelikti. Bunun fikri tartışmalarını yaptık ama çıkaramadık. O benim içimde uktedir. Belki ileride sendikanın olanakları genişler, o da hayata geçirilir.

Bizi yönlendirin, eleştirin

Kadın Dergisi’ne gelince, sizlerden çok destek gördük ama daha fazlasını istiyoruz. Daha fazla katkı istiyoruz. Bizi yönlendirmenizi, eleştirmenizi istiyoruz. Bu dergi aslında sizin derginiz. Bu dergi kitleselleşmeli, daha fazla kitleye ulaşmalı. Bu konuda destek bekliyoruz. Benim gözlemim kadın hareketinde çok farklı örgütlenmeler var, fikri anlamda da, mücadele yöntemleri açısından da farklılıklar var. Dergi bir yerde kadın hareketini de birleştirici, uzlaştırıcı hatta birlikte hareket etmeye, ortak mücadeleye yönlendiren

işlev de gördü, zaman zaman. Novamed’de bunun en güzel örneklerini gördük. Kadın Dergisi çıkarmak hakikaten zor işmiş. Bu baştan bize söylenmişti. Çizgisi ne olacak diye çok tartıştık. Betül hocam “feminist hareketle emek hareketini birleştirdi” diye çok güzel bir tespitte bulundu. Kadın hareketinin dergiye damga vurması düşünülemezdi ama sendikanın çıkardığı bir kadın dergisinin de kadın hareketini görmezden gelmesi mümkün olamazdı. Bu ikisinin birleştirilmesi gerekiyordu, yola çıktık; yolda sizlerden de aldığımız desteklerle kendimizi geliştirdik ve bugün bu noktaya geldik. Derginin daha da geliştirilmeye, zenginleştirilmeye ihtiyacı vardır elbette. Ama şu anda başvuru kaynağıdır dergimiz, bunu mütevaziliği bir yana bırakarak söylüyorum. 10 yıldır çıkarıyoruz, burada süreklilik çok önemli. 5 bin basıyoruz. Talep olursa genişletiyoruz. 5 bin olsun 6 bin olsun diye sınırlama yok. Akademisyenlerin, araştırmacıların, özellikle tez çalışması yapanların başvuru kaynağı dergi, sık sık bizden isteniyor. Kadın dergimiz aracılığıyla sendikada kadın politikası yürütülüyor. Bunun biraz daha resmileştirilmesi, zamanla olacak şeyler. Bu adımların atılması kolay değil, bu konuda yönetimin iradesi tabii ki çok önemli. Dergiye ciddi bir biçimde destek veriliyor. Şu anda basın servimizin başında Eğitim ve Örgütlenme Sekreterimiz Nimetullah Sözen bulunuyor, o da burada. Gerekli katkıları zaten arkadaşımız veriyor. Yönetim olarak da bütünsel irademizi koyuyoruz. Bu konuda kaygınız olmasın, Petrol-İş bu dergiyi çıkarmaya devam edecek. Türk-İş’in içinde 10 sendika tarafından kurulan Sendikal Güç Birliği Platformu’muz var, platform içinde kadın politikalarını da ortak yürütmeye çalışıyoruz. Bugünlerde KESK’li, DİSK’li arkadaşlarla da bir sendikal dayanışma platformu oluşturabilir miyiz diye tartışmalar yürütüyoruz. O platformun kadına yönelik politikalarında da ortaklaşma olacaktır. Dolayısıyla o sizin hayal ettiğiniz, tüm sendikalardaki kadınların bir araya gelme düşüncesi belki de hayata geçecektir. Ben bir kez daha teşekkür ediyorum. Serpil Hocam baştan beri katkı koydu, derginin oluşumunda da fikri katkıları vardır. Betül Hocam, zaman zaman yazan başka hocalarımızın da katkısı oldu. Tabii ki en büyük katkısı dergiyi çıkaran arkadaşlarımızı yaptı. Selgin’i biz evlendirdik, iki çocuğu oldu, görsel yüzünde de emeği çok büyüktür Selgin arkadaşımızın. İçeriği bir yana ben derginin görsel yüzünü de çok seviyorum ve beğeniyorum. Dergimizi sizlerden aldığımız güç ve cesaretle çıkarmaya devam edeceğiz, hepimize teşekkür ediyorum... ■■■

Petrol-İş Kadın Dergisi’nin 10. Yılı için açtığımız deftere yazılanlar...

Gurur duyuyoruz. Çok beğeniyorum. Yola devam. Sev-giler. **Neşe**

Teşekkür ediyoruz. Birlikte daha güçlüyüz. **Pelin**

Sizi tanıdığımızı çok memnun oldum, teşekkür ediyorum... **İsimiz**

İşçi kadınların dayanışmasının ve mücadelesinin bir parçası olan Petrol-İş Dergisi’nin yıl dönümünü kutluyoruz. **UID-Der Kadın Komitesi**

Kadın cinsin eşitlik ve özgürlük mücadelesinde 10 yıllık emek sahibi Petrol-İş Kadın dergisini kutluyor, nice 10 yıllar diliyorum. **Mukaddes Erdoğan Çelik/Yazar**

Kadınlara yönelik her hareketin yanındayım. Kadınların eşit temsili için, kadının birey olması için aile içinde değil birey olarak anılması için, kadın cinayetlerinin ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi için nice on yıllar diliyorum. **Ayşe K, Kadıköy KA.DER**

Sendikaların erkek egemen yapısı içerisinde koca koca bıyıklı yöneticileri görmediğimiz, kadın hareketini ve emekçi kadınların ortak kürsüsü olan bu derginin nice on yıllar çıkması dileğiyle. **Özge Ayvaz/Gazeteci**

Sendikal alanda faaliyet yürütmeden önce de tanıdığım bir dergi Petrol-İş Kadın. Sendikal alana girdiğimde ise benim için yepyeni anlamları oldu. Petrol-İş Kadınla ilerlemek, beslenmek kendini güçlü hissetmek, inancının, umudunun artması....Sendikalarda kadın çalışması yürütenlerin, biz kadınların sırtını güvenle dayadıkları güç, dayanışma ağı.... 10. yılınız kutlu olsun. Birlikte büyütüyoruz... **Bilge Çoban/ Sosyal-İş Sendikası İstanbul Şube Yönetimi**

Derginin 10 yılını kutluyor. 100. yılında-yaşımız yeter-se- görüşelim diyorum. İyi ki varsınız kadınlar çünkü dergi de siz kadınlar sayesinde var. Hepimizin 8 Martı kutlu olsun. **Gülseren Pusathoğlu (Sosyalist Yeniden Kuruluş’tan)**

Çabanıza, emeğinize saygı duyuyorum. Keşke daha çok biz de destek verebilsek. İyi ki varsınız. Sevgi ve Selamlar **Leyla Şimşek Rathke**

10 yaşınızda bundan sonraki yaş ve sayılarınızda sizlere başarılar dilerim. 8 Mart Emekçi Kadınlar Gününüz kutlu olsun. Sevgiler **Filiz Gökbakar**

Nice 10 yıllara... Kadın Dergisi bence kadınlara olduğu gibi erkeklere de çok şey öğretiyor. Ben de çok şey öğrendim... **Aşkın Süzük**

Kadın hareketine Petrol-İş ve Petrol-İş Kadın Dergisi’nin hediye ettiği bu önemli etkinlik için kutlarım, teşekkürle-rimle **Aynur İlyasoğlu, Prof. Marmara Üniversitesi**

Bariş İçin Kadın Girişimi:

Bariş ve müzakere sürecinde biz kadınlar da varız

Bariş İçin Kadın Girişimi kadınların bariş sürecine nasıl dahil olacaklarını tartışmak üzere 4 Mayıs günü Boğaziçi Üniversitesi'nde "Bariş ve Müzakere Sürecinde Biz Kadınlar da Varız" başlıklı bir konferans düzenledi. Konferansta alınan kararlar 7 Mayıs günü, kamuoyuna duyuruldu.

Geri çekilmenin başladığı, bariş sürecinin konuşulduğu şu günlerde kadınlar açısından sürecin nasıl gelişmesi gerektiğinin tartışıldığı konferansa, çeşitli kadın örgütlerinin yanı sıra, sendikalardan, siyasi partilerin kadın yapılarından, üniversitelerden 200'ün üzerinde kadın katıldı.

Konferansta yaptığı konuşmada **Yard. Dr. Nazan Üstündağ** kadınların bariş süreçlerinde yer alma biçimlerine değinerek şöyle dedi: "Dünyada 1990 ile 2012 arasında 102 bariş süreci yürütüldü. Bu süreçlerde 585 anlaşma imzalandı. Yani süreç başına beş bozulmuş anlaşma var. Öte yandan 102 bariş sürecine katılanların sadece yüzde 8'i kadın. İmzacıların yüzde 3'ü, arabulucuların ise yüzde 3.2'si, görüşmelere tanık olarak katılan kadınların ise sadece yüzde 5.5'i kadındı."

Savaşın kıskırttığı militarizmin, bariş zamanlarında kadınlara yönelik şiddet olarak geri döndüğüne vurgu yapan Üstündağ, müzakerelere kadınların katılmadığı durumlarda barişin da cinsiyetçi olacağına ve barişin günlük yaşamın bir parçası olamayacağına dikkat çekti.

Konferansa **Prof. Dr. Nükhet Sirman**, milletvekilleri **Prof. Dr. Binnaz Toprak**, **Sebahat Tuncel**, **Akil İnsanlar'dan Zübeyde Tekel** de katıldılar...

Konferansın sonuçları 7 Mayıs Salı günü Cezayir Restaurant'ta yapılan basın toplantısı ile kadınlara ve kamuoyuna duyuruldu.

Kadın talepleri dikkati alınmalı

Toplantıda ilk konuşan **Bariş İçin Kadın Girişimi (BİKG)** aktivisti **Melek Taylan**, kadınların çözüm sürecinde tüm taraflarla görüşeceğini ve gözlem grubu oluşturarak süreci izleyeceklerini, söyledi. Kadınların bu süreçte aktif yer almaları gerektiğine de değinen Taylan, şeffaf bir sürecin işleminin ve bariş anlaşmalarında kadınların taleplerine mutlaka yer verilmesinin gereğine de vurgu yaptı.

Daha sonra konuşan Boğaziçi Üniversitesi öğretim üyesi **Esra Mungan** ise Türkiye'nin de imzacısı olduğu Birleşmiş Milletler'in 1325 No'lu kararının nasıl uygulanabileceğini araştırdıklarını ve bunun için bir ulusal

Fotografi: SFK facebook sayfası

eylem planı oluşturulmasını talep ettiklerini söyledi. Mungan, bariş topluma maletmek ve sürdürülebilir kılmak için toplumun yarısını meydana getiren kadınların da taleplerini dinlemek gerektiğine dikkat çekti.

Melek Ulagay Taylan ise bariş konusunda kadınların deneyimlerinin çok olduğuna vurgu yaptıktan sonra, "Kadınlar sadece savaşın mağduru olmadı, kimse bariş kelimesini telaffuz etmezken kadınlar bariş talep ediyordu. Akil İnsanlar Heyeti'nin bugün yapmaya çalıştığını kadınlar senelerdir yapıyor" diye konuştu.

SFK'dan **Filiz Karakuş** ise çözüm sürecinde yeni "ötekiler", "marjinal" gruplar yaratılmadan, tüm kesimlerin taleplerinin müzakerelerde yer alması gerektiğini vurguladı. "Geri çekiliş sırasında, iki tarafın da çatışma yaratacak ortamlardan kaçınılmalı, tek bir kişinin bile zarar görmesi engellenmeli. Müzakere süreci adil, eşit ve özgür koşullarda yürütülmeli" dedi.

Temel taşları kadınlar döşeyecek

Geçtiğimiz günlerde CHP Merkez Yönetim Kurulu'ndaki (MYK) görevinden istifa eden **Gülseren Onanç** da "Sürecin temel taşla-

rı kadınlar tarafından döşenecek. Ankara'daki uzlaşmaz dilin kadınlar tarafından çözüleceğine inanıyorum. Bariş İçin Kadın Girişimi'nin sürece dahil edilmesini destekliyorum. Ben de bu süreçte aktif olarak yer alacağım" diye konuştu.

Girişim, konferansın sonucunda alınan kararları şu şekilde sıraladı.

- Meclisteki siyasi partilerden kadınlar ve kadın bakanlarla, kadın gerillalarla, bölgeden tüm kadınlarla, kadın örgütleriyle şeffaf ve açık görüşmeler yapmak için temas halinde olunmalı.

- Müzakere sürecinin sürdürülebilir bir süreç ve ihlaller konusunda tarafları uyuracak, kadınların eşit ve nitelikli temsiliyi ısrarla vurgulayacak, buna dair raporlar yazacak bir gözlem grubu olması.

- Cinsiyet eşitliğinin anlaşmalarda, Anayasa'da yer alması, Anayasa ve savaşta kadın hakikatleri olmak üzere çeşitli komisyonların kurulması.

- BM'nin 1325 No'lu kararının uygulanması için alternatif eylem planı geliştirilmesi.

8 MART'I DİRENİŞTEKİ KADINLARLA KUTLADIK

8 Mart kadınların uluslararası mücadele ve dayanışma gününde, birkaç yıldır sürdürdüğümüz ve artık geleneğimiz haline gelen direnişlerdeki kadın arkadaşlarımızı ziyaret geleneğimizi bu yıl da sürdürdük. Sendikal Güç Birliği Platformu Kadın Koordinasyonu'nu oluşturan sendikalardan kadınlarla birlikte önce THY direnişindeki kadınları ziyaret için Atatürk Havalimanı'na, daha sonra da İsmaco direnişindeki kadınlar için Tuzla Serbest Bölge'ye gittik.

THY'li kadınların şenliğindeydik...

SGBP Kadın Koordinasyonu olarak ayarlanan otobüsle önce THY direnişindeydik. THY'li kadınlar da 8 Mart'ı kutluyorlardı gittiğimizde. Elimizde "Güvenceli ve Sendikalı İş, Şiddetsiz Bir Yaşam! Yaşasın 8 Mart!" sloganının bulunduğu ve ilk defa 8 Mart'ta kullanmaya başladığımız mor şapkalı SGBP Kadın Koordinasyonu logosunun basılı olduğu pankartımız ve lolipolarımızla kalabalıkta yerimizi aldık.

Ziyaret boyunca "Yaşasın kadın dayanışması", "THY'li kadınlar yalnız değildir", "Kadınlar evde işte direnişte", "Güvenceli ve sendikalı iş, şiddetsiz bir yaşam istiyoruz!" sloganları atıldı. DHL

direnişinden kadınlar da bizimle birlikte Atatürk havalimanındaydı.

SGBP Kadın Koordinasyonu adına Tekgıda-İş Sendikası Kadın Komisyonu başkanı Neslihan Taşoluk Nakaş söz aldı. Herkesin 8 Mart'ını kutlayarak söze başlayan Nakaş, "Biz kadınlar için esnek güvencesiz işler değil, düzenli, güvenceli sendikalı bir iş istiyoruz. İnsanca çalışma koşulları uğruna günlerdir direnen THY'li kadınların mücadelesini kendi mücadelemiz olarak görüyoruz. O nedenle buradayız, burada olmaya devam edeceğiz." diyerek İSMACO direnişindeki kadınların da ziyaret edileceğini hatırlattı.

THY ziyaretinden İSMACO'da direnen kadın arkadaşlarımızın 8 Mart'ını kutlamak için Tuzla'ya doğru yola çıktık. Emek ve Meslek Örgütlerinden Kadınlar da bize eşlik etti.

İSMACO'lu kadınlar yalnız değildir!

Tuzla Serbest Bölge'de Deri-İş Sendikası adına Tülin Çelik karşıladı bizi. Tülin Çelik, "Deri-İş Sendikası adına hepinizin 8 Mart'ını kutluyorum. ... Bugün anayasal haklarınızı kullanarak sendikamıza üye oldukları için işten atılan İSMACO işçileri her türlü zorluğa göğüs gererek başlattıkları direnişlerinin 79. günündeler. Emekleri için mücadele eden THY'nin kadın işçileri 284 gündür; DHL işçileri 266 gündür direnişlerini sürdürüyor. 8 Mart'a direniş alanlarında giren kadın arkadaşlarımızı buradan selamlıyoruz." dedi.

Daha sonra İsmaco'dan Fikriye Akgül söz alarak sendikalaşma, işte atılma ve direniş süresince yaşadıkları zorlukları anlattı. Ünlülere, bakanlara gömlek

ürettiklerini ama sendikalı olunca işten atıldıklarını, günlerce sorgulandıklarını belirten Akgül, "İsmaco'ya sendika gelinceye kadar mücadelemize devam edeceğiz" diyerek tüm kadınları direnişlerine destek vermeye çağırdı.

Burada da Kadın Koordinasyonu adına konuşan Neslihan Taşoluk Nakaş, "AKP hükümeti kadın istihdamını artıracak diyerek; çağrıya bağlı çalışma, evden çalışma, geçici çalışma biçimlerini kadınlara tek çalışma biçimi olarak sunuyor. ... Evde çalışan kadın aynı zamanda evişlerini de yapacak, çocuk ve hasta bakımını da gerçekleştirecek. Böylece ev içindeki cinsiyetçi işbölümü de sonsuza kadar devam edecek. Kadın erkeğe sonsuza dek bağlı kalacak... 8 Mart bize biçilen iyi anne, munis işçi gibi rollere ve şiddetle, sömürü ile dolu bir yaşama karşı çıkmanın tam zamanı..." şeklinde konuştu.

Kutlama mesajları okunduktan sonra "İsmaco'ya sendika girecek", "İsmaco'lu kadınlar yalnız değildir", "Yaşasın 8 Mart, yaşasın kadın dayanışması", "Güvenceli iş, şiddetsiz bir yaşam istiyoruz" sloganları eşliğinde halaylar çekildi, alkışlar tutuldu... Havanın serinliğine karşı, direniş çadırından ikram edilen çaylarla ısınmaya çalıştık.

İsmaco'da üretime devam eden işçiler, iş çıkışı servislerine binip Serbest Bölge'yi terk ederken, megafonla seslenerek sendikal haklarına sahip çıkmaya çağrıldı, bunun anayasal bir hak olduğu ve hiçbir şekilde engellenemeyeceği hatırlatıldı...

Sendikal Güç Birliği Platformu Kadın Koordinasyonu

1. KADIN EMEĞİ ÇALIŞTAYI

Güvencesizliği, kadın örgütlenmesini ve direnişleri konuştuk

Petrol-İş Sendikası Kadın Servisi'nin de içinde olduğu Sendikal Güç Birliği Platformu Kadın Koordinasyonu'nun 9 Mart 2013 tarihinde Belediye-İş'in Aksaray'daki İstanbul Şubeleri Binası toplantı salonunda gerçekleştirdikleri 1. Kadın Emekçi Çalıştayı, sendikalardan, emek ve meslek örgütlerinden, kadın hareketinden ve akademi dünyasından kadınları bir araya getirdi.

1. Oturum: Emek Piyasalarında
Neoliberal Dönüşüm ve Kadınlar

Toplam üç oturumdan oluşan çalıştayı açılış sunumunu "*Sendikalarda Farklı Bir Kadın Örgütlenmesi Deneyimi: Sendikal Güç Birliği Platformu Kadın Koordinasyonu*" başlığıyla Selgin Zırlı Kaplan ve Tülin Çelik yaptı. Selgin Zırlı Kaplan, 25 Kasım 2011 tarihinde kadına yönelik şiddetle mücadele günü için "*Eşit, adil, özgür bir yaşam için kadına yönelik şiddete son*" sloganı etrafında, farklı sendikalardan kadınların, kadın hareketinin eylem biçimlerini çağrıştıran bir kampanyayla bir araya

geldiklerini belirtti. Bir haftalık kampanyadan sonra birlikteliğin sürdürülmesine karar verdiklerini, o tarihten beri birlikte çalıştıklarını söyledi.

Kadın Koordinasyonu'nun benzer örgütlenmelerden farklı olarak Sendikal Güç Birliği Platformu'na lojistik destek sağlamak amacıyla kurulmadığını; gündemini kendisinin belirlediğini; cinsiyet ezilmesinin temelli politika yaptığını ve birliğin kadın politikasını oluşturmaya çalıştığını belirtti. Sunumun ikinci bölümünde Tülin Çelik,

kadın koordinasyonunun bugüne dek yürüttüğü kampanyalar, etkinlikler ve çalışmalar hakkında bilgi verdi.

Erkekler daha hızlı işe dönüyor

Çalıştay'ın "*Emek Piyasalarında Neoliberal Dönüşüm ve Kadınlar*" adlı birinci oturumunda üç konuşmacı vardı. Birinci oturumun ilk konuşmasını, "*Krizde Farklı Refah Devletlerinde Emek Piyasası Dönüşümü ve Toplumsal Cinsiyet*" başlığıyla Bilgi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nden Yard. Doç. Dr. Yelda Yücel yaptı. Krizin belli başlı ülkelerde emek piyasası üzerindeki etkilerine ve bunun kadınlar üzerindeki yansımalarına değinen Yücel, 2008'deki krizin devam ettiğini de sözlerine ekledi. Yücel, sözlerini şöyle sürdürdü: "*İstihdam kayıpları ve işsizlik artışı bu krizde erkekler için daha yüksek gerçekleşiyor. Ama krizin kadınlar için olumsuz etkisi gecikmeyle toparlanma evresinde geliyor, yani 2009-2011 döneminde. Kadınların işsizliği, sosyal demokratik Danimarka'da da, liberal İngiltere'de*

de, Akdeniz tipi İspanya'da da artıyor, erkeklerden daha hızlı artıyor. Kadın istihdamının görece daha iyi olduğu Almanya ve Türkiye'de ise erkekler daha hızlı işe dönüyor."

Farklı kadın örgütlenmesi deneyimleri

Oturumun ikinci konuşmasını Arel Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden Yard. Doç. Dr. Feryal Saygılıgil yaptı. Saygılıgil'in başlığı "*Kadınların Kamusal Alanı ve Mücadele Pratikleri*" idi. "Ben de sizlerle birlikte olmaktan mutluyum..." diyerek sözlerine

başlayan Saygılıgil, Nikaragua'da serbest bölgelerde bir kadın örgütlenmesi deneyimi olan MEC (Maria Elena Cuadra) deneyimini anlattı. Saygılıgil, "1994'te kurulan MEC hem Macia'larda (Meksika-Amerika sınırında kurulmuş olan fabrikalar) kadınlar açısından çalışma koşullarını düzeltmekle, hem de eviçi emekle uğraşılıyor. Kadınlarda toplumsal cinsiyet farkındalığı yaratmak gibi bir dertleri var" diye MEC'i tanıttıktan sonra serbest bölgelerde kadınların çalışma şartlarının ne kadar ağır olduğuna vurgu yaptı.

Saygılıgil, konuşmasının devamında MEC kadınlarının faaliyetlerine ve kadınların koşullarını iyileştirebilmek için serbest bölge civarında oturan kadın işçilerin evlerine, mahallelerine giderek, oradaki

sorunları da çözmeye çalıştıklarına vurgu yaptı. Bu örgütlenmenin Türkiye'deki serbest bölgelerde çalışan kadın işçilerin örgütlenmesi için de model olabileceğinin altını çizdi.

Nasıl bir istihdam modeli geliyor?

Son olarak söz alan Boğaziçi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Şemsa Özar, "Kadın İstihdamı Nasıl Artar?" başlıklı sunumuna, şu sözlerle başladı: "Türkiye'de kadın istihdamı hep düşük, çok konu edilen bir şey değildi. Ne sendikalarda, ne hükümet, ne işveren, hatta kadın hareketinin bile gündeminde değildi... Son yıllarda kadın emeği, kadın istihdamı konusu her kesimde bir mevzu haline geldi. Yaşamda neler oluyor, yukarıdaki söylemin arkasında neler oluyor diye baktığımız zaman farklı bir şey görüyoruz. ... Kadınlar eve tıkmıyor, tam tersine kadın istihdamında artış var. ... Kadınların evine döndüğü yok, onları artık evlere çok kolay kapatamazlar, kayıtlı ve ücretli istihdam payı yüzde 55'ten 61'e çıkmış. ..." Kadınların aslında çalışmak için çaba sarfettiklerini belirten Özar, hükümetin tüm sözlerine rağmen doğurganlıkta da bir artış olmadığını, kadınların çocuk sayısı ile ilgili sözleri ciddiye almadığını belirtti. Sözlerinin devamında, kadınlara nasıl bir istihdam modelinin dayatılmak istendiğinin iyi anlaşılması gerektiğini, asıl tehlikenin esnek çalışma değil, esnek çalışmayla dayatılan güvencesizlik olduğunu belirten Özar, buna uygun mücadele yolları geliştirmek gerektiğinin altını önemle çizdi...

Sendikalarda Farklı Bir Kadın Örgütlenmesi Deneyimi: SGBP Kadın Koordinasyonu

Kendi rakamlarımızı oluşturalım

Soru cevap ve kısa bir aradan sonra çalıştayın ikinci oturumuna geçildi. "*Sosyal Politikalarda ve Sendikalarda Kadın*" başlığını taşıyan ikinci oturumun ilk konuşmacısı, Esen Özdemir KADAV'ın "Sendikalarda Kadın Temsili Araştırması"nı sundu. Çalışmasının tarihçesini anlatarak söze başlayan Özdemir: "Kadınların temsil meselesi çok tartıştığımız bir şey; rakamların bize ne verdiği de çok tartışılan bir şey. Rakamları biliyor olmamız niye önemli; iktidar sürekli rakamlar açıklıyor; biz de rakamları kullanarak iktidara bir şeyler söyleyebiliriz. ..." dedi. Özdemir, işçi sendikalarında ve kamu sendikalarında üye sayıları ve yönetici durumundaki kadınlara ilişkin rakamlar verdi.

İşyerinde örgütlenmek gerekiyor

İkinci sözü, DİSK'e bağlı Sosyal İş İstanbul Şube yöneticisi Bilge Çoban aldı. Bilge Çoban "Sendikalarda Kadın Örgütlenmesi: Sorunlar, Politikalar ve Araçlar" başlıklı sunumunda, kadınların sendikalaşması ve sendikaların kadınları örgütlemedeki engellere değindi. Son dönemlerde kadınların öne çıktığı direnişlerin, kadınların kolay kolay sendikalaşmadan vaz-

geçmediklerini ve çok cesur davrandıklarını göstermesi açısından önemli olduğunu belirten Bilge Çoban, “Sendikalar hâlâ kadınları örgütlemek için bir çaba sarfetmiyorlar. ... Avrupa’da kadın örgütlemek için kadın istihdam ediliyor, bunun için komiteler oluşturuluyor, materyaller hazırlanıyor; bizim ülkede henüz bu noktada değiliz...” dedi.

Kadınlar her yerde direniyor

“Kadınlar Direniyor” adlı son oturumun başında, Güliz Sağlam ve Feryal Saygılıgil tarafından hazırlanan ve serbest bölgelerde çalışan kadınların konu edildiği “Bölge” filminden o dönem henüz İsmaco’dan atılmamış olan Fikriye Akgül’ün konuştuğu “Fikriye’nin Hikâyesi” adlı bölüm gösterildi.

Oturumda ilk sözü, Tuzla Serbest Bölge’de devam eden İsmaco direnişinden Fikriye Akgül aldı... Akgül, serbest bölgede çalışırken yaşadıkları zorluklardan sözetti, giriş çıkış saatlerinin işçilerin birbirlerini göremeyecekleri şekilde ayarlandığını belirten Akgül, yemeğe ve çay molasına koşarak gidip geldiklerini, yemekte iş arkadaşlarıyla görüşemediklerini, birinin işe gelip gelmediğini bile telefonla arayarak anlayabildiklerini sözlerine ekledi. İsmaco’da dünyanın ikinci büyük markası Ermenegildo-Zegna’ya gömlek diktiklerini, dünyanın her yerinde sendikalı olduklarını, sendikası işçi çalıştırmayacağına dair sözleşmelere imza atan bir firma olduğunu hatırlattı. Sendikalı olduklarında sorgu odalarına alındıklarını, önce kadınları sorgulamaya başla-

III. Oturum: Kadınlar Direniyor

dıklarını, ve sendikalılardan kurtulmak için önce kadınları işten attıklarını belirtti.

Öznur Fazlıoğlu ise İsmaco’dan nasıl atıldığını anlatarak başladı. Aralık ayında öğle yemeklerini yemeden kadın şeflerinin yanlarına gelerek “toparlanın hemen yukarı çıkın” diyerek avukatlarıyla görüştüklerini, “yetersizlik” nedeniyle işten atıldıklarını bildirildiğini söyleyerek şöyle devam etti: “İki üç kişiyi işten attıktan sonra ‘Sendikalıyız, üye olduk’ dediğimizde birdenbire atmaları durdurdular. Avukat ‘bunlar örgütlenmiş, diğerlerini de çıkartırsanız yapacakları belli’ dedi. Hemen sendikamız Deri-İş’e gittik ve direnişimizi başlattık. Üç gün boyunca serbest bölgeye girdik. Sonra patronların talimatıyla bize yasak geldi, 2012’nin sonuna kadar olan giriş kartlarımız iptal ettirildi. Yılbaşından sonra çadırımızı kurduk, mücadeleye başladık.”

Üçüncü olarak DHL direnişinden Aysel Şimşek söz aldı. İlk işinde, eşile birlikte çalıştığı halde, sanki birlikte eve dönmemiş gibi kendisinin mutfığa, eşinin de salona yöneldiğini söyleyen Aysel Şimşek, salonda gülüşmelere sebep oldu. Çoğumuza tanıdık gelen bu durumu Aysel Şimşek “sanki ahtapot gibiydim, bir yandan yemek, bir yandan çamaşır, bulaşık, bir yandan

ev temizliği, vaktin nasıl geçtiğini anlayamazdım” sözleriyle dile getirdi. Şu anki işinden ise kovulduğunu, ama bundan pişman olmadığını, yine olsaydı yine direneceğini belirten Şimşek, “İşyerinde kilolarca ağırlıkta kutuları taşıyorduk, çoğumuz kadındık, işimiz dörtte bitse bile altıda paydos edinceye kadar, kalan sürede kadın olduğumuz için temizlik yaptırıyorlardı” diyerek işverenin cinsiyetçi tutumlarına değindi.

Bölümün son konuşmacısı İTÜ Asistan direnişinden Sema Alaçam idi. İstanbul Teknik Üniversitesi’nde altı yıldır araştırma görevlisi olarak çalıştığını belirten Alaçam, “Geçtiğimiz Ağustos ayında birden artık çalışan olmadığımız söylendi, lisansüstü öğrencilerimiz bittiği için istihdam edilmeyeceğimiz belirtildi. Doktora ve yüksek lisanslarını tamamlayanların herhangi bir hukuki dayanak olmadan atılmaları talimatı rektörlük tarafından gönderildi. Bölüm bölüm dolaşarak, sendikalı, sendikası arkadaşlarla görüştük.” diyerek atılma sürecinde yaşadıklarını ve direnişe nasıl başladıklarını anlattı.

Oturumda, son olarak İTO-Teknopark direnişinden çalışmaya katılamayan Burçin Kuz’un mektubunu TMMOB’dan Selma Eroğlu Okudu. Burçin Kuz sunumunda Teknopark direnişinde tek kadın mimar olarak neler yaşadığını anlatıyordu.

Çalıştayın sonunda, MARE Kadın Sesleri Topluluğu’nun şarkıları eşliğinde yorgunluk atan kadınlar, başka çalışmalarda bir araya gelme dilekleriyle salondan ayrıldılar. ■ ■ ■

MARE Kadın Sesleri Topluluğu dinleyenleri coşturdu

2013 BAHAR AKTİF ÜYE EĞİTİMLERİ'NDE TOPLUMSAL CİNSİYET DERSLERİ

[Selgin Zırlı Kaplan]

Petrol-İş'te yeni üye olanlara veya sendikalar çalışmalarda daha aktif rol almak isteyenlere yönelik düzenlenen Aktif Üye Eğitimleri'nin Bahar 2013 dönemi ikinci kademesine toplam 109 üyemiz katıldı.

İkinci kademe üç grup halinde düzenlenen eğitimlerde verilen Toplumsal Cinsiyet Dersi için biz de Petrol-İş Kadın Servisi olarak oradaydık.

8 Nisan 2013 tarihinde yapılan birinci grup toplumsal cinsiyet dersine 31 üyemiz katıldı. Hiç kadın üyemizin bulunmadığı bu gruptakilerin 23'ü evli, biri dışında hepsi çocuk sahibiydi. 11 Nisan 2013 tarihli ikinci gruptaki derslere 4'ü kadın 41 kişi katıldı. Kadınlardan ikisi evli ve çocuklu, erkeklerden 27'si evli (22'sinin çocuğu var). 19 Nisan 2013 tarihli üçüncü grupta toplumsal cinsiyet dersine ikisi kadın olmak üzere toplam 37 kişi katıldı. Erkek üyelerin 20'si çocuklu olmak üzere 28'i evli idi. 18 yaşında olan da vardı, 50 yaşında olan da.... İkinci kademe eğitimlere katılanların yaş ortalaması 33'tü.

Derslerin birinci bölümü, toplumsal cinsiyet kavramının anlatımına ayrıldı. İstatistikler ve örnekler kullanılarak toplumdaki kadın-erkek eşitsizliği, eşitsizliğin siyaset, eğitim ve çalışma dünyasındaki yansımaları; toplumumuzdaki erkeklik ve kadınlık algıları; bu rollerin nasıl edinildiği; toplumlara, kültürlerle ve tarihsel dönemlere göre bu rollerin nasıl değiştiği örneklerle ele alındı.

Dersin bir bölümünde üyelerimize Petrol-İş Sendikası'nda kadınlara ilişkin tüzük değişikliği, genel kurul kararları ve toplu sözleşmelerde kadınları ilgilendiren hükümlerle ilgili bilgi verildi.

Derslerin ikinci bölümünde, grup çalışmaları yapıldı, toplumsal cinsiyetle ilgili sorulara verilen cevaplar üzerinde tartışıldı, üyelerin aralarında tartışmalarına olanak verildi.

Dersin birinci bölümünden sonra tüm gruplardan cevaplandırmaları istenen sorulara cevap veren 105 kişiden 52'si (% 49) kadınların şefkatli ve fedakar oluşlarını biyolojik bir özellik olduğunu düşünüyor, toplumsal bir özellik olduğunu düşünenler yüzde 43.

Kadınların her olaya duygusal yaklaşmalarının doğuştan gelen bir özellik olduğunu düşünenlerin sayısı 53, toplumsal cinsiyet özelliği olduğunu düşünenler ise 44 kişi.

Toplumdaki erkeklik algısına ilişkin sorulara verilen cevaplara baktığımızda; örneğin, zihinsel yaratıcılık özelliğiyle ilgili soruya verilen cevap; 105 kişiden 51 kişi (% 48) bunun doğuştan gelen bir özellik olduğunu belirtmiş, 44 kişi toplumsal cinsiyet özelliği olarak işaretlemiş.

Duygularına değil aklına güvenir sorusunda 105 kişiden 35'i biyolojik özellik olarak işaretlemiş, 61'i ise toplumsal cinsiyet özelliği olarak... 7 kişi, bunun erkeklerin hem biyolojik hem toplumsal cinsiyet kaynaklı bir özellik olduğunu düşünüyor.

Roller ve Gerçekler adlı grup çalışmasında, "Türkiye gibi işsizlik oranının çok yüksek olduğu bir ülkede, kadınların çalışma yaşamına yönlendirilmesi hem gereksiz, hem erkek işsizliğini arttırabileceği için toplumsal açıdan sakıncalıdır. Mutlaka çalışacaksa en uygun iş yarı zamanlı ya da onun ev içi görevlerini yerine getirmesini engellemeyecek hafif bir iş olacaktır." önermesinin toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden tartışılması istendi.

İkinci grupta yapılan çalışmada, her sınıftakiler aralarında birer kadın olmak üzere toplam 10 kişilik gruplara bölündü. Gruplardan birisi "Toplumda eşit olacaksak, çalışma hayatında da eşitlik sağlanmalıdır." diyerek önermeye katılmadığını belirtti. İkinci grup da, kadınların hayata dezavantajlarla başladığını vurgulayarak, "Ev işleri kadınların zorunlu görevi değil; toplumun gelişmesi için kadınların istihdama katılması lazım" diyerek önermeye katılmadığını belirtti.

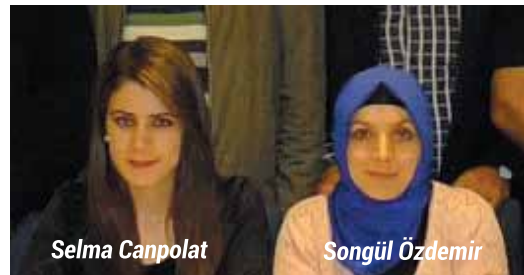
Arada söz alan bir kadın üyemiz, "Genelde erkekler çalışan kadınlara çok yardımcı olmuyorlar, kadın hem dışarda çalışıyor, hem evde çalışıyor, hem çocuk bakıyor, hem yemek yapıyor, bütün sorumluluklar kadında, ama erkek sadece dışarıda çalışıyor, eve geldiğinde sadece oturuyor, hepsi için geçerli değil ama çoğu öyle... erkeklerin çalışan kadınlara yardımcı olmaları gerekiyor" diye konuştu.

Üçüncü grubun sözcüsü, iki kişi dışında grup olarak Türkiye'de gerçekliğin bu olduğunu, bu yüzden önermeye katıldıklarını belirtti. Üçüncü grupta yer alan kadın üyemiz söz alarak "işyerinde beden olarak çalışmıyorum, zihin olarak yoruluyorum, ama eve geldiğimde beni bekleyen işler, çocuklar, yemek var..." şeklinde görüşlerini paylaştı.

Dördüncü grup, sözcülüğü kadın arkadaşlarına vermişti. Grup kararının önermeyle aynı olduğunu belirten kadın üyemiz, şahsi fikrini ise şöyle ekledi: "Bana sorarsanız, kadınların çalışmasında bir sakınca yok, evdeki işlerin bir ucundan erkekler de tutarsa kadınlar o kadar yorulmaz. Kadınların toplumda kendine güvenmesi ve söz sahibi olmaları için çalışmaları lazım."

Derse katılan 109 kişi arasında kadınların çalışması gerektiğini düşünenler de vardı, yorucu ve ev işlerini aksatıcı olduğunu da... Hemen hemen herkesin katıldığı bir düşünce ise, kadınlar açısından bir şeylerin değişmesi gerektiği düşüncesi idi... Bu değişimin kadınlar lehine olması dileklerimizle... ■

Toplumsal cinsiyet eğitimi sonrasında eğitime katılan iki kadın arkadaşımız düşüncelerini paylaştı:

Selma Canpolat

Songül Özdemir

Eğitimler sayesinde bilinçlendik

Kadriye Özdemir

Dilek Beycur

Sevda Gülmez

Duygu Baydur

Bahar dönemi ikinci kademe eğitimlerine katılan kadın arkadaşlarımızla eğitimin önemini, kadın eğitimini, çocuklarını konuştuk...

Dilan Kıran

Kendinizi tanıtabilir misiniz, hangi şubeden geldiniz, eğitim nasıl gidiyor sizce?

Sevda Gülmez: Batman'dan geliyorum TPAO'da çalışıyorum. Eğitimi gerçekten çok iyi buldum. Bu kadar beklemiyordum, grup çok güzel, bugün konu da çok güzeldi.

Evli misiz?

Evliyim 3 çocuğum var. 2.5, 11 ve 16 yaşlarında üç kızım var. Küçüğü bakıcıya bıraktım da geldim.

Eğitime gelirken çocuğunuzu yanınızda getirmek ister miydiniz, yoksa böylesi daha mı rahat?

Aslında küçüğü getirmeyi düşünürüm, çünkü ilk ayrılığımız bu, çok zor oldu, bu yüzden tereddüt ettim gelip gelmemekte ama sonra, kendime biraz zaman ayırmalıyım onsuz gideyim, dedim: Çok özliyorum.

İstanbul'da bir görümcem var, ona bırakayım, diye düşündüm bir ara. Vazgeçtim. Burada bakılacağı bir yer olsaydı, yanımda getirmeyi isterdim..

Duygu Baydur: Bursa'dan geliyorum. Feurecia Polifleks'te çalışıyorum. İşe gireli 10 ay oldu. Eğitimi ben de çok beğendim. Hiç bir bilgim olmadığı halde eğitimler sayesinde bilinçlendim. Eğitimin bizim için ne kadar gerekli olduğunu da öğrendim. Bir altyapı oluştu.

Şimdi toplumsal cinsiyet eğitimi verilecek. Kadınların haklarının anlatıldığı ayrı bir eğitimin olmasını ister miydiniz?

Kadın sayısı az sanırım. Ama bizim fabrikada çok kadın işçi var, yeni alınan işçilerin çoğunu kadınlar oluşturuyor. Belki orada verilebilir kadınlara eğitim. Biz buraya iki erkek, bir kadın geldik. Benim bilgim yoktu şubeden "gider misin?" dediler "evet" dedim bilinçlenmek ve

başkalarını bilinçlendirmek bizim de hakkımız.

Evli misiniz?

Hayır, bekarım...

Biraz daha rahatsız arkadaşlarınıza göre o zaman...

Tabi ki, evli olsam belki gelemezdim, şu anda daha rahatım, çocuğum olsa bırakabilir miydim bilmiyorum. Burada biz eğitim görürken çocuğa bakan birisi olsa daha rahat olabilirdi, bence.

Feurecia'da kadın sayısı epey fazla, orada bulunan arkadaşlarınıza da söyleyin, eğitimlerde kadınlara öncelik tanınıyor, lütfen çekinmeden kullansınlar...

Evet bunu söylediler. Ama geneli evli olduğu için sıkıntı oluyor, 'çocuğum var, eşim izin vermez' diyorlar. Bir de arkadaşlarımızın çoğu yeni işçi oldukları için sendika ile ilgili bir bilinç yok. Eğitime katıldıklarında işten çıkarılacakları korkusu taşıyorlar. Bana teklif ettiklerinde, işverenle herhangi bir problem olacağını hiç düşünmedim. Olmadı da zaten.

Kadriye Özdemir: Batman'dan geliyorum. 18 yıldır TPAO'da çalışıyorum. Eğitime ilk kez geliyorum. Daha önce de teklif edilmişti ama gelmemiştim. Bu sefer arkadaşların ısrarı

ile geldim. İyi de yapmışım, çok şey öğrendim 18 yıldır çalışıyorum hiç bilgim yokmuş onu farkettilim. Hocaları da çok beğendim, ders anlatımları çok güzel ve hevesle ders dinliyorum. İkinci üçüncü kademeyi hiç düşünmemiştim ama şimdi düşünüyorum. Seneye de hakkım olursa gelirim.

Dilek Beycur: Ben de Batman'dan geliyorum Aynı şekilde TPAO'da 22 yıldır çalışıyorum. Ben kendim istiyordum. Bir yıl öncesinden de talebim vardı ama eğitime gelenler, durumu pek iyi yansıtmamışlardı bize, biraz sıkıcı bulmuşlar. Fakat öyle olmadığını gördüm, ben çok şey öğrendim. Hocaların ders anlatma tekniği de çok güzeldi, beğendim. 22 yılda ilk defa böyle bir eğitime dahil olduk. Ben sendikayı arayarak bu eğitime dahil oldum, bir teklif gelmedi.

Evli misiniz?

Evet, evliyim biri 9 diğeri 12 yaşında iki kızım var.

Kim bakıyor onlara?

Babaları bakıyor. İki, üç gün olduğu için sorun olmadı. Eşim eğitime gelmemi çok destekliyor. Ama "çocuklar eğitime sizle gelsin mi" diye bana sorsaydınız. "Hayır" derdim. Evdeki rolleri buraya taşımış olurum. Eğitime konsantre olamazdım. ■

Selma Canpolat: Batman Şubesi'nden geliyorum. Bence toplumsal cinsiyet eğitimi özellikle de kadınlar için gerekli bir eğitim. Ama bana sorarsanız biraz daha uzun tutulmalıydı. Bazı şeylerin üzerinde fazla durulmadı. Kadınların toplum hayatında yer almamalarının çok fazla nedenleri var.

Songül Özdemir: Gebze Şubesi'nden geliyorum ben de. Kadınlar artık istihdama daha fazla katılıyor ve her alanda sayıları artıyor. Onların sendikal alanda da geri kalmaması için eğitim önemli. Toplumsal cinsiyet dersini önemli buldum. Çünkü kadınların ikincil konumlarının nereden kaynaklandığını anlamamızı sağlıyor. Ben kadınların çalışmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Her kadının elinde bir altın bilezik olmalı.

Lüleburgaz'da Eczacıbaşı Zentiva işyerindeydik:

HERKES HER İŞİ YAPIYOR

Kadın üyelerimizin hemen hemen hepsi 21 yıldır çalışıyorlar. Hayatlarından memnun gözüküyorlar. Daha başlangıçta sendikalı bir işyerine girmenin nimetlerinin farkında arkadaşlarımız. Onlarla bu kez yaptıkları işi, çalışma sürecini ve sendikalı olma halini konuştuk.

Necle Akgökçe

Aynur Özırmak: 40 yaşındayım ve bekarım, 21 seneden beri burada üretimde çalışıyorum. Sıvı optik kontroldeyim, artı makinelerde çalışıyorum. İki işi birden yapıyoruz. Herkes hemen hemen her yerde çalışıyor. Sistem ona döndü. Eskiden mesela belirli bir işi yapıyorduk. Şimdi herkes, her işi bilmek zorunda diyorlar ve öğretiyorlar.

Bir iş günü nasıl geçiyor?

Sabah buraya geliyorsunuz üzerinizi değiştirip iş kıyafetlerini giyiyor, 08.00'da işe başlıyorsunuz. Ne yapmanız gerekiyor belli zaten. Eleman yoksa o gün onun yerine geçiyorsunuz, orada çalışıyorsunuz. Çay saati geliyor, çaya çıkıyor iş stresinden, biraz kurtuluyorsunuz. Sonra yemek saati. Tekrar işinizin başına geçiyor çalışıyor, sonra akşam işten çıkıyor, eve gidiyorsunuz. Orada çalışmaya başlıyorsunuz. Bir koşuşturma ile geçiyor günümüz.

İş kıyafetleri önemli sizde, hijyen gerekiyor değil mi?

Evet. Sürekli bir giyinme ve soyunma halindeyiz. Çünkü biz normal kıyafetlerimizle çalışan insanlar değiliz. Ayrıca vardiyalı çalışıyoruz. Üçüncü vardiya biraz zorluyor tabii bizi. Uyku düzeni bozuluyor. Ama sistem onu gerektirdiği için işimiz, bu olduğu için çalışıyoruz elbette. Normal çalışmadan farklı vardiyalı çalışma. Mesela şu kadar şey kaldıracaksın, kaldırıyorsun "ben kadını, bunu yapmam" diyemezsin. Ama sendikalı

olduğumuz için sağolsun erkek arkadaşlarımız yardımcı olmaya çalışıyorlar bize.

Optik kontrol son kontrol mü?

Bizden sonra kalite kontrol var, o sistemi onaylıyor ondan sonra ambalaja gönderiyoruz. Ambalajlanıp çıkıyor ürün.

Kontrol işlerini kadınlar mı yapıyor genel olarak?

Yani hemen hemen kadınlar yapıyor ama işi bilen erkek arkadaşlar da var tabii. İş yoğunluğuna bağlı makinelerde işleri olmadığı zaman onlar da bizlere destek verebiliyorlar.

Bazı fabrikalarda kontroller makinelerle yaptırılmaya başlandıktan sonra o işi yapanları işten çıkarıyorlar, sizde öyle bir durum var mı?

Şimdi bizde makinelerde olan kontroller var bir de kortizonlu ürünler var mesela. Onlara elle bakılıyor. Evet, oraya yeni makine gelecekmış, bekleniyor. Geldikten sonra sistem değişecek herhalde.

Peki bu durum sizin işinizi etkileyecek mi?

Tabii ki o zaman işimizi etkileyecek. O işte şu anda 8-9 kişi, makine gelince bu kişiler boş çıkacak. Bizi başka bölümlere verirler o zaman herhalde. Sendi-

kamız olduğu için işimizi kaybetme diye bir şey yok. Sendikası bir iş yerinde çalışsaydık kapının önüne koyarlardı büyük bir ihtimalle.

Çalışanlar arasında ücret farklılıkları var mı?

Steril saha diye adlandırdığımız bir bölüm var. Orada çalışanların ücretleri bizden biraz farklı. 100-200 TL arasında bir şey değişiyor. Kadın-erkek ücretleri arasında bir fark yok.

Steril sahada kadın çalışıyor mu?

Yok, kadınları oraya sokmuyorlar. Sahalarda kadınlar yok. Giyinip, soyunma olayından dolayı. Oraya girerken normal kıyafetlerimizi çıkarıyoruz. Sonra steril kıyafetler giyiyorsunuz, daha sonra tulum giyiyorsunuz, sürekli giyinip soyunmak gerekiyor. Erkekler için var, soyunma odaları. Şu anda herkes erkek olduğu için sorun olmuyor. Ama kadınlar çalışırsa sorun olur. Soyunma odası gerekir. Son

dönemlerde işçi alımlarında artık kadın işçi olmuyor. Erkek işçi düşünüyörlarmış.

Açık açık söylüyorlar mı bunu?

Şube yönetimi araya giriyor: Yok, açık açık demiyorlar. Ama "askerliğini yapmış, şu mezunu, ehliyeti olan..." diye vasıfları sıralayınca, siz erkek istediklerini anlıyorsunuz. Yeni teknolojiye gidiyor, makineler farklı. Muhtemelen, işi öğreteceğiz, kadın olursa, hamile kalacak, çocuk doğuracak, diye düşünüyorlar. Esasında her fabrikada yaşanan şey burada da oluyor.

Aynur: Erkeklerde pek bir şey yok, onlar sadece normal istirahat veya hastalık izni alıyorlar. Kadınlar doğum izni, süt izni, çocuğum rahatsızlandı diye izin alabiliyorlar. Herşey kadının üzerinde olduğu için mecburen izni fazla kullanıyorlar. Belki de bunun için istemiyorlar kadınları çalıştırmayı. Ben çalışmaktan memnunum, kendine güveni geliyor insanın, kimseden para almadan kendi parayı kendin harcıyorsun. Bu iyi bir şey. Bazen günden güne koşan kadınlara özenmiyor değilim ama emekli olursam ben de böyle yaparım, diyorum. Emekli olmak bir hak, bir kadının emekli parasının olması da iyi.

Sendikali bir işyerinde çalışmak nasıl bir şey, niye bir kadın temsilci yok sizce?

Elbette çok iyi sendikali bir iş yerinde çalışmak. Başımız sıkıştığında hemen temsilciliğin kapısını ça-

lıyoruz ve sorunumuza bir çözüm getirileceğini biliyoruz. Eskiden bir kadın temsilcimiz vardı ama kadınlar evde de çalıştıkları için galiba istemiyorlar temsilci olmayı. Kadınlar daha pasif kalabiliyor, o da bir neden olabilir. Mesela servis gelmedi hemen temsilciğe telefon ediyoruz, bu sorun çözümüleniyor bir biçimde. "Taksiye atla gel, veya bekle gelecek" deniyor. Ama bir kadını gece 24.00'da aramak ters bir durum diye düşünebiliyor, insanlar.

Siz daha aktif görevde yer almayı düşünür müydünüz?

Niye olmasın ilerleyen senelerde olabilir. (Gülerek) Başkana ve rakiplerime duyurulur, diyor muşum. Petrol-İş Kadın Dergisi'nin 10. yılında görmüştük. Gebze Şubesi'nden üç kadın temsilci vardı. Güzel bir şey üç kadının temsilci olması.

Petrol-İş Kadın Dergisi'ni takip ediyor musunuz, nasıl buluyorsunuz, sizce eksiklikleri neler?

Evet, takip ediyorum. Esasında pek çok konuda bilgi veriyor baktığın zaman. Çalışan kadınların sorunlarını irdeliyor. Kolay yapılan yemek tarifleri vardı onu beğendim mesela. Sağlıkla ilgili sayfaları biraz daha genişletebilirsiniz bence. Kitap sayfanız var ama dergi de tanıtıp önerebilirsiniz.

Yeşim Çakal: İki çocuğum var. Ben büro işinde çalışıyorum. 21 yıldır çalışıyorum. Burada çalışmaktan memnunum, çalışma koşulları iyi çünkü.

Sendikali bir işyerinde çalışmanın avantajları neler?

Çalışma koşullarının iyi olması sendikali bir iş yerinde çalışmamızdan kaynaklanıyor. Sendikali çalışmanın sayısız yararı var. Bir şikayetimiz olduğunda bir sorunu-muz çıktığında doğrudan temsilcilerimize haber veriyoruz. Sorunlarımız genelde çözülüyor.

Bir işe sahip olmak size neler katıyor?

Ben kadınların çalışması taraftarıyım. Kadın kendi parasını kendi kazanmalı. Öyle daha özgür oluyor çünkü insan.

İçeride ne tür bir iş yapıyorsunuz?

Gökçe Böker: Laboratuvarda çalışıyorum. Açık öğretim mezunuyum. Liseyi bitirdim evlendim erken evlendiğim için devam edememişim. Çocuğumu büyüttüm, sonra okumaya devam ettim.

Laboratuvarında ne iş yapıyorsunuz?

Cam tüpleri yıkıyorum, bir de büro işleri yapıyorum. İki, işi birden yapıyorum yani. Laboratuvarında tek kadın benim, bu işleri ben yapıyorum. Bulaşık makinesi var, onun başındayım. Kimyasala maruz kalıyoruz. Ama önlemlerimiz var; gözlük ve maske takıyoruz. Yani şartlarımız iyi de çalışma saatleri biraz uzun gaiba. Sabah 08.00'da başlıyoruz, akşam 17.45'te servisler kalkıyor. Yol falan olunca da 19.00 evde oluyoruz.

Çocuk var mı?

18 yaşında bir kızım var. Bu yıl üniversiteye başladı. İşletme okuyor, Çanakkale'de.

Sendikali bir işyerinde çalışmanın yararları neler size göre?

Ben sendikanın sayesinde işe alındım. Eşim burada çalışıyordu. O yaşamını yitirince benim mağdur olmamam için sendika aldırıldı işe beni. Şu anda galiba öyle bir uygulama yokmuş.

Sendikal faaliyetlere katılıyor musunuz peki?

Şimdiye kadar kızım buradaydı onu yalnız bırakmamak adına pek katılmıyordum. Ama artık katılabilirim.

Dergiyi okuyor musunuz?

Çoktan beri gelmiyor eskiden okuyordum.

Çalışma size neler kazandırdı?

Burada çalışmaktan memnunum. Çünkü herkese nasip olmuyor böyle bir yerde çalışmak. Kadının çalışmasındaki en güzel yön kadının kimseye bağımlı olmaktan kendi hayatını yaşamasıdır. Zorlukları da var; çocuk tabii zor oluyordu. Eskiden çocuk bakımı sorundu. Şimdi anlaşmalı bir yer varmış artık. Ama bizim kızlar büyüdü elbette.

Gülnaz Öztürk: 21 yıldan beri burada çalışıyorum. Kimya Teknik Lisesi mezunu olduğum için başvurmuştum. Sekiz, dokuz yıl kalite denetim bölümünde çalıştım. Sonrasında evlendim, hamile kaldım, hamilelik sırasında bazı problemler yaşadığım için iş değişikliği istedim. Şimdi, ambalaj kalite kontrol bölümünde yazı işlerine bakıyorum. Aylık raporlar, evrak, dosya standart takibi gibi işler yapıyorum. İşimden de iş yerinden de memnunum. Evliyim, iki kızım var. En büyük sıkıntıyı doğum sırasında ve çocuklar küçükken yaşadım. O zaman 40 günlük doğum izni vardı. 40 gün sonra dönmek zorundaydık. Ücretsiz izin kullanılabiliyordu ama iş de yoğun olduğu için biraz zor oluyordu. Bence kadınlara yönelik bu tür kanunların daha da iyileştirilmesi gerekiyor Türkiye genelinde.

Çocuklara kim baktı?

Ben şanslıydım kayınvalidem baktı ama çocukları her zaman ağılayarak bıraktık. Ayrıca emzirme döneminde bırakmışım çocuğu. Bu dönem çok zordu. Dörtte bırakıyordum işi eve gidene kadar beş

Kadın olarak nasıl hissediyorsunuz şu anda kendinizi?

Bütün kadınlar aynı durumda değil biliyorum ama ben kendimi özgür ve mutlu hissediyorum. Hiçbir zaman eşimin arkasına sığınmadım. Ne yaptıysam kendim yaptım, hayatta bazı şeyleri başarabildiğime inanıyorum.

Serpil Üstüntanır: İlaç Pomat bölümünde ben de 21 yıldan beri çalışıyorum. Bir oğlum var 19 yaşında. Benim aile büyükleri yanımda olmadığı için çok zorlandım çocuğu büyütürken. O nedenle bir çocukla kaldık.

oluyordu. Hem çocuk sıkıntıdaydı hem de ben. Bulgaristan göçmeniyim. Orada yıllar öncesinde doğum izni iki yıldır.

Ücretli mi?

Evet, iki yıl boyunca çocuğuna hem anne sevgisi veriyorsun hem de anne sütünden mahrum etmiyorsun onu. Döndüğünde de işine girebiliyorsun tekrar. Şu an o sistem dağıldı. Ama yıllarca böyle devam etti. İsteyince yapılabilir demek. Ben ikinci kızımda 16 hafta olayı yakalayabildim. O bile çok farkettiler. Çalışan kadınların doğumdan sonraki şartlarının iyileştirilmesi gerekiyor. Buna özellikle vurgu yapmak istiyorum. Benden geçmiş olsa bile diğer arkadaşlarım, kızlarım için istiyorum bunu.

Sendikadan beklentileriniz neler?

Sadece bizim sendikanın değil bütün sendikaların kadın çalışanlara yönelik Türkiye genelinde yapılacak kanunlara müdahil olmalarını istiyorum.

Burada herkes 21 yıllık galiba?

Evet hepimiz öyleyiz. Yeni işçi alıyolar ama kadın işçi almıyorlar. Çünkü kadınların doğumları filan oluyor. Sil baştan başlamak istemiyor herhalde işveren.

Yaptığınız işi anlatabilir misiniz?

Üretim işçisiyim. Krem, pomat bölümünde ambalaj makinelerinde çalışıyorum. Piyasaya baktığınızda imkanları iyi olan bir fabrikada çalışıyoruz.

Bunlara sahip olmanız sendikali olmakla ilgili, siz ne dersiniz?

Tabii ki, bir güvencemiz var. Başınız sıkıştığınızda sizin hakkınızı arayabilecek bir kurum var.

Sizin çalışmayla aranız nasıl?

Kendi ayaklarımın üzerinde durmamı sağladığı için çalışmayı seviyorum ben. Ailede de eşinize karşı da söz hakkınız oluyor tabii. Ev işleri genellikle kadınların üzerine kalıyor. Erkekler ne kadar yardımcı olsalar da arkalarından toplayan bir kişi olması lazım. Bu durumda yapmamaları, yapmalarından daha hayırlı gibi geliyor bana.

Sevilay Akyıl: Ben de 21 buradayım. Pomat bölümünde çalışıyorum. Levent'ten geldiğinden beri

buradayız. Evliyim benim de 18 yaşında iki kızım var, ikizler. Ben de doğum iznini 40 gün kullandım o zaman öyleydi. İkiz çocuğa bakılmıyordu. Tek başına iki çocukla baş etmek zor. Ben çalıştığım için şanslıyım diyorum.

Siz fabrikadaki hayatınız hakkında neler söylemek istediniz?

Ben işimden de memnunum arkadaşlarımdan da iyi bir çalışma ortamımız var. Birbirimiz arasındaki iletişim de iyi bence. Zaten emekliliğe de gün sayıyoruz. Sendikal faaliyetlere katılamıyorum pek. Önce çocuklar vardı, şimdi de bilmiyorum pek katılamıyorum...

İkbâl Yiğit: Ben de aynı bölümdeyim ve 21 yıldır çalışıyorum. Ambalaj bölümündeyim. İçeride üretimde dolum ve ambalaj aynı yerde oluyor. Bir tarafta dolum, bir tarafta da ambalaj yapıyoruz. Makinede doluyor ama biz dolduruyoruz. Çoğunlukla 08.00 ila 18.00 arasında çalışıyoruz. İki çocuğum var oğlum 18, kızım dokuz yaşında.

Onlara nasıl baktınız?

Tabii ki zor oluyor. Ama bazı şeylerden fedakarlık yapıyorsunuz. Esasında çocuklar da zamanla bu duruma alışıyorlar bence.

Çocuk bakımında eşiniz size hiç yardım etmiyor muydu?

Ediyordu tabii de erkeğin yapacağı işler var, kadının yapacağı işler var. Sonuçta ikimiz de akşam saatlerinde evde oluyor, gündüz ol-

muyoruz. Ben bakıcı ile büyüttüm çocukları dokuz yıl.

Aktif biçimde sendikal çalışmaya katılıyor musunuz?

Burada kadınlar çok aktif değil. Ben kendim istemiyordum, ama belki isteyen kadın arkadaşlar vardır. Artık alıştık erkek arkadaşlarımız da iyi götürüyorlar işi.

Emine Kaplan: Optik kontrolde çalışıyorum. Ampullerin içini kimi zaman makinelerde bazen de karanlık odalarda bire bir gözle kontrol ediyoruz. Şimdiye kadar hiç bölüm değişikliği olmadı.

Yeni makineler gelecekmiş galiba o bölüme?

Biz de benzer duyumlar aldık. Orada on kişi çalışıyoruz. Karanlık odada yaptığımız optik kontrolü makinelerle yapmayı düşünüyorlarmış. Galiba dağıtacaklarmış bizleri başka bölümlere. Şimdiye kadar hiçbir problemimiz yoktu. İlk işe girdiğimizde biz iki kadın bu bölümde bazen üç vardiya çalışıyorduk. Şimdi elle yapılan işler azaldı makineleşmeye döndü her şey.

Buradaki makineleşme kadın emeğini açığa çıkarıyor öyle mi?

Evet öyle. Yeni kadın işçi almak istemiyorlarmış diye de duyuyoruz esasında. Biz bilmiyoruz. Makinelere yükleme yapıyoruz biz ama çok ağır değil bunlar. Ama ampul olduğu için sorumluluk isteyen bir çalışma. Ampule bir cam bir şey

Elif Turan

kaçtığına bire bir insan hayatı ile oynarsınız. Çok hassas iş yani.

Çocuk var mı ?

Orta ikiye giden bir oğlum var. Benim annem yok, kayınvalide de yok biz ilk doğduğunda bir bakıcı problemi yaşadık. Altı ay ücretsiz izin aldım . 8 ay kendim baktım. Bundan sonra bir bakıcı dönemi-miz oldu çok zordu. Eşim o sırada tekstile girdi. O, 110 lira alıyordu. Ben bakıcıya 120 lira veriyordum. En son bakıcıyı bıraktırdık, eşimle idare ettik. Eşim üç vardiyalı bir işe girdi. Ben burada 08.00-18.00 arasında çalışıyordum. Çoğumuz üç sene kreşe gitti. Öyle büyüdü.

Bildiğim kadarıyla kreş parası ödeniyordu burada?

Yardım maksadıyla verilen bir para o yetmiyordu kreş ücretine. O zaman kreşe 250-300 lira veriyorsak, onun 100 lirası filan kreş yardımı ile karşılanıyordu. Buranın koşulları yine de iyi esasında. Dergiyi takip ediyorum oradaki söyleşilerden birinde kadınlar tuvalete giderken onlara ağır kelimeler sarfedildiğini, tuvalete bile gönderilmediğini okudum, çok üzüldüm.

Dergiyi takip ediyorum dediniz, şu da olsun değiniz bir şey var mı?

Benim her tarafı hoşuma gidiyor. Yemek köşesini de okuyorum. Kadın hakları ile ilgili avukat köşesini, işçi arkadaşlarla yapılan röportajları okuyorum. Şu anda aklıma bir şey gelmiyor.

Kadınları güçlendirici eğitimler verilsin mi bu konuda ne dersiniz?

Olursa iyi olur özellikle kadın sağlığı, psikolojisi, kadınların haklarına dair yeni kanunlarla ilgili bilgi vermek, dergiden takip etmeye çalışıyoruz ama bire bir eğitim alırsak iyi olur diye düşünüyorum.

Çalışan kadın olmak nasıl bir şey...

Birkaç kişi birden: Evdeki işleri de biz yapıyoruz buradaki işi zaten yapıyoruz böyle bir şey.

Elif Turan: Ben de 21 yıldır çalışıyorum. Katı ambalajda in proses kontrolü yapıyorum,

Ne anlama geliyor?

İlaçlar geldiği zaman ilaçları uygun mu değil mi, kırık var mı diye kontrol ediyoruz. Tanıtım etiketi yazıp veriyoruz. Ürün bittikten sonra ürünü kesiyor, depoya teslim edilmeden önce sayıyor adetlerini kontrol ediyoruz. Eksiklik var mı yok mu, diye. İlaçlara sızdırmazlık yapıyoruz, hava alıyor mu almıyor mu? Onlara bakıyoruz. Bakanlık numunelerini, laboratuvar numunelerini ayırıyoruz. Yarım saatte bir makineleri dolaşıp kontrol ediyoruz. İlaç uygun mu değil mi ona bakıyoruz. Numaralarda bir hata var mı yok mu onlara da, bakıyoruz. Nemler uygun mu değil mi ona da bakıyoruz. Formülleri harzlıyoruz. Her şeyi yapıyoruz.

Çocuk var mı ?

Evet bir çocuğum var. İki buçuk üç yaşına kadar benim annem baktı. Daha sonra kreşe verdik. Sonra okula başladı. Üç vardiya çalışıyorum. Zor oluyordu. Bu kez koleje yazdırdık. Çocuk sabahtan akşama kadar orada duruyor. Sabah yedide çıkıyor beşte eve geliyor. Böyle bir düzen tutturduk. Bazen tek başına kalabiliyor zor yani.

Sendikalı olmaktan memnun musunuz?

Sendikanın ağırlığı, gücü önemli. Herhangi bir şey olduğunda ar-

kadaşlarımız müdahale ediyorlar. Tabii bizim bilgilendirmemiz de gerekiyor. Herkes bir şey olduğu zaman derdini anlatabilmeli, iletebilmeli temsilcilere.

Şengül Tekin: İşe ilk girdiğimizde sendikalı olmaktan kaynaklanıyor rahatımız. Çünkü burası bizim ilk işyerimiz liseden çıktık, buraya geldik hazırda konduk gibi oluyor. Biz o açıdan şanslıyız.

Şengül Tekin

Ben de 21 senedir çalışıyorum. Eşim de burada çalışıyor. Çalışırken tanışıp evlendik biz. Baştan aynı ortamda çalışmanın zorlukları oldu elbette. Ama artık iyiyiz. İki oğlum var. Kendilerini kurtardılar. Büyük olana kavınvalide baktı küçük olana da bakıcı vardı, o baktı.

Ben de ilaç seçmede çalışıyorum.

Nasıl bir iş bu?

Otomatik bir makine var. İlaçları seçip hazneye koyuyorum. Böyle bir iş. İki makineye bakıyorum. Ambalajda da çalıştığımız oluyor tabii. Benim makinelerim çalışmadığı zaman başka yerlere de takviye gidiyorum.

Hacer Yalım: Esasında eskiden her makinenin elemanı beliydi. Zentiva olduktan sonra böyle oldu şimdi herkes her işi yapıyor. Nerede iş varsa seni oraya götürüyorlar.

Siz dergiyi okuyor musunuz?

Bana da dergi gelmiyor. Adresleri de verdik son olarak. Evet, evet, yemek tariflerinden eksik kaldık.

Ben adres değişikliğini bildirmedim-

ğim için gelmemiş. Bizde de kaba-hat var tabii.

Hacer: Ben de 21 yıldır çalışıyorum benim de iki çoğum var. Eşim de burada çalışıyor. İlk beş yıl normal üretimde çalıştım. Ondan sonra bölümde yazıcılık bölümü açıldı 12 sene yazıcılık yaptım. Daha sonra evlendim.

Bizim bölümde yazıcılık kalktı. El optiği elemanı olarak kaldım ben. Şimdi artık meydanlıktan, makineye kadar her yerde çalışıyorum. Eski zihniyet yok artık. Benim yazıcılık yıllarımda herkes her işi yapamazdı, uzmanlık aranırdı. Şimdi herkes her şeyi yapıyor.

Öğrenilebiliyor mu peki?

Zamanla oluyor. Tabii zor 20 yıl aynı işi yapmışsanız, başka bir işe atlarken zaman kaybediyorsunuz bir miktar. Eğitim veriyorlar da biz çok hazır değiliz belki.

Mesela iki meydanlı vardı teke düştürüldü. Ama işte sendikalı olarak çalışmamız çok güzel. Üzerimize çok geldiğinde arkadaşlarımızla konuşuyoruz. Halloluyor sorunlar.

Petrol-İş üyesi diğer kadınlara söyleyeceğiniz bir şey var mı arkadaşlar?

Birkaç kişi birden: Yaşasın Petrol-İş diyelim onun sayesinde biz buralara geldik çünkü.

Bir başka ses: Tüm kadınlar çalışsın. Eşlerinin ellerine bakmasınlar. Kendi iradelerine güvensinler. Erkek nasıl istediğini yapıyorsa, kadın da yapabilmeli diye düşünüyorum ben. Öyle değil mi? ■ ■ ■

Hacer Yalım

PETROL-İŞ KADIN WEB SİTESİ GÜNCELLENDİ, YENİLENDİ, TAZELENDİ...

Bu yıl onuncu yılını kutladığımız dergimiz Petrol-İş Kadın'ın web sitesi, yeni arayüzü ve güncellenmiş haliyle yayınına devam ediyor...

İşleyiş olarak eskisinden çok farklı olmayan web sitemizin yeni görünümüne ilaveten bazı içerikler eklendi.

Petrol-İş Kadın'ın web sitesine sendikamızın anasayfasında (www.petrol-is.org.tr) bulunan Petrol-İş Kadın web ikonuna **Kadın** tıklayarak veya doğrudan www.petrol-is.org.tr/kadindergisi adresini yazarak ulaşabilirsiniz.

Web sitemizin anasayfasında sol kısımda son sayının kapak resmi yer alıyor. Kapak resmine tıkladığında, son sayı flaş formatında açılıyor. Aynı sayfada, son sayının PDF formatında indirilmesine olanak veren bir buton bulunuyor. Sol tarafta ayrıca onuncu yıl etkinliğimiz için hazırladığımız "On yıllık yürüyüş" slayt-filminin linki bulunuyor.

Anasayfanın orta bölümünde menü ve altta da güncel haberlerin yer aldığı slayt yer alıyor.

Sayfanın sağında ise onuncu yıl etkinliğimizin haberi, Petrol-İş'te toplumsal cinsiyet ve SGBP Kadın Koordinasyonu içerisinde yürüttüğümüz çalışmaların yer aldığı sayfalara yönlendiren butonlar, dergimizin sürekli köşelerinin bütün sayılarıyla yer aldığı link-

ler; ayrıca dosya başlıkları bulunuyor.

Bugüne dek yaptığımız çalışmaların, yayınladığımız dergi ve kitapların, broşürlerin, kampanya malzemelerinin derlenmiş hali olarak nitelendirebileceğimiz web sitemizin, araştırmacılara, akademisyenlere, kadın çalışması yürütenlere, ve diğer sendikadaki kadın aktivistlerine faydalı olmasını umuyoruz.

Arşivimiz tamamlandı...

Dergimiz, yayına başladığı Ocak 2003 tarihli birinci sayısından itibaren tüm sayılar dijital ortama aktarıldı. Hem pdf hem flash formatında sayıları okumak ve indirmek mümkün. Bunun için, menüdeki **Dergi Arşivi** butonuna tıklayarak açılan sayfada kapak resimlerine tıkladığınızda bütün sayılar flaş formatında açılıyor, sağ üst köşedeki **PDF** butonuna tıklayarak da indiriliyor.

Yayın Arşivi linkinden ise 2003 yılından beri Petrol-İş Kadın Dergisi olarak yayınladığımız kitaplar, broşürlerin yer aldığı arşivimize ulaşabilirsiniz.

Bir diğer arşiv sayfamız, basılı materyallerimizin derlendiği **Görsel Arşiv** bölümü. Bu sayfada, bugüne dek bastırılan afişlerimiz, dergi kapaklarımız, kampanya malzemelerimiz yer alıyor.

Belge arşivinde, kadınları yakından ilgilendiren konularda araştırma, makale, yazı vs. eserlere yer veriliyor.

Petrol-İş'li kadınlara...

Dergimiz elinize geçmiyor mu? Kadın servisinin ilgilenmesini istediğiniz bir konu mu var? İşyerinizde sorunlar mı yaşıyorsunuz? Petrol-İş Kadın Dergisi'yle ilgili öneri ve görüşlerinizi mi paylaşmak istiyorsunuz? Öyleyse beklemenize gerek yok. Hemen bizimle iletişime geçin...

Dergimize veya Kadın Servisi'ne ulaşmak isteyen kadın üyelerimiz ve okurlarımız **İletişim** sayfasından bütün iletişim bilgilerimize erişebilir. Veya doğrudan anasayfamızda yer alan kadindergisi@petrol-is.org.tr adresine e-posta atabilir.

Sayfamızın üst bölümünde facebook sayfamıza yönlendirme yapan buton **f** bulunuyor.

Medya arşivleri...

Web sitemizde medya malzemelerinin sergilendiği fotoğraf ve video arşivimiz de bulunuyor. Ana menüdeki butonlarla ulaşabileceğiniz bu sayfalarda, **Fotoğraf Albümleri** bölümünde Petrol-İş Kadın Dergisi'nin üye ve üye eşleriyle görüşmeleri, kadın sağlığı kampanyaları, kadın işçi direnişleri, 8 Mart etkinlikleri, seminer, konferans, çalıştay vs. etkinliklerin fotoğrafları yer alıyor.

Video bölümünde hazırladığımız kampanya spotları, 8 Mart konulu slaytlar ve katıldığımız etkinliklerin videoları izlenebilir. **Basından** sayfasında, Petrol-İş Kadın Dergisi ile ilgili basında çıkan haberlerin bir dökümünü bulabilirsiniz.

Kadın servisinden haberler

Kadın Servisi olarak yaptığımız çalışmaların ve servis haberlerinin yer aldığı sayfamız ise www.petrol-is.org.tr sayfasında üst bölümde yer alan **SERVISLER** başlığı altında Kadın Servisi bölümünde bulunabilir.

Prof. Dr. Aynur İlyasoğlu:

"Kendi varoluş alanlarınızı geliştirin"

Marmara Üniversitesi İngilizce İktisat Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Aynur İlyasoğlu ile dördüncü baskısı geçtiğimiz günlerde yapılan "Örtülü Kimlik" kitabı üzerinden AKP iktidarının 10. yılında onu iktidara taşıyan kadınlardaki değişimleri ve işçi kadın deneyimlerinin gelecek kuşaklara aktarılmasında kadın sözlü tarihinin önemini konuştuk.

Necle Akgökçe

Kitabınızın dördüncü baskısı yapıldı. İlk baskı yapıldığında üniversiteye giremeyen örtülü kadınlar olgusu vardı, şimdi muhafazakar bir hükümet iktidarda ve bu sorun çözüme ulaştı gibi görünüyor. Bu kadınlar açısından son 10 yılda neler değişti?

Sözünüzü ettiğimiz kadın kesimi bu taleplerini sürdürdüler. Hatta bu alandaki taleplerini kamusal hak talepleri olarak ifade etmeye başladılar. Ancak son dönemlerde bazı kazanımlar elde ettiler. Bu da gösteriyor ki, kadınların talepleri istekleri, bir demokratik hak olarak karşılığını bulmadı bu 10 yıl içinde.

AKP Hükümeti merkeze oturmaya çalışırken, örtülü kadınların bir kesiminin merkezden uzaklaştığı şeklinde bir tespitiniz var. Bunu açabilir misiniz?

Mesela 2011 seçimlerinden önce kendi parti tabanlarından yükselen kadın kollarında ya da il, ilçe teşkilatlarında kadınların adaylık talepleri oldu. Bunu, merkez kabul etmedi. Buna dayanarak AKP'nin merkez oylarının genel kabul görmesini özgürlük vaat ettiği kadınlardan daha fazla önemsemediğini gördüm. Bu arada "başörtüsü yoksa oy da yok" şeklinde bir kampanya oldu. Bu, hem AKP hem de İslamcı kesimin erkek sözcüleri tarafından çok şiddetle bastırıldı. "Ayrımcı bölücü, kötü niyetli olarak yaftalandı. Dolayısıyla bu kadınların sözü ile par-

tinin merkez söyleminin farklılaştığını söylemek mümkün görünüyor.

Niye kadınların giyim kuşamı bu kadar fazla tartışılıyor?

Çünkü kadın her zaman erkeğin, ailenin koruması ve kollaması gereken ahlakı ve kendi varlığını sürdürmesinin merkezinde görülüyor. Kadın ve onun ahlakı, hareket alanı, varlığı kontrol edilemezse, toplum kendi varlığını sürdüremez diye düşünülüyor. Cumhuriyet öncesinden beri bu böyle bütün kesimler açısından değişmiyor. Dolayısıyla hep bir turnusol kağıdı gibi kadın. Onun nerede durduğu, bu toplum için ölçüt olmaya devam ediyor. Ayrıca giyim, kuşam özel alanla

kamusal alanın sınırında oluşan bir şey. Evin içinde bir rol var annelik; aileye bakmak, çocuklara bakmak gibi belirlenmiş, tanımlanmış ve hayatın yeniden sürdürülmesi için gerekli görülen bir rol modeli. Kamusal alana çıktığı vakit kamusal bir sıfat eklenmesi gerekiyor kadınlara, dolayısıyla özel ve kamusal alandaki bu geçişin en önemli kıstaslarından biri giysi kabul ediliyor. Bu Tanzimat'tan beri böyle. Giysi bu eşğin tanımında önemli olmuş. Bakıyoruz Cumhuriyet'ten önce de 19. yüzyılda giyim, kuşam modernleşme ile ilgili değişiyor. Daha uzun daha kapalı çarşaf yerine ferace dediğimiz ondan bir öncekine göre farklı daha modern addedilen iki parçalı, üç parçalı giyimler olabiliyor.

Erkekleri pek etkilemiyor, bu geçişler galiba?

Çünkü, erkek ve kadın özel ve kamusal alanın iki ayrı tarafında algılanıyor aslında. Yani kamusal erkeğin alanı, erkeğin hareketlerinin varoluşunun, hayatı maddi olarak yeniden üretiminin alanı. Ev ise çocukların, ailenin ihtiyaçlarının giderildiği, çocuk büyütmenin ve eğitiminin alanı. Dolayısıyla kadın ve erkek bu iki alanın iki ayrı yerinde tanımlanıyorlar. Kadının mahremden, özel alandan erkeğin alanına çıkarken, nasıl görüldüğü, nasıl giyindiği bu alanda kendini nasıl koruması gerektiğinin bir işareti olarak algılanıyor. Bu değişik formlar altında şekillenerek bugüne kadar devam ediyor.

Kamusal alana giriş çıkışın bu kadar giyim kuşam üzerinden tanımlanması, kadının kamusal kimliğinin oluşumu açısından ne gibi sakıncalar barındırıyor?

Elbette daha başka, içsel parametreler var. Yani kadınlar ne kadar kamusal hayatın nimetlerinden yararlanacaklar, çalışma hayatının içine ne kadar girebilecekler, evdeki çocuk büyütme olsun, evin bakımı olsun bu gibi işleri ne kadar erkeklerle paylaşacaklar gibi toplumsal cinsiyet eşitliğini ve bu alandaki kazanımlarını vurgulamak yerine, kadının hangi etiketle, hangi sıfatla hayata katılacağı öne çıkıyor. Bu kadınlar için gerçek toplumsal cinsiyet eşitliğini tartışmanın, öne çıkarmanın üstünü örten bir konu oluyor. Temel alanlardaki eşitsizlik kodları üstü örtülerek devam ediyor.

Yeni muhafazakarlığın elitizminden bahsedip kadınların bu elitizmin içinde yer edinmeye çalıştığını yazmışsınız önsözde, bu kavramı açabilir misiniz?

Üniversiteli kadınların kampüslerde meydanlarda hak talebi isteği ile yola çıktığı yıllarda, İslamcı siyasi hareketin kendi yapı taşlarını oluşturmaya çalıştığı yıllarda, başörtüsü ve pardösü blucin gibi eşitleyiciydi. Ayrıca bir protestoyu simgeliyordu. Şimdi ise ciddi oranda tesettür butikleri, moda dergileri var. “Biz eskiden manifaturacılar çarşısında, bir iki mağazanın

sattığı zevksiz kaba giysileri giymek zorundaydık. Şimdi tercih şansımız var.” diyor kadınlar. Yeni bir moda var. Bu moda sadece dış görünümün renklenmesi, çeşitlenmesi olarak değil gündelik yaşam alışkanlıklarında da yansıyor. Artık kadın ve erkeklerin farklı hizmetler alacağı tatiller söz konusu, bunların hepsi yeni bir elitin tercihlerini gösteriyor. Ama daha az sayıda entelektüel islamcı kadın kesimi ortak vicdan, insan hakları başka mağduriyetlerin kendi mağduriyetleri ile birlikte mücadele edilmesi gereken alanlar olduğunu söylemeye devam ediyorlar. Dolayısıyla bir farklılaşma var.

Yaşamın para ile satın alınabilecek bir şey olduğunu düşünen bir kesim de oluşuyor. Şöyle bir örnek vermek istiyorum bir internet sitesinde çıktı. İslamcı karı-koca çok lüks bir sitede bir daire satın alıyor. Sitenin bir de spor salonu var. Spor salonu yetkilisi başörtüsü ile bazı sporları yapamayacağını bunun risk oluşturduğunu söylüyor kendisine. Daireyi satın alan insanlar bu parayı verip daireyi satın aldıktan sonra bu alanda yer bulamamanın bir mağduriyet olduğunu söylüyorlar. Bu eski mağduriyet söylemlerinden çok çok farklı bir şey. Farklılığın imkânlarını para ile satın alma hakkı, söz konusu olan. Para nasıl farklı yaşam imkânını satın almıyor, bu bir hak talebi gibi ortaya çıkabiliyor. Elit kesimde genç kapalı kızların şıklık, makyaj kendi estetik donanımlarını artırmak gibi yollarla

iyi evlilikler yapıp, daha iyi konumlara geçmek gibi bir çabaları olduğunu islami kadın dergilerinde görüyoruz. Hakikatten bir işçi kadının, sadece örtüsü ve yaşam koşulları fabrikadaki diğer kadınlarla hiç ayrılmayan ortaklık paylaşan bir kadının yerine kendi sınıfsal konumunu örtünmeye rağmen estetize eden bir kadınla çok benzerliği yok. Esasında ayrışıyorlar. Farklı sınıflar, farklı varoluşlar ve farklı ezilme biçimleri yaşayan kadınlar var.

Siz yaptığınız alan çalışmalarında kullandığınız yöntemlerle de farklılaşıyorsunuz, Türkiye’de kadın sözlü tarihine yaptığınız katkılar inkar edilemez, nedir sözlü tarih yöntemi, anlatabilir misiniz?

Sözlü tarih, resmi kayıtların, resmi belgelerin, kurum kayıtlarının, kamusal alanda kaydedilen yaşam deneyimlerinin dışında kalan bir alanı kapsamaya yönelik bir çalışma. Daha çok sözünü bu kayıtlara geçirmekte eksik kalan kesimlerin mesela işçilerin, mesela her türlü kamusal anlamdan arkada kalan ve sözünü başat kılamayan kadınların, azınlıkların veya toplum dışı kabul edilen kesimlerin kendi varoluş deneyimlerinin artarmasının bir alanı olarak önemli bir alan. Kadınların yaşamlarının geçtiği aile içinde ya da özel alan içindeki yaşam deneyimlerini geleneksel tarih pek önemsemez. Çocuklar bir evde nasıl büyütülüyor bunun bilgisi, bir evin içinde hane içinde yer alan insanların toplumu ve ekonomiyi yeniden üretmek için o hanenin nasıl yeniden ürettiği bilgisi formal bilgi toplama yöntemlerinin ve tarihin önemsemediği bir konudur. Çünkü bu kanıksanan süregiden bir yapıdır. Oysa 1970’lerde feminist iktisatçılar, feminist tarihçiler ortaya çıktığında gördük ki hanedeki birçok varolma alanı, yeniden üretilmezse toplumun yeniden üretilmesi imkânsız hale gelir. Kadın sözlü tarihçileri önemsiz kabul edilen hane içi pek çok faaliyetin bilgisini derlemeye yöneldiler bu da çığır açan bir çalışma oldu.

Sözlü tarih yöntemiyle yaşam anlatısı biriktirme, farklı kesimlerden gelen kadınlar açısından ne tür farklılık ve benzerlikler içeriyor?

Pek çok kadın sözlü tarihi projesini yürüttüm, içinde yer aldım. 80-90 yaşlarındaki elit kadınların kendi yaşam geçmişlerini gayet epik, gayet anlatısal edebi diyebileceğimiz bir anlatımla anlatabildiklerini, tanımlayabildiklerini görüyoruz. Aynı yaş kuşağında bulunan işçi kadınlara ulaşmanız daha zor mesela koşullar daha kötü olduğu ve sağlık hizmetlerinden yeterli derecede yararlanmadıkları için, daha az işçi kadın bulabiliyorsunuz. Bulduklarınızın da yaşam anlatıları elit kesimin kadınlarına göre çok daha sınırlı. 80'lerde çok uzun yıllar Cibali Tütün Fabrikası'nda çalışmış bir işçi kadını zar zor bulup görüşme yapmak istediğimde "Bana yaşamımı anlattırma çünkü bu acıya bir kez daha dayanmak benim için çok güç olacak. O yüzden teklifini kabul edemem." demişti bana. Dolayısıyla kendi yaşam anlatısını Cumhuriyet yakın tarihi içinden bir öykü gibi anlatan öncü kadınların anlatıları sözlü tarih çalışmalarında daha öne çıkıyor maalesef.

Bizim işçi sınıfı kültürümüz işçi sınıfı tarihimiz batı işçi sınıfı kültüründen çok farklı. Batıda endüstri devrimi ile birlikte kadın emeği sanayiye dahil olduktan sonra erkeklerden daha az olmakla birlikte, zaman içinde tedricen sendika ve benzer işçi sınıfı örgütlerinde yer almış kadınlar. Dolayısıyla böyle bir alanın Batı'nın daha örgütlü işçi sınıfı tarihi açısından deneyimleri bizde yok. Hakikaten kadınlar İkinci Meşruyetle birlikte yazı ve edebiyat

alanında önemli şeyler yapmaya başlıyorlar. Ama Bursa'da ipek sanayii içinde önemli sayılarda olan işçi sınıfı kadınlarının bıraktıkları bir iz yok. Böyle bir devamlılık ve sürekliliği, şimdiki kadın çalışmalarına malzeme olarak aktaracak çok fazla belge yok.

İşçi kadın sözlü tarihi de pek yok...

Daha önce söylediğim gibi işçi kadınları konuşturmak öncü kadınları konuşturmak kadar kolay değil. Belki o yüzden o yaşamın döngüsü hakkında sorular sormak, o yaşamın önemsiz gibi görünen detaylarını toplayıp bir araya getirip, anlamlandırmak kadın tarihi alanında iş yapanların daha önemsemesi gereken konular oluyor.

İşçi tarihi içinde kadınlar çok ön plana çıkamıyorlar, çünkü yönetici konumuna gelemiyorlar pek. Ya da Zehra Kosova örneğinde olduğu gibi bu tarihi de erkekler yazıyor. Zehra Kosova'nın sendikal hareketteki işçi sınıfı hareketindeki öneminin tarihini, kendinin değil de erkeklerin yazdığını görüyoruz. Kadınlar kendi dillerinden kendi tarihlerinin anlatılmasının önemli olduğuna ikna etmek, inandırmak gerekiyor. Çünkü kendi hayatlarının önemli olduğuna kendileri inanmıyorlar öncelikle. Oysa ki eğitilmiş öncü kadınlar zaten bu bilgiyi vermek için size hazır, donanımlı ve çok istekliler. Dolayısıyla kadın tarihi çalışırken de belli bir eşitsizlik var. Kadın tarihi çalışırken araştırmacının önüne dikilen

eşitsizlik daha yeni ve yaratıcı yollar bulmaya itiyor.

Ne gibi yani?

Mesela bir işçi kadının günlük yaşam döngüsü yaşamın değişik alanlarındaki ciddi sorunlarla nasıl başettiği daha detaylı sorulabilir. Aile bütçesinin imkânsız gibi görülen cambazlıklarla nasıl yaratıldığı, erkeğin değil kadının bilgisinde olan bir şey yoksul hanelerde. Bu hakikaten ciddi bir strateji çizmeyi ve bir cambazlığı gerektiriyor. Bunun nasıl yapıldığı nerelerden kısıtlandığı çok önemli. Kadınların kendi ihtiyaçlarından kendi sağlıklarından kısıtlandıkları daha çok çocuklar için yaşanan bir hayatı yaşadıkları, dolayısıyla hakikatte hanede yürütülen bir varolma stratejisinin mimarının kadın olduğunun ortaya çıkarılması gerekiyor. Küçük bir bütçeyle bir erkeğin yaşamı idame ettirdiği düşünülürken, burada cambazlığı yapanın kadınlar olduğunu ortaya çıkarmak lazım.

Bugünden yarına bilgi aktarmak için de kullanılabilecek bir yöntem değil mi sözlü tarih, kadın işçi yaşamları sözkonusu olduğunda?

Elbette başka bir alan yok. Çünkü kendilerini ifade edebilecekleri bir yazı alanı yok. Orada da önde gelen bir figürün yaşam deneyimi önemseniyor -ki önemlidir- ama o öncü kadını da sendikal harekette var eden kadın grubudur. Genç kuşaklar yeni araştırma alanlarına giriyorlar. Mesela doğrudan katılımcı gözlem yapan genç araştırmacılar; yoksulluk, semt çalışmalarında insan yaşam deneyimlerini derleyen araştırmalar var. Yaşam deneyimlerinin kaydı giderek önem kazanıyor.

Son olarak Petrol-İş üyesi kadınlara neler söylemek istersiniz?

Kendi emeklerinin, kendi yaşamlarının, yaşama kattıklarının çok değerli olduklarını bilmelerini, dolayısıyla bu değeri örseleyecek her türlü erkek egemen zihniyeti hem kendi hayatlarında hem de bulundukları toplumun hayatında sorgulamalarını olabildiğince bu egemenliğin alanı dışında kendi varoluş alanlarını geliştirmelerini ümit ediyor ve istiyorum. ■ ■ ■

Kadınlar ulusal kurtuluş mücadelelerinde de, işçi sınıfının yaptığı devrimlerde de hep en ön saf-
larda yer almışlardır. Ama iktidarı ele alanlar devrim sonrasında kadınların bu süreçteki rollerini
unutup onları ya evlerine, geleneksel rollerine geri yollamışlar ya da yeni toplumu inşa ederken
kurucu organlarda onlara çok az rol vermişlerdir. Mısır'da da ilk kalkışmanın ardından kadınlar
anlaşılan benzer bir durum yaşamışlar. Dina Camil'in portre çalışması ve **Arap Dünyasındaki Ka-**
dınların İntifadası grubunun, kadınları eyleme çağırarak için yazdığı basın bildirisi bize Mısır'da
kadınlar açısından ne olup bittiğini çok iyi anlatıyor. Yazılardan Petrol-İş Kadın Dergisi'ni haber-
dar eden ve bizim için onları İngilizce aslından çeviren sendikamız Dış İlişkiler Servisi'nden Gün
abimize çok teşekkür ediyoruz...

Ertelenen devrim: Mısırlı kadınlar değişim istiyor

Dina Camil

Şayma Abdel Rahman

Günlerden 25 Ocak 2011 idi. **Şayma Abdel Rahman** İskenderiye'de yaz tatilinde olmasına rağmen, o gün Mısır'da hemen her şehirde düzenlenen protesto eylemlerine katılmaya karar verdi.

Mısır'ın onlarca yıldan bu yana en önemli olayına, 25 Ocak Devrimi'ne katılacağını o gün bilmiyordu.

31 yaşındaki öğretmen, devrim sırasında ve sonrasındaki olaylarda aktif rol oynayan milyonlarca Mısırlı kadından biri.

"Devrimden önce politik yönden hiç aktif değildim, ama işyerimdeki çalışma koşullarımızın iyileştirilmesi için düzen-

lenen tüm eylemlerde hep ön saflardaydım" diyor.

Sosyalist İttifak Partisi'nin aktivisti ve önde gelen siması **Mona Ezzat**'a göre, Mısırlı kadınlar devrime yol açan protesto eylemlerine ve etkinliklere katıldılar.

Ezzat şöyle diyor: "2006'dan bu yana Mısır yığınsal bir toplumsal protesto dalgasına tanık oldu." Erkeklerin yanı sıra kadınlar da protesto eylemlerinde aktif olarak yerlerini aldılar.

Mısırlıların 25 Ocak Devrimi'nden önce radikalleşmesine yol açan faktörlerden biri yükselen işçi hareketi oldu.

Abdel Rahman, Tahrir Meydanı'ndaki 18

günlük oturma eylemi sırasında, Mısır Bağımsız Sendikalar Federasyonu'ndan aktivistlerle tanıştı.

"**Kemal Abu Eita**'yla tanıştım. Kim olduğunu önceden biliyordum. İlk kez yüz yüze geliyorduk. Bağımsız Öğretmenler Sendikası'nda aktivist olarak görev yapan çok sayıda öğretmen de tanıdım."

Abdel Rahman o günden sonra sendikacı olarak çalışmaya başladı. Öğretmenlerin çalışma koşullarını iyileştirmeyi amaçlayan tüm etkinliklere katıldı.

Kadın sorunları

Ezzat'a göre, bağımsız sendikal hareketin doğuşu devrimin en önemli kazanımlarından biridir.

"Ne yazık ki kadınlarla ilgili konular hareketin öncelikleri arasında yer almıyor" diye yakınıyor ve ekliyor: "Erkekler ve kadınlar genel hedefler için güçlerini birleştiriyorlar, ama onlar kadınlarla ilgili sorunlar üzerinde hiç durmuyor. Kadınlar bağımsız sendikaların üye tabanının büyük bölümünü oluşturmalarına rağmen, yönetim görevlerinde temsili sınırlı."

Bağımsız Sendikalar Federasyonu'nun yönetim kurulu, beşi kadın, 21 seçilmiş üyeden oluşuyor (tüzüğe göre yönetim

kurulunun yüzde 30'unun kadın olması gerekiyor).

Kadınlar devrimi geri getirecek

Devrim sürecindeki etkinliklere ve sonraki eylemlere katılmak Abdel Rahman için hiç de kolay olmadı. "Muhafazakâr bir aileden gelmem politik etkinliklere katılmamı zorlaştırıyordu. Kimi zaman ne yaptığımı özellikle babamdan saklamam gerekiyordu" diyor.

Hüsnü Mübarek'in düşmesinden bir ay kadar sonra, silahlı kuvvetler Tahrir Meydanı'ndaki barışçıl bir oturma eylemini acımasızca bastırdı.

Protesto eylemlerine katılan çok sayıda kadın gözaltına alındı ve bekâret testi-ne tabi tutuldu. Abdel Rahman'a göre bu, Silahlı Kuvvetler Yüksek Konseyi'nin (SCAF) kadını bedenden ibaret gören geleneksel anlayışı devrimcilere uygulamaya girişimiydi.

"SCAF devrimcileri sindirmek için aşağılayıcı bekâret testini kullandı. Protesto eylemleri sırasında cinsel taciz de aynı amaçla kullanıldı" diyor.

Ne var ki Silahlı Kuvvetler Yüksek Konseyi'nin uyguladığı bu yöntemler amaçlanan sonucu pek vermedi. Protesto eylemleri gibi, kadınların eylemlere katılımı da sürdü.

Kheir'e göre bu, kadınların kamusal alandaki varlığının, özellikle muhafazakâr İslamcı partilerin ortaya çıkışıyla tırmanan bu tür sindirme yöntemlerine karşı koymaya yetecek kadar güçlü olduğunun açık bir göstergesidir.

Kheir sözlerini şöyle sürdürüyor: "20 Aralık 2011'de Mısır, [İngiliz işgaline karşı] 1919 devriminden bu yana 'en büyük kadın gösteri yürüyüşü' olarak tanımlanan eyleme tanık oldu. Binlerce kadın, erkeklerin de katılımıyla, sokaklara döküldü, askeri polisin protesto eylemine katılan bir kadına cinsel saldırıda bulunmasını kınadı ve protesto etti. Farklı yaşlardan ve toplumsal çevrelerden kadınlar şu slogan altında gösteriye katıldılar: 'Askerler devrimimizi çaldılar, kadınlar onu geri getirecek'."

Artık kadın hakları için mücadele

"25 Ocak'ta Mısırlılar 'Ekmek, özgürlük, onur' sloganıyla sokaklara döküldüler. Ve şimdi, bir buçuk yıl geçtikten sonra, hâlâ taleplerinin gerçekleşmesini bekliyorlar" diyor Ezzat.

"Son haftalarda Mısır'da, işçilerin grev ve direniş dalgasının yanı sıra, sosyal

ve ekonomik politikalarla karşı birçok gösteri örgütlendi. Kadınların sorunlarını bu sosyal ve politik hareketlerle bütünleştirme potansiyeli var. Bunun için bir kadın hareketinin gelişmesi gerekiyor."

Abdel Rahman'a göre, çeşitli örgüt ve sendikalarda kadın varlığının güçlenmesi, kadınların sorunlarının toplumsal ve politik hareketlerle bütünleşmesi yönünde ilk adımdır.

"Çeşitli örgütlerdeki varlığımız, gerçek bir güç haline gelmemizin en iyi yoludur ve hükümetin karşısına dikilmemize ve taleplerimiz için mücadele etmemize olanak sağlayacaktır" diyor ve ekliyor: "Kadın hakları alanında çalışan sivil toplum örgütleri ve siyasal partiler genellikle belli konularda koordineli davranıyorlar, ama kadın hareketinin inşasına başlamak için, kadınların sorunlarını ele alan kapsamlı bir program geliştirmeleri gerekiyor."

Abdel Rahman kadınların devrim sırasında ileriye doğru dev bir adım attıklarına inanıyor.

"Devrim sürecinde eşit partnerler olduğumuz şimdi çok açık. Mısırlılar milyonlarca kadının katkısı olmadan eski rejimi deviremezdi ve taleplerinin geri kalanını kazanamazdı. Şimdi gücümüzün farkına varmanın ve özel taleplerimizi gerçekleştirmeye çalışmanın zamanıdır" diyor. ■■■

Dina Camil kimdir?

Dina Camil gazeteci, yazar ve aktivist. 1993'ten beri, BBC dahil, çeşitli basın ve medya kuruluşlarında muhabir, radyo ve TV yapımcısı ve editörü olarak çalışıyor. Mısır halk ayaklanması üzerine yazıları ve röportajları var. Şimdilerde Al-Şuruk adlı günlük gazetesinin toplumsal hareketler seksiyonunda editör.

Dina, Kahire'deki Amerikan Üniversitesi'nde sosyoloji alanında yüksek lisans eğitimi görmüş. Tezinin konusu, 1990'larda Mısır'da işçi sınıfı hareketi, kültürü ve yapısı üzerine. Tezde yer alan örnek olay incelemesi Kahire'deki işçi sınıfı mahallesi Şubra al-Haymah'daki kadın işçilerle ilgili.

Eylemlere katılan Mısırlı kadınlara uygulanan cinsel terörizme karşı küresel protesto eylemi

#GlobalProtestFeb12
ضد الإرهاب الجنسي

انتفاضة المرأة في العالم العربي

Arap Dünyasındaki Kadınların İntifadası tarafından 6 Şubat 2013'te yapılan çağrı

Dünyanın dört bir yanındaki ülkelerin vatandaşları olan bizler bir salgın hastalık gibi yayılan cinsel terörizmi sessizce izlemeyeceğiz. Devam eden Mısır devriminin bedelini bedenleriyle ödeyen saldırı kurbanlarına ve Tahrir'in güvenliğini sağlamak için hayatlarını ortaya koyan kahraman gönüllülere desteğimizi, dayanışmamızı ve hayranlığımızı göstermek istiyoruz.

Bu nedenle 12 Şubat 2013 Salı günü yerel saatle akşam saat 6:00'da, şehrimizdeki/ülkemizdeki Mısır elçiliğinin önünde toplanacağız ve dünyanın her yerinde insanlar böyle yapacak.

SESİMİZİ YÜKSELTELİM, ÇÜNKÜ:

- Barışçıl protesto eylemcilerine saldıran, onları soyan, tecavüz eden, yaralayan ve öldüren örgütlü haydutları engellemek için sıkı önlemler alınmamasından iktidardaki partiyi sorumlu tutuyoruz.
- Mısırlı kadınlara gerekli korumanın ve güvenliğin sağlanmamasından Mısır polisini ve yönetim makamlarını sorumlu tutuyoruz. Üstelik polis kendisi cinsel taciz/saldırı suçunu işliyor.
- Cinsel taciz/saldırı suçuna göz yumulmasından, cinsel tacizcilere ve cinsel şiddet faillerine etkin ve sıkı yasal yaptırımlar getiren bir yasa çıkarmayan geçmiş ve şimdiki hükümetler sorumludur. Cinsel tacizin bütün biçimlerine karşı çıkarılacak yasanın etkin bir şekilde uygulanmasını talep ediyoruz.
- Cinsel tacizin, şiddetin ve tecavüzün Mısır toplumu tarafından kabul edilebilir görülmesini, suçun saldırganı değil de saldırıya uğrayanda görülmesini kınıyoruz.
- Medyayı, suç niteliğindeki eylemleri kınamak yerine, kurbanlarla ilgili kişisel, özel ve sansasyon yaratacak ayrıntıları sorumsuzca öne çıkarması nedeniyle sorumlu buluyoruz.
- Her devrimci grubu, partiyi ya da kişiyi, Tahrir'in imajını zedelemeyi ve eylemcileri yıldırma amaçlayan örgütlü çetelerce yapılan cinsel saldırılara karşı ve kendi ülkelerinin sokaklarında Mısırlı kadınları ve kızları hedef alan cinsel tacize karşı sesini yükseltmeye ve ACİL önlem almaya çağırıyoruz.

● Cinsel aşağılamayla ve saldırıyla mücadele, soylu özgürlük ve onur mücadelesinde BAŞ ÖNCELİK taşımalıdır.

● Devam eden Mısır devriminin kadın ve erkek her kahramanını selamlıyoruz! Sizler bizlere cesareti, sebatı ve kararlılığı öğretiyorsunuz.

Cinsel terörizm, Mısır'da süregiden devrim sırasında Tahrir Meydanı'nda protesto eylemlerine katılan kadınları incitmek, aşağılamak ve korkutmak amacıyla, örgütlü çetelerin son zamanlarda yaygın olarak kullandığı bir yöntemdir.

Cinsel taciz/saldırı/şiddet son 10-15 yılda Mısır toplumunda toplumsal yönden daha da kabul edilebilir hale geldi, öyle ki bugün en ürkütücü yönüne tanık oluyoruz: Cinsel şiddet politik bir baskı aracı olarak uygulanıyor. Cinsel tacizin kadın protestocuları susturmak için bir araç olarak kullanılması ilk defa olmuyor. Mayıs 2005'teki "Kara Çarşamba"da, yetkili makamlar, Mübarek'in yetkilerini genişletecek anayasa değişikliğine karşı protesto eylemi düzenleyen kadınları dağıtmak için cinsel taciz uyguladı. Güvenlik mensupları ve polis tacizi destekledi ve bir şey yapmadan seyretti. Protesto eylemine yapılan saldırılar kaydedildi, kınandı ve o sıralar medyada geniş yer tuttu.

Tahrir Meydanı'ndaki son vahşet eylemleri karşısında, *Cinsel Tacize/Saldırıya Karşı Eylem Grubu* gibi ortak girişimler ve *Tahrir Muhafızları* (alanda cinsel tacize karşı mücadele etmek üzere örgütlenen ve kendilerini eğiten genç Mısırlılar tarafından kurulan bir sivil toplum girişimi) gibi bağımsız gönüllü grupları oluşturuldu. Bu sivil toplum grupları saldırıya uğrayan kadınlara ve kızlara olay sırasında ve sonrasında destek ve yardım sağlıyor.

Cinsel Tacize/Saldırıya Karşı Eylem Grubu'nun açıkladığı gibi:

"Sessiz kalmayacağız. Kırılmayacağız. Utanmayacağız."

Bugüne kadar, dünyanın değişik yerlerinden 25'ten fazla şehir çağrımıza cevap verdi ve küresel protesto eylemine katılacağını açıkladı.

Sevgili okurlarımız, şimdiye kadar değerli arkadaşımız Serap Özdemir taşıdığı "haklarımız" köşesi bayrağını, Serap Hanım'ın emekli olması nedeniyle, sendikamızın diğer kadın hukukçusu Serpil Aksakal devraldı. Serap arkadaşımıza teşekkür edip, yeni yaşamında mutluluklar dilerken, Serpil arkadaşımıza da 'hayırlı olsun' diyoruz...

Sendikamızda kadın-erkek eşitliğine ilişkin düzenlemeler

Sendikada toplu sözleşme servisinde uzun yıllardan bu yana çalışmaktayım. Hukukçuyum. Bu sayıda sizlere 2012 yılı başından beri toplu iş sözleşme taslaklarına hüküm olarak koyduğumuz "kadın erkek eşitliği"ne ilişkin düzenlemenin nasıl bir süreçten geçtiğinin hikâyesini anlatmak istiyorum.

Hepinize merhaba, 2011 yılı Genel Kurulumuzda Anatüzüğümüze kadın haklarına ilişkin pek çok düzenleme girmiştir. Bunlardan başlıcaları;

● **Sendikanın Görev ve Yetkileri** başlıklı 4. maddeye "Kadın-erkek eşitliğini savunmak, bu eşitliğin inşası için evde, işyerinde ve sendikada gereken her türlü önlemin alınması ve uygulanması için çaba sarfetmek, bu amaçla kadın büroları ve komisyonları kurmak, kadına yönelik evde, işyerinde ve sendikada her türlü şiddete karşı mücadele etmek." düzenlemesi,

● **Sendika Merkez Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri** başlıklı 23. maddesinin eğitimle ilgili bölümüne "kadın-erkek eşitliğini sağlamak amacıyla toplumsal cinsiyet eğitimleri vermek, gerekirse tüm bunları gerçekleştirebilmek için kadın büroları ve komisyonları kurmak" düzenlemesi,

● **Disiplin Cezaları** başlıklı 123. maddesinde "Merkez ile şube disiplin kurulları, Sendika Anatüzüğüne uymayan, Sendika tüzelkişiliği aleyhinde faaliyet gösteren, Sendikanın ilkelerine, amaçlarına ve hedeflerine aykırı davranışlar ile kadına yönelik cinsel taciz, mobbing ve şiddet uygulayanlar hakkında aşağıdaki disiplin cezalarını vermeye yetkilidir. Kadınlara yönelik şikâyetlerde, kadının beyanı esastır, karşı taraf aksini ispatla yükümlüdür." düzenlemesi yapılmıştır.

Bu düzenlemelerin Anatüzüğe konmasının ardından, toplu sözleşme politikalarına ilişkin, servisimizle merkez yöneticilerimizin yaptığı toplantıda, Anatüzüğümüze konulan bu hükümleri hayata geçirmek açısından 2012 yılı başından itibaren toplu iş sözleşmeleri taslaklarına "kadın-erkek eşitliği"ne ilişkin bir düzenlemenin hazırlanarak konulması kararı alınmıştır.

Kadın Servisimiz ile yaptığımız çalışma sonucunda aşağıdaki düzenleme hazırlanmış ve Merkez Yönetim Kurulumuzun onayı ile toplu iş sözleşmesi taslaklarına bu düzenlemenin konulması kararlaştırılmıştır.

Toplu sözleşmelerdeki eşitlik

İşveren işyerinde;

● Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, T.C. Anayasası ve yasal mevzuat gereği, kadın erkek eşitliğine ilişkin düzenlemelerin yaşama geçirilmesi için gerekli tedbirleri alır. Buna yönelik olarak sendika ile ortak, işyerinde cinsiyet ayrımcılığının önlenmesine ilişkin eğitim vb gibi çalışmalar yapar. Çalışan kadınlara yönelik olası, fiziksel, psikolojik, sözel ve cinsel her türlü taciz ve şiddetin önlenmesi için işyerinde gerekli önlemleri alır.

● Kadın ve erkekler arasında fırsat eşitliğini sağlayacak, mesleki eğitim ve kariyer ilerlemesi olanaklarından kadın çalışanların yeterli biçimde yararlanması için gerekli tedbirleri alır.

● Kadın ve erkek çalışanlar arasında ücret eşitliğinin temini için, eşdeğerde işe eşit ücret prensibini esas alır.

Madde metni işveren kesiminden çok değişik tepkiler almıştır. Bir kısım işverenler "biz zaten kadın erkek eşitliğine işyerimizde uyuyoruz, böyle bir metin önermekle bizi aksini yapmakla mı itham ediyorsunuz" derken, bir kısım işverenler ise "bu çok güzel bir düzenleme, bu konuya sendika olarak yaklaşımınız çok olumlu, destekliyoruz" demişlerdir. Şirketlerin etik kuralları içinde de benzer düzenlemelerin yer aldığı ifade edilmiştir.

Bu çok farklı yaklaşımlar ve tartışmalar arasında 2012 yılı toplu iş sözleşmelerinin pek çoğuna, kadın erkek eşitliğine ilişkin düzenleme kabul edilerek girmiştir. 2013 yılında görüşmeleri başlayan toplu iş sözleşmeleri için hazırlanan taslakların tamamına da aynı düzenleme konulmuş bulunmaktadır. Bağıtlanan toplu iş sözleşmelerinin neredeyse tamamında madde kabul edilmiş bulunmaktadır. Bağıtlanacak toplu iş sözleşmelerin de büyük bir bölümünde madde kabul edilerek tutanak altına alınmıştır.

Maddenin kabulü, bundan sonraki adımda uygulamanın sağlanması için sendika ve işveren kesimine sorumluluklar yüklemektedir. Bu anlamda işyerlerinde çalışan kadın üyelerin, toplu iş sözleşmesi düzenlemesinin uygulamada takibini yapmaları ve taleplerini işveren kesimine iletmeleri çok önem taşımaktadır. ■ ■ ■

İstanbul İSG Meclisi'nden Kadın Çalıştayı:

EVDE İŞTE ÇALIŞIYORUZ, SAĞLIĞIMIZDAN OLMAK İSTEMİYORUZ!

İstanbul İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi tarafından “Evde, İşte Çalışıyoruz, Sağlığımızdan Olmak İstemiyoruz” başlığıyla düzenlenen KADIN ÇALIŞTAYI, 16 Şubat 2013 tarihinde Petrol-İş Genel Merkezi Konferans Salonu’nda akademi dünyasından, emek ve meslek örgütlerinden, sendikalardan ve farklı işkollarından kadınları biraraya getirdi.

Bugüne dek iş kazalarında hayatını kaybeden kadın işçiler için saygı duruşuyla başlayan çalıştayın açılış konuşmasını Petrol-İş Kadın Servisi adına Selgin Zırlı Kaplan yaptı. Kaplan, konuşmasına erkeklerin egemen olduğu bir dünyada, kadın etkinliği düzenlemenin zorluklarına atıfta bulunarak; çalıştayın kadınların erkeklerle eşit koşullarda, sendikali, güvenceli ve güvenli işlerde çalışma talebini dile getirmek; evde ve işte kadınları bekleyen riskleri tartışmak; bu risklerden korunmak için neler yapılabileceğini konuşmak için toplandığını, kadınların işlerini kaybetmemek, erkeklerden zayıf görünmemek kaygısıyla çoğu zaman meslek hastalıklarını gizlediğini, sessiz kaldığını hatırlatarak iş kazaları ve meslek hastalıkları istatistiklerinde de kadına yer verilmediğine vurgu yaptı. Kadın Çalıştayı’nın bundan sonraki istatistiklerin oluşturulması ve ortak çalışmaların sürdürülmesi için başlangıç noktası olması dileklerini dile getirdi.

İŞ KAZASI DEĞİL CİNAYET

Çalıştay’ın çerçeve sunuşunu gerçekleştiren Marmara Ün. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Berna Güler Müftüoğlu, konuşmasında, bugüne dek iş kazalarında hayatını kaybeden kadınların aslında cinayetten öldüklerini, çünkü kazaların önlenilecek kazalar olduğunu belirtti. İSG Meclisi’nin verilerine göre 2012 yılında en az 868 işçinin yaşamını yitirdiğini, bunun 61’inin kadın işçiler olduğunu hatırlatan Müftüoğlu, günde en az 4 kadının da eril şiddetten hayatını

kaybettiğini sözlerine ekledi.

Çalıştay’ın Yapılandırılmış Forum Bölümünün ilk sunumunu Tarım başlığıyla Neslihan Karatepe yaptı. Karatepe, sunumunda tarımda kadınlara ilişkin istatistiklerden sonra, kadınların tarımdaki çalışma koşullarına, yaşadıkları tehlikelere ve sağlık sorunlarına değindi.

İkinci sunum, sağlık sektöründe çalışan kadınlara ilişkindi. Sunumun birinci kısmında Gülşen Türker, sağlıktaki dönüşüm programının sonuçlarını; Zehra Koçyiğit ise, bu sektörde kadın çalışanların yaşadıkları zorlukları, tehlikeleri ve sağlık sorunlarını açıkladı. Koçyiğit ayrıca, sağlık çalışanlarının mobbinge uğrama riskinin diğer hizmet sektörlerine göre 16 kat daha fazla olduğunu belirtti.

Üçüncü olarak DHL direnişinden Aysel Şim-

şek söz alarak direnişe nasıl başladıklarını, işyerinde yaşadıkları zorlukları, sağlık risklerini anlattı.

Daha sonra söz alan İMECE Kadın Sendikası’ndan Serpil Kemalbay, ücretli ev işçisi kadınların çalışma koşullarını, yaşadıkları sağlık sorunlarını, karşı karşıya bulundukları riskleri ve taleplerini anlattı.

Ev Eksenli Çalışanlar Sendikası kurucu üyesi Gülsüm Coşkun ise konuşmasında ev eksenli çalışanların görünürlük mücadelesinde edindikleri deneyimlerin önemine değinerek başladı konuşmasına, Türkiye’de ev eksenli çalışanların yüzde doksanından fazlasının kadın olduğunu belirterek, ev eksenli çalışma biçimlerinden, düşük ücretli kötü koşulların iş sağlığı ve güvenliği sorunlarını arttırdığından sözetti.

İŞYERLERİ KADINLARA GÖRE DÜZENLENMİYOR

Mimar, mühendis ve şehir plancısı kadınların sorunlarını anlatan Nedret Durukan ise erkek egemen meslek yapısından sözetti, sektörde, konuyla ilgili kadın gözüyle bakılarak yapılan bir araştırma bulunmadığını; şantiyelerin kadınlara göre düzenlenmediğini; uygun bedende ayakkabı, gözlük, eldiven ve çizme olmamasının kaza riski oluşturduğunu; sıhhi düzenlemeler yüzünden kadınların büyük hijyen sorunları yaşadıklarını belirtti. Ayrıca sürekli erkek meslektaşlarıyla karşılaştırılmalarının psikolojik baskı oluşturduğunu da sözlerine ekledi.

Hukuk cephesinde konuyla ilgili gelişmeleri ele alan Av. Dr. Yıldız Ertuğ Under, Adalet başlıklı sunumunda, kadın işçilerle ilgili hukuksal düzenlemelere, kadın çalışanların sağlıklarının korunmasına ilişkin yasalar ve yönetmeliklerde yer alan düzenlemelere değindi. Son dönemlerde birtakım olumlu gelişmelerin de bulunduğunu hatırlatan Under, bu yeni maddeleri de dinleyicilerle paylaştı.

Kısa bir ara ve şiir dinletisinden sonra açık forum bölümüne geçildi. İlk olarak, Sendikal Güç Birliği Platformu Kadın Koordinasyonu adına söz alan Emel Türker, kadınların gerçekleştirdiği ücretli ve ücretsiz işlerin kolay ve tehlikesiz olarak görüldüğünü, prestiji olmayan işlerden sayıldığı için iş kaynaklı sağlık sorunları ve meslek hastalıklarının çoğunlukla görmezden gelindiğini, çalışma alanlarında kadın işçilere ilişkin risklerin ortaya çıkarılmamasında "tehlikesiz ve basit" işlerde çalıştıkları önyargısının yanı sıra iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarının çoğunun toplumsal cinsiyet hassasiyetine sahip olmayan erkek uzmanlardan oluşmasının da etkisi olduğunu belirtti. Türker, konuşmasının devamında, SGBP Kadın Koordinasyonu'nda yer alan TÜMTİS, Petrol-İş, Hava-İş, Tekgıda-İş ve Deri-İş sendikalarının işkollarında kadınların karşı karşıya bulunduğu meslek hastalıkları ve risklerini içeren raporu ve taleplerini paylaştı.

Çalıştay boyunca çocuk bakım hizmeti de verildi...

Deri-İş sendikasının İSMACO direnişinde yer alan Münevver Uyar ise uğradığı taciz ve mobbinge mücadele sürecinden sözetti, yaşadıkları sağlık sorunlarını ve direnişi anlattı. Maden Mühendisi ve İş Güvenliği Uzmanı Arzu Oğuzkurt, 25 yıllık mühendislik yaşamının başından itibaren yaşadığı bazı deneyimleri paylaştı, kadın maden mühendisi olmanın hem sağlık hem psikolojik açıdan zorluklarını anlattı.

Daha sonra yüksek lisans tez çalışması olarak Zonguldak bölgesindeki kadınları araştıran Bağdagül Tanış, bölgede kadın çalışanlarla yaptığı görüşmelerde, kadın işçilerin anlatımlarını paylaştı, bölgedeki yaşam ve çalışma koşullarının kadınlar üzerindeki etkilerine değindi.

2007 yılında bir şantiyede vinç kazası sonucu yaşamını yitiren harita mühendisi Gülseren Yurttaş'ın kızkardeşi Hatice Yurttaş, hukuksal süreçte yaşadıkları zorlukları anlattı, dört yıllık davanın henüz bitmediğini belirtti.

Birleşik Metal-İş'ten Sinem Derya, metal sektöründe kadınların daha çok montaj, paketleme alanlarında çalıştıklarını, ama üretimle aynı ortamda bulunmanın yarattığı uygunsuz koşullardan, kimyasallardan etkilendiklerini belirterek, montaj ve paketleme nedeniyle kadınların maruz kaldıkları meslek hastalıklarına değindi.

Daha sonra akademisyen ve İstanbul İSİG Meclisi üyesi Aslı Odman Uluslararası Deneyimler başlıklı sunumunda, Fransa'da asbestin yasaklanmasına yol açan halk hareketine öncülük eden Amisol fabrikasından kadın işçilerin hikâyesini paylaştı.

MOBBİNG, TACİZ HER YERDE

THY direnişinden Neslihan Canoğlu, havacılık işkolundaki kadınların karşı karşıya kaldıkları meslek hastalıklarına değindi, birçok rahatsızlığın meslek hastalığından sayıldığını; taciz durumlarında havayolu şirketlerinin çalışan kadının yanında yer almadığını belirtti.

Dev Sağlık-İş'in Taksim İlkaydım Hastanesi direnişinden Güllühan Hanoğlu söz alarak, hastane ortamında mobbing ve tacize çok rastlandığını belirtti; kadın taşeron işçisi olmanın zorluklarından sözetti. Direniş sürecinde yaşadıklarını paylaştı.

Organize Sanayi Bölgesi İMES İşçileri Derneği (OSİMDER) adına söz alan Güneş Altay, metal işkolunda gece vardiyalarında kadınların çalışmasının yasaklanmasıyla ilgili çalışma yürütülmesi gerektiğini ifade etti; hamile kadınların ayakta çalıştırılmaması gerektiğini belirterek ayrı bir dinlenme odası talep ettiklerini sözlerine ekledi.

ÜİD-DER Kadın Komitesi adına Hacer Hız, "İş Kazaları Kader Değildir, İşçi Ölümünü Durduralım!" kampanyasını duyurdu; İşçilerin Birliği Derneği'nden Gamze Tarhan ise Gaziosmanpaşa'daki tekstil fabrikalarında çalışan kadınların zorlu çalışma koşullarını anlattı.

Çalıştay, kısa bir tiyatro gösterisinin ardından sonuç bildirgesinin okunmasıyla sona erdi.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kadın Çalıştay Sonuç Bildirgesi

- Toplumsal cinsiyetçi iş bölümüne son verilmelidir.
- Kadın işlerinin 'tehlikesiz ve basit' olduğu ön yargısı yıkılmalıdır.
- Yeniden üretim atölyelerine dönüşen evler ve iş yerleri sağlık ve güvenlik risklerine karşı güvenli hale getirilmelidir.
- Gerek devlet tarafından gerekse emek ve meslek örgütleri tarafından oluşturulan işçi sağlığı ve güvenliği politikalarının toplumsal cinsiyet açısından düzenlenmelidir.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından, işyerlerinde ve evlerde kadınların ağırlıklı olarak çalıştığı işlerin ve bu işlerde çalışan kadınlarda rastlanan ortak sağlık sorunları ve riskleri rapor edilmeli ve kamuoyuyla düzenli olarak paylaşılmalıdır.
- Kadınların çalışma alanlarındaki kimyasal, biyolojik, fiziksel, ergonomik vb. riskler saptanmalıdır.
- İşyerinde kadına yönelik cinsel şiddet, taciz, cinsel sataşma tehlikesine karşı başvuru masası oluşturulmalıdır.
- Emek ve meslek örgütleri kadın işçi sağlığı konusunda sektörlerine göre veri toplamalı ve raporlandırmalıdır.
- Tüm çalışma alanlarında kadınların örgütlenmesi ve birleşik mücadelesi gereklidir.
- Kadınlar gifte mesaisinin yıpratıcılığı ve üstlerindeki aşırı iş yüküne bağlı fiziksel ve ruhsal zararlar toplamı bir meslek hastalığı tanımı getirilmelidir.
- Ücretli ücretsiz kadın işçilere yıpranma payı/ erken emeklilik uygulamaları getirilmelidir.
- Ev ve bakım hizmetleri azami ölçüde kamusal alandan ücretsiz karşılanmalıdır.

Ünlü erkeklere gömlek diken kadınlar direnişte

Dilan Kıran & Necla Akgökçe

Tuzla Serbest Bölge'de İSMACO işyerinde Deri-İş üyesi işçiler sendikalı oldukları için işten çıkarıldılar ve geçtiğimiz Aralık ayından bu yana direnişler. Direniş yerinde patron ve yandaş işçilerin saldırısına uğrayan direnişçilere Nisan ayı sonunda beş işçi daha eklendi. Obama, Clinton, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Messi gibi pek çok ünlünün sipariş gömlekler diktiklerini anlatan işçilerin içinde kadınlar da var. Kadın arkadaşlarımızdan Fikriye ve Öznur ile görüştük.

Merhaba sizi tanıyalım, neden direniştesiniz, işten çıkartılma sürecini anlatabilir misiniz?

ÖZNUR FAZLIOĞLU: 2012 Aralığı'nın 18'inde kadın şefimiz geldi, bize "sizi yukarı çağırıyorlar" dedi. Yukarı çıktık, işyeri avukatıyla insan kaynakları müdürü bizi karşıladı. Avukatın telefonu da masada ses kaydı yapıyor. "Öznur Hanım işveren sizinle iş akdini feshediyor" dedi, ben "hangi gerekçeyle" diye sordum. "İş Kanunu madde 18'den işveren tek taraflı feshediyor iş akdini" dediler. Öğle yemeği molasında yemek bile yedirmeden attılar, apar topar. "Avukatımla görüşeceğim hiç bir kağıt imzalamıyorum" dedim. Kadın şefle aşağı indik, öğle arasında

eşyaları topladık. "Arkadaşlarınızla da konuşmayacaksınız" dediler. Veda bile edemeden, suçlu gibi atıldık. Bekçi bizi arabaya bindirdi sanayinin dış kapısına bıraktılar. Yol paranız, var mı, yok mu, kimse düşünmedi.

FİKİRİYE AKGÜL: Ben ilk işten çıkarıldım. Fabrikada hiç bir arkadaşımızla görüşmemize izin vermediler, bilerek yemek molasını beklediler, aynı şeyler bana da söylendi. Atılma gerekçesi olarak "performans düşüklüğü"nü gösterdiler. Beni dışarı çıkarırlarken "sus kimseye seslenme, burayı derhal terket" dediler. Bize resmen suçlu muamelesi yaptılar. Amaçları arkadaşlarımıza seslenip, durumu anlatmamızı

engellemekti. Çünkü bizim fabrikada biri işten çıkartıldığında herkesle tek tek vedalaşırdı. Bunu istemediler. Daha sonra sendika aradı "bizim üyelerimizi, işten çıkaramazsınız" diye. İşveren biz onları sendikalı oldukları için işten çıkarmadık, demiş. Çıkarıldıktan sonra üç gün boyunca fabrikanın önüne gidip arkadaşlarımıza seslendik, "Sendikalı olduğumuz için, anayasal hakkımızı kullandığımız için işten çıkartıldık gelin siz de destek olun, Deri-İş'e üye olun" dedik. Daha sonra içeride bize karşı karalama kampanyası başlatıldılar, ağza alınmayacak şeyler söylediler, resmen "kötü kadın" muamelesi yaptılar. Sendikaya da iftira attılar. Buna rağmen arkadaşlarımız bizimle iletişimini kesmedi, içerideki ustaların bütün baskılarına rağmen hem de.

Sendikalaşma çalışması nasıl başladı?

Biz çalışmalara üç ay öncesinde başlamıştık. Daha sonra 1 Aralıkta Deri-İş'le görüştük. Ama o arada şube kongresi vardı. Onun bitmesini bekledik.

Kaç kişi çalışıyor fabrikada, üye kaydedebildiniz mi?

377 kişi çalışıyor yarıya yakını kadın. Evet, kaydettik ama şu anda sayı vermek mümkün değil. Ama günde 10-15 üye kaydettiğimiz oluyordu. İşveren karşı saldırıya geçti. İşçilerin bazılarını tehdit etti, kimilerine kredi taksitleri

ni ödeyeceğine dair söz verdi. Daha sonra içeride sorgu odaları kuruldu, burada müdür işçileri sorguladı, "Bu işin başında kim var?" diye. "Sendikalaşma nedeniyle atmadık" diyorlar. Buna kim inanır?

Ne zamandan beri bu fabrikada çalışıyorsunuz?

FİKRİYE: Altı yıldan beri burada çalışıyorum. Fabrikanın yarısı kadın ve kadınlar kesimhanede, preste, katlamada, ütüde, finişte yani üretimin tüm bölümlerinde yer alıyorlardı. Günde 10 saat çalışıyorduk. Vardiya yoktu. Çoğu zaman ustaların keyfi tutumlarıyla karşı karşıya kalıyorduk. Ustaların hepsi erkekti ve kendi içlerinde örgütlüydüler. Yaptıkları hataları hemen örtbas edebiliyorlar, kendilerine yakın olan kadınlara iyi davranıyorlar, işlerini kötü yapsalar bile onları haklı görüyorlardı. Beni pek sevmezlerdi, mobbing uyguluyorlardı.

Nasıl olurdu bu?

Mesela bana bir iş verecek, doğrudan bana söylemez arkadaşına verir o da bana anlatırdı. İşleri önüme atar giderlerdi. Bu uygulamalar beni çok rahatsız ediyordu. Türbanlı kadın arkadaşlarımıza da 'türbanı atın' baskısı vardı. Ama biz direnmeye başladıktan sonra bu baskı kalkmış ortadan.

Sosyal haklarınız var mıydı?

Ücrete yansıtıklarını söylüyorlardı. Zaten tüm sosyal haklar içinde olmak üzere ücretimiz asgari ücretin biraz üstüydü. 1050 TL ile 1100 TL arasında ücret alıyorduk. Senede bir kez ikramiye vardı. Ama üç yıldır zam alamıyorduk. Buraya gireli altı yıl oldu çocuk parası bu altı yılda hiç değişmedi. 11 Euro veriyorlardı.

ÖZNUR: Evet üç yıldır zam alamıyorduk. Burada üretilen gömleklerin fi-

yatı 300-800 Euro arasında değişiyor. Bizlere verilen ücret bir gömlek parası bile etmiyor neredeyse. Biz burada direnişine başladıktan sonra içerideki arkadaşlarımıza 20 Euro zam yapmışlar. Bir de 2013 yılı için 250-270 Euro arası katkı primi vermişler. Direnişin içerideki arkadaşlarımıza yararı oldu yani.

FİKRİYE: İçeride bir de işçi temsilcileri seçmişler. Ustalar size kötü muamele yapıyor, sizleri temsil edemiyor, o nedenle doğrudan bizle temasa geçin, diye seçtik temsilcileri demişler. Direnişimiz şimdiden işe yaradı.

Ücretler zamlandı, prim alındı. İşçi temsilcileri seçildi. Fabrikada çalışan arkadaşlarımızdan biri "Allah onlardan razı olsun, onlar işten atıldıktan sonra 500 Euro para aldım, borcum vardı ödedim" diye bize dua ediyormuş,

ÖZNUR: İşe girdiğimde evliydim. İşe girerken eskiden 'evli misin, bekar mısın, nişanlı mısın' diye soruyorlardı. Nişanlılara "iki sene çocuk yapmak yasak" deyip bunun garantisini alırlardı. Şu anda bu uygulama yok ama doğumdan dönenlere izin vermiyorlar. Süt sağma izni var ama süt iznini toplu kullanmak isteyenlere bu izin verilmiyor. Doğumdan sonra şirkete döndüğümde bana da "böyle bir izin yok ama biz size veriyoruz" demişlerdi.

Kadın olarak hissettiğiniz başka baskılar var mı, küfür gibi, hakaret gibi?

FİKRİYE: Doğrudan isim vererek küfretmiyorlardı ama kafası bozulduğunda orta yere küfrederlerdi. Tuvaletlerin girişine kamera koydular, bu da psikolojik bir tacizdir bana göre. Düşünün, sen tuvalete girip çıkıyorsun orada bir çift göz seni izliyor. Üstün başın düzgün olmayabilir, çünkü tuvaletten çıkıyorsun. Çok rahatsız ediciydi yani. Amaçları bizim orada sohbet etmemizi, konuşmamızı engellemekti. Ne kadar konuşabilir insan tuvalette?

ÖZNUR: Benim de en sinirime giden şey misafir geldiğinde her yeri özel olarak temizletmeleri ve bizlere yeni gömlek almalarıydı. Normal günlerde yüzümüze bakmazlardı. Mesaiye sabah 6.30'da başlar öğleden sonra

16.50'de paydos ederdik. Evet günde 10 saat çalışıyorduk, cumartesi günleri de dahildi çalışmamıza. Kadınlar için vardiya yoktu.

Sağlık problemleri var mıydı çalışma koşullarından kaynaklı?

FİKRİYE: Hastalık halinde kendilerine yakın kişilere izin veriyorlardı, bize izin vermiyorlardı. Görme kaybı, el ve ayaklarda şişme gibi meslek hastalıklarımız vardı. Press ütude çalışan arkadaşlarımızın çoğu bel fıtığı oldu. Hem ütude, hem preste hem de makinede çalışıyordum. Altı yılda iki bel fıtığı olmuş bende. Ayrıca dolaşım bozukluğu var sürekli ayakta durmaktan. 'Sen işe girmeden önce de böyle bir hastalığın varmış' diyorlar. Oysa yoktu.

Yemekler çok kötüydü. Bir seferinde arkadaşlarımızdan biri yemekten zehirlenmişti. "Sus kimseye söyleme" deyip işi kapatmışlardı. Beyaz yakalılarla işçilerin yemeğini de ayırmışlardı. Bizlere başka yemek çıkıyordu. Bir de burada olmayan bir arkadaşımız var. O da mobbinge uğradığı için dava açmıştı. Onu da çıkardılar işten. Onda da boyun fıtığı oluştu. Çok hızlı çalışmak, belli sayıda ürün çıkarmak zorundasınız. Bu zorunluluk bazen yanınızda çalışan arkadaşınızla bile aranızı bozabiliyor.

Direnış sürer mi, neler söylemek istersiniz?

İkisi birden: Sonuna kadar burada olmaya devam edeceğiz. Sesimizi daha fazla duyurmak için herkesi dayanışmaya çağırıyoruz. ■■■

Bağımsız ve özgür bir yaşam istedim kendime

Deri-İş Sendikası'na üye olduğu için işten çıkarılan İsmaco işçilerinden biri de Münevver. Çok genç bir kadın ama 50 yaşında bir kadının yaşam deneyimine sahip, direniş çadırı önünde onun evde ve işte yaşadıklarını konuştuk. *"Her iki alanda da beni köleleştirmeye çalıştılar, direndim, direneceğim"* diyor.

Münevver Kızıl Uyan

İsmaco'da ne zamandan beri çalışıyorsunuz ve içerideki çalışma koşulları sizin açınızdan nasıldı?

İsmim **Münevver Kızıl Uyan**, Bitlis Tatvan'lıyım, Kürdüm, göç sonucu İstanbul'a geldik. 26 Şubat 2008'de başladım işe. Sigortam bile işe giriş tarihimde göstermemişler, kaçak çalıştırmışlar. Makineci olarak imalatla çalışıyordum. İki sene herşey yolunda gitti.

Makinecinin işi neydi fabrikada?

Gömleğin parçalarını birleştiriyor, dikiyordum. Gömleğin herhangi bir bölgesini de çalışabiliyorduk. Ben gömleğin çeşit çeşit bölümlerinde çalıştığım için aynı zamanda joker makineciydim, yani her yerde kullanıyorlardı. Kol ve manşet takma, kol üstü yapılması, süslerin işlenmesi olsun her yerde çalıştık. Çalışma sırasında çok ciddi sıkıntılar yaşadım.

Ne tür sıkıntılarla anlatabilir misiniz?

Şefin tacizine uğradım. Sabah sinsice yanıma yaklaşıyor, işe bakıyormuş gibi çeşitli davranışlarda bulunuyor, bana ayrıcalıklı davranıyordu. Niyetini anlamaya çalıştım önce, yanlış mı anladım, diye düşündüm. Niyetini anlayıp deşifre etmeye çalıştığım da tutum değiştirdi. Bu sefer iş yapmayan eleman olmaya başladım. İçeriye gidip *"Tamir verdim 'yapmam' dedi"*, ya da *"şunu bunu yapmadı"* şeklinde şikayet etmeye başladı.

O şef olabilir, ben orada çalışan biriyim, ama onun isteklerine boyun eğmem gerekmiyor. Kendimi savunmaya başladık-tan sonra da haklıyken, haksız duruma düşürüldüm.

Şikayet etmediniz mi?

Elbette, şeflerin şefine durumu anlattım. Ama 8-9 ay böyle geçmişti. Meselenin

benim hatalı olmam, düzgün iş yapmam değil, onun farklı niyetine cevap vermem olduğunu söyledim. *"Benim bunu ifade etmeme gerek yok, anlayın, beni ya başka bir bölüme verin, fabrikanın en kötü bölümünde çalıştırın ya da tazminatımı verin ayrılalım"* dedim. Bunu değerlendirdiler ve çalışma alanımı değiştirip beni bir başka bölüme verdiler. Bu benim için çok da iyi olmadı.

Neden iyi olmadı?

Eskiden bir kişi tarafından rahatsız ediliyordum. Bu sefer altı, yedi kişi bana mobbing uygulamaya başladı. Çünkü birbirleriyle konuşmuşlar 'bu kadın böyle yapmış' diye. Bu kez psikolojik baskı yapılmaya başlandı.

Ne yapıyorlardı?

Beni sürekli takibe almışlardı. Bunaltacak bir biçimde denetim vardı. *"Kiminle konuşuyorsun?"*, *"Tuvalete mi gidiyorsun?"*, *"Onu yapma bunu yapma"*... Ayrıca makinem bozuluyor çağırıyorum, normal şartlarda anında müdahale edilmesi gerekirken, benim makineme bakılmıyordu. Bir hata yapıldı mesela, başka insanlardan kaynaklansa bile benim üzerime yıkıyorlardı. 'Pes etsin, işten kendi çekip gitsin' istiyorlardı. Bu arada özel hayatımda da başka şeyler oldu. Eşimden ayrılma durumuna geldim. Tüm bunlara çalışma biçimimiz de eklenince 2012'in başında bende çok ciddi bel ve boyun ağrıları başladı. Şirketin doktoruna çıktım, bana 'üşütme' dedi. İlaç kullandım, ilaç yan etki yaptı. Bir cumartesi fenalaştım, ağrılarım vardı, acile gittim. Bana *"Bel ve boyun fıtığı var sende"* deyip bir ağrı kesici iğne yaptılar. *"Tam teşhis koymamız için polikliniğe gelmen gerekiyor"* dediler. Ondan sonra çok uğraştım randevu almak için bir türlü alamadım, ileri tarihe veriyorlardı ve benim inanılmaz ağrılarım de-

vam ediyordu. O pazartesi günü ağrıdan kalkamadım, özel bir yere gitmeye karar verdim. Şefimi arayacaktım, ben aramadan daha o aradı. "Sen neredesin bakayım, niye işe gelmedin?" diye azarladı. Daha iş yeni başlamış. Durumumu izah ettim, doktora gideceğimi söyledim. "Sen doktora git, ben sana gününü gösteririm" dedi.

Sonra ne oldu?

Özel bir hastaneye gittim, şikayetlerimi ifade ettim. Emar çekildi. Bir haftada sırt üstü yatmak üzere istirahat verdiler. İstirahatımı götürdüm, kısım şefi raporu almadı ve tehdit etti. Bana "Sen bunu keyfi aldın, git kullan, hasta değilsin, doktor yakın" gibi şeyler söyledi. Tehditlerine kulak asmiyorum. Ben istirahatimi kullandım geldim, bu sefer de hakkımda dedikodular yapılmaya başlandı.

Ne gibi dedikodular?

Keyfi izin kullandığım, zaten yasadışı bir takım partilere üye olduğum gibi dedikodular. Psikolojik baskı, iş üzerinden sıkıştırmalar devam etti. Birgün beni çağırdılar. "Sen çok fazla istirahat kullanıyorsun, biz senin iş alanını değiştireceğiz" dediler. 4 yıl çalışmışım, hiç izin kullanmadan bir kere izin kullandım diye bunları yaşıyorum. "Siz hasta ettiniz beni, hastalığımda sizin yüzde 50 payınız var. Sürekli boyun eğik çalışıyorum, mobbing de yaparak beni strese soktunuz" dedim. İzinden sonra beni makineye oturtmadılar.

Neden oturtmuyorlar?

"Sana başka bir iş vereceğiz, orada çalışacaksın" dediler. "Hayır sizin verdiğiniz işi ben kabul etmiyorum" dedim demesine de, kararlarını uyguladılar, iş alanım değişti. Bu noktadan sonra hukuksal süreci işletmeye başladım.

Neler yaptınız, dava mı açtınız?

Beni finiş denilen bölüme aldılar, vasıfsız eleman işi verdiler. 6 Ekim 2012 günü, avukat aracılığıyla Çalışma Bakanlığı'na suç duyurusunda bulundum. Bir örneğini de Sağlık Bakanlığı'na yollamıştım suç duyurusunun. Bundan sonra baskılar iyice arttı. "Uzun süre ayakta çalışması uygun değildir" diye bir rapor almama rağmen -ki heyet raporuydu- bunu bile dikkate almadılar. Beni ayakta çalıştırmaya devam ettiler. Tabii ki yine pes etmedim. Daha sonra iki müfettiş geldi.

En çok hangi konuda sıkıştırıyorlardı?

Adet konusunda çok üstüme geliyorlardı. Sonuçta makineciyim, beni kalite kontrole verirlerse, çok verim alamazlar. "Benden kalite kontrolcü gibi verim bekleyemezsiniz" dedim. Bir süre sonra yapabiliyordum tabii ki, ama alışmam lazımdı. Ben ekmek davasındayım, bir süre sonra onu da yaparım. Bu süreçte pek çok şeye dayandım. Sürekli psikolojik baskı, devamlı işimin değiştirilmesi, pes edip gitmem için her şeyin yapılması, tek bireysin, boyun eğmiyorsun ama çoğu zaman da güçsüz kalıyorsun. Bir buçuk sene tek başıma mücadele ettim. Daha sonra ikinci uyarıyı yolladık. "Ayakta uzun süre çalışması uygun değildir" üzerinden bunlar dikkate alınmadı. Bu arada sendikal örgütlenme çalışması başladı. Yeni yeni üye kaydediyorduk, çalışma defterine yazıldı. 2012 Aralığının 18'inde arkadaşlarımız işten atıldı. Onlar çıktıktan sonra bana baskılara devam ettiler.

Bu kez sendikali olmanız üzerinden gelişti baskılar...

Evet, hiç tanımadığım görüşmediğim insanlar bana "Bizi zorla sendikaya üye yapmaya çalışıyor" diye iftira etmeye başladılar. Hakaret, küfür, akla ne geliyorsa o biçimde. 2013 Ocak'ının 8'inde beni de işten attılar. 29. Madde uygulanarak tek taraflı iş akdini feshedildi. Tazminatı atıldım.

Boşandınız mı?

Ayrıyım, resmi olarak henüz boşanmadım, o alanda da bir hukuk mücadelesi veriyorum. Bir kızım var, onunla yalnız

yaşamaya çalışıyorum. Her boyutuyla bir kadınlık durumu yaşıyorum.

Aileniz ne yapıyor?

"Çocuğun var, barış, eşindir, döver de sever de" diyorlar, meseleye daha fedodal bakıyorlar. Hem şiddet gördüm, hem aşağılandım, hem haksız yere terk edildim. İstanbul'un orta yerinde bir kız çocuğu ile tek başıma kaldım. Evi dağıttım, ailenin yanına sığındım, orada da anlaşılmadım. Gerek evde gerek işyerinde bir kadın olarak seni köleleştirmek için ellerinden geleni yapıyorlardı yani. Ama yılmadım. Çünkü biliyordum, gücümü kullanacağımı biliyordum ben, bağımsız ve özgür bir yaşam istedim kendime, insan gibi yaşamak istedim. Bir işçi olarak, bir kadın olarak, bu hiç de kolay olmuyor.

Nasıl devam eder süreç sizce?

Bazı şeylerin bilincinde olup onun savaşını vermek çok zor, kadın olarak yaşamak çok zor, işçi kadın olarak yaşamak da çok zor. Bütün haklarımız elimizden alınıyor, işçi olarak da bir köleleştirme sürecine sokuyorlar bizi. Sendikali olmak bizim yasal hakkımız, bunu elimizden almaları bir insanlık ayıbı. Biliyorsunuz, işe iade için dava açma hakkımız bile elimizden alınmak isteniyor. Bizim desteğe ihtiyacımız var, kadın örgütlerini direnişimize sahip çıkmaya davet ediyoruz. Bu sadece bizim mücadelemiz değil, geleceğimize yönelik bir mücadeleye, bunun duyurulmasını istiyorsunuz. Umutluyuz sonuç alabileceğimizi düşünüyoruz. ■ ■ ■

Kreş Haktır: “Yaşamın Her Alanında Eşitlik, Çocuk Bakımında Ortak Sorumluluk”

Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi bir kreş kampanyası düzenledi. Kampanya çerçevesinde kurulan “Kreş Haktır Platformu” içinde sendikaların kadın yapıları, kadın ve meslek örgütlerinden kadınlar da yer alıyor. Kampanyaya tüm sendikaların, konfederasyonların, meslek odalarının desteklemeleri ve katkı vermeleri gerekiyor.

Son günlerde kadın istihdamını artırmaya yönelik talebin ve düzenlemelerin sıkça gündeme geldiğini görmekteyiz. Bu düzenlemeler kentlerde %22 olan kadın istihdamının artırılması bakımından önemli bir gelişme olarak görülebilir. Ancak benimle aynı kaygıları taşıyan kadın örgütlerinin ve sendikacı kadın aktivistlerin önemli bir sorusu var. Kadın istihdamını artırmak, her şeye rağmen mi? Yoksa temel soru bu istihdamın nasıl ve hangi işlerde olacağı üzerine mi yoğunlaşmalı? Gerçekten de esas olan insan onuruna yaraşır işlerde kadın istihdamının artırılmasıdır. İnsan onuruna yaraşır işten kasıt, güvenceli, kendisini ve ailesi için insan onuruna yaraşır bir yaşam sağlayacağı düzeyde sürekli bir gelir elde edebileceği, örgütlenme hakkının güvencede olduğu bir iştir. Oysa gözlemler kadın istihdamının bu nitelikte işlere erişmelerinin ZOR olduğunu gösteriyor. Çünkü, kadın istihdamına ilişkin bilim insanlarının ve kadın örgütlerinin ürettiği her belgede her tür ev içi bakım sorumluluğunu neredeyse tek başına üstlenen kadınların omuzlarından bu yük kaldırılmadığı veya hafifletilmediği sürece kadınların işgücüne katılım düzeyinin düşük olacağı vurgulanmaktadır.

Yaşamın her alanında eşitlik

Kadınların bu ev-içi sorumluluğu ile çalışma yaşamını uzlaştırılabileceği işleri tercih etmeye zorlandığı ve zorlanacağı belirtilmektedir. Bu işlerin daha kısa süreli, geçici işler veya ev içinde gelir getirici işler olduğu-olacağı

bilinmektedir. Bu durumda bakım yine ailenin başka bir ifade ile kadının sorumluluğunda olmaya devam edecektir. Böylece yeni dönemde de kadın ev ile işi dengeleyerek çalışma hayatına girmeye zorlanmaya devam edecek ve aslında kadınlar için bu anlamda değişen bir şey olmayacaktır. Son günlerde kadın istihdamını artırmaya istekli görünen hükümetin bu işi çözmek için bulduğu yolun nakit transferleri yolu olduğu görülmektedir. Örneğin sadece çalışan kadınlara yönelik gelir düzeyine göre kreş desteğinin verilmesinin tasarlanması, halihazırda ağır engellilerin evde bakım Bu nedenle “yaşamın her alanında eşitlik, çocuk bakımında ortak sorumluluk” şiarıyla kurulan “Kreş Haktır Platformu”nu ve kampanyasını tüm sendikaların, konfederasyonların ve meslek odalarının desteklemeleri ve katkı vermeleri son derece acil ve önemli bir konudur. ını

üstlenen kadınlara verilen ücret bu düşüncemizin kanıtları olarak sunulabilir. Ancak nakit transferlerinin ev içindeki rolleri değiştirmeden aynı bırakabilmesi nedeniyle kadının bu yükünü azalttığına dair olumlu bir göstergenin olmadığını söylemek gerekir. Bu uygulama ile aile içi cinsiyetçi iş bölümünü değiştirmek bir yana devlet eliyle yeniden üretilmektedir. Bakım işinin cinsiyetçi iş bölümü değiştirilmeden aynen bırakılması ve yeniden üretilmesi kadınların ev içindeki ve emek piyasasındaki sömürsünün devamını sağlayacaktır. Çünkü ev ve çalışma hayatını dengeleme zorunluluğu kaygısıyla dahil olacakları işler, kadınların çoğu zaman güvencesiz çalışmalarını, sosyal güvenceye sahip olsalar dahi istihdam biçimlerinin kesintili veya kısa süreli ve düşük ücretli olması nedeniyle düşük sosyal koruma getirisine sahip olabilecekleri işlerdir.

Kreş verilerine ulaşmak zor

İşte bu nedenle hükümetin ve sermaye çevrelerinin kadın istihdamını artırma-ya dönük çağrıları ve taleplerinin arttığı bir dönemde KEİG* (Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi) bir "kreş kampanyası" düzenlemiştir. Kadın örgütleri, emek, meslek ve hak örgütleri, sendikaların kadın yapıları/grupları ve LGBT örgütleri bir araya gelerek, Türkiye genelinde çocuk bakımına yönelik bir kampanya başlatma kararı almışlardır. "Yaşamın her alanında eşitlik, bakım hizmetlerinde ortak sorumluluk!" başlığıyla yaptıkları basın açıklamasında, KEİG Platformu'nun gerçekleştirdiği Genelgenin Ardından İstihdamda Kadının Durumu Araştırması sonrasında Platformun yer aldığı 14 ilde bakım hizmetleri (özellikle de erken çocukluk bakım ve eğitimi) üzerine yoğun bir çalışma yürütülmüş ve mevcut durum resmedilmiştir. Buna göre Türkiye genelindeki ve illerdeki çocuk bakım ve eğitim hizmetinin durumu özetle şöyle:

● Türkiye genelinde 0-6 yaş arası çocuk bakım ve eğitim hizmeti Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ve Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne (ÇHGM) bağlı kurumlar tarafından sunuluyor. Bunun yanı sıra yerel yönetimlerce açılan kreşler, kamu kuruluşlarınca açılan kreş ve gündüz bakımevleri ile İş Kanunu'na bağlı bazı işyerlerinin açtığı kreşler mevcut.

● ÇHGM'ye bağlı özel kurumlar, 0-3 yaş arası çocuklar için kreş, 3-6 yaş arası çocuklar için ise gündüz bakımevi hizmeti veriyor. Milli Eğitim İstatistikleri'nde bu şekilde hizmet veren 1601 kurumun mevcut olduğu yer alıyor; ancak yaş gruplarına göre ayrıştırılmış bir veri bulunmuyor.

● MEB ise 3-6 yaş arası çocuklara anaokulu ve ana sınıfı hizmeti veriyor ve 26.894 adet anaokulu ve ana sınıfı mevcut.

● Kamu kurum ve kuruluşlarınca açılan kreş ve gündüz bakımevleri sayısı 130, bu sayı 2004 yılında 419 iken, yıllar itibarıyla gittikçe düşmekte. 150 üzeri kadın çalışan olduğu İş Kanunu'na tabi işyerlerinde kreş açma zorunluluğu bulunmakla beraber ilgili verilere ulaşmak güç. Bu yükümlülüğün, işverenlerce maliyet yüksekliliği öne sürülerek yerine getirilmemesi yaygın.

● Milli Eğitim İstatistikleri'ne göre, Türkiye'de 3-6 yaş arası 1.169.556 çocuk (K: 562.504, E: 607.052) "okul öncesi eğitim"den yararlanabiliyor. 3-6 yaş aralığındaki çocuk nüfusu verilerine doğrudan ulaşamamakla birlikte, Türkiye'de 0-4 yaş arası çocuk nüfusunun 6.199.824, 5-9 yaş arası çocuk nüfusunun ise 6.084.146 olduğunu belirtmek gerekiyor. Genel olarak, "okul öncesi eğitim"den yararlanan çocuk sayılarının gittikçe arttığını söyleyebilmekle birlikte, oranların hâlâ düşük seyrettiği de belirtilmeli. Zira okul öncesi eğitime katılım, 3 yaş için %4, 4 yaş için %16, 5 yaş için %61 düzeyinde. Özel kreş ve gündüz bakımevlerinden yararlanan son derece sınırlı sayıda çocuk dışında 0-3 yaş arası çocukların neredeyse tamamı, 3-6 yaş arası çocukların ise %65'i evlerde/hanelerde bakılıyor (Ecevit, 2010).

İller düzeyindeki veriler derlendiğinde ise 0-3 ve 3-6 yaş grubundaki çocuklar için de bu hizmetleri henüz yeterli bulmayan platform, bir an yeterli görünse bile, asgari ücreti baz alarak bakıldığında kreş ve yuvaların ücretlerinin yüksekliği hizmete erişimi baştan imkânsız kıldığı tespitinde bulunuyor. Üstelik çalışmada kreşlerin hizmet

verme saatlerinin, yetersiz personel sıkıntısının ve fiziksel koşulların yönetmeliğe uygun olmamasının çalışan insanları rahatlatmadığına dikkat çekilmiş.

Kreş hakkı bir sosyal haktır

Platformun araştırmasına göre kreş ve yuvaların ücretleri metropoller dışındaki kentlerde ortalama 400-500 TL, metropollerde ise 700-800 TL'ye ulaşmaktadır. Kentlerde asgari ücret veya bir miktar üzerinde ücretle çalışmanın yaygın olduğu bilinmektedir. 2013 yılında ilk dönemde net asgari ücret 773,00 TL olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kentlerde yaşayan pek çok kadın için piyasadan bakım hizmeti almak son derece zor görünmektedir. Fayda-maliyet analizi yapacak olan kadınlar ya emek piyasasının dışında kalacak veya bakımı da gerçekleştirebileceği işleri tercih etmeye zorlanacaktır. Bütün bu açıklamalardan anlaşılacağı gibi devlet, uyguladığı istihdam siyasetiyle aslında kadını toplumsal hayatın her alanının ve istihdam olgusunun dışına itmektedir. Erken çocukluk bakım ve eğitim hizmetinin kurumsal olarak hem süresi, hem mekânsal yetersizlikleri, hem fiyatları, hem de bütünsel bir sosyal politikanın yokluğu gibi konular çözüme kavuşturulmadıkça açıklanan tüm istihdam politikalarının kadınları da kapsayacağını düşünmek çok gerçekçi görünmemektedir..

Dolayısıyla "kadın ve istihdam" ilişkisinin zıt kutuplar olarak ortaya çıkmaması için platformun çalışmalarına katılan tüm kadınların sesine kulak verilmeli ve sosyal politikanın bir aracı olarak sosyal haklar bağlamında çağrı yaptıkları "kreş kampanyası" her alanda desteklenmelidir. Bu tip kampanyaların kadınsendika arasındaki sorunlu ilişkilerin tersine çevrilmesi bağlamında oldukça işlevsel olduğu bilinmektedir. Bu nedenle "yaşamın her alanında eşitlik, çocuk bakımında ortak sorumluluk" şiarıyla kurulan "Kreş Haktır Platformu"nu ve kampanyasını tüm sendikaların, konfederasyonların ve meslek odalarının desteklemeleri, katkı vermeleri son derece acil ve önemli bir konudur. Bu desteğin örgütlerdeki kadın birimlerine ve aktivistlere havalanarak sınırlı bir destek vermenin yeterli olmadığını, kreş dahil her türlü bakıma ilişkin sorun ve taleplerin örgütlerin politika ve stratejilerine dahil edilerek her düzeyde destek verilmesinin anlamlı olacağı belirtilmelidir. ■

* KEİG, kadın emeği ve istihdamı konusunda kadın bakış açısını ve kadın örgütlerinin ortak taleplerini dile getirmek için 2 Nisan 2006 tarihinde kurulmuş bir platformdur. Amacı, benzer ya da farklı konularda ve mekânlarda yürütülen kadın emeğini görünür kılmaya ve kadın istihdamını artırmaya yönelik çalışmaları ortak bir politika üretme ve politikaları etkileme platformunda buluşturmak ve güçlendirmektir. Böylelikle kadın emeği ve istihdamını etkileyebilecek her türlü ekonomik ve sosyal politikayı yönlendirmede aktif rol oynamaktır.

Asiye Hanım'ın mücadele hikâyesi: Öğreneyim ki başkalarına öğreteyim

Asiye Çiftlik'le Devrimci Sağlık İşçileri Sendikası'nın (Dev Sağlık-İş) örgütlediği sendikamızın ev sahipliği yaptığı "Emeğin Hakları Forumu"nda tanıştık. Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesini yemekhanesinde taşeron işçisi olarak çalışıyor. Şu anda Dev Sağlık-İş'in işyeri temsilcisi, yemekhanede çalışanların sendikalaşma mücadelesinin başını çekmiş. Gelin ona kulak verelim.

Necia Akgökçe

Tanıdığım en direngen kadınlardan biri. 44 yaşında üç çocuk annesi. Dışarıda çalışmaya çocuklar büyüdükten, kızı üniversiteyi kazandıktan sonra karar vermiş "İki çocuğum da okuyor, yetiştiremiyorduk, o nedenle çalışmak zorundaydım." diyor.

Ama daha önce de bazı girişimleri olmuş, Kazlıçeşme'de bir buçuk sene kadar temizlik elemanı olarak çalışmış, iki yıl da bir jinonkoloğun yanında yine çay servisi, temizlik işleri yapmış. İkinci işyerinde sigortası yokmuş. Emek piyasalarında tipik kadın işleri nelerse onları yapmış yani Asiye Hanım: Ev işlerinin devamı gibi görünen, o nedenle de düşük ücretli ve güvencesiz olan temizlik bakım işlerini. Ücretli bir işte çalışmak için 30'lu yaşların sonuna kadar beklemesi de yine kadın işçilerin çok sık karşılaştığı bir sorundan kaynaklanıyor. "Oğlum dört yaşındaydı. Ziraat Bankası'na çaycı olarak girecektim, ilkokul mezunuyum bana göre çok iyi bir işti. Çok aradım ama kreşler pahalıydı. O zamanın parası ile mesela 24 lira alacaktım, bunun 23 lirası

kreşe gidecekti. Bir gün çalıştım, çalışma hayatım o gün bitti. Kreş olsaydı şimdi emeklilik hakkını da kazanmış olacaktım."

Bakırköy'deki ücretli işe nasıl başlıyor?

Bir köylüsü Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin yemekhanesine temizlik elemanı arandığını söylüyor Asiye Hanım'a. Bakırköy'e gidiyor bir form dolduruyor. Gerisini ondan dinliyoruz "İki ay içinde cevap geldi. Görüşmeye gittiğimde işin çok zor olduğu söylendi. 2007'de

başladım işe."

Bir süre sonra ona yapacakların, denilen işlerin çok ötesinde iş verilmeye başlanıyor. Sadece o değil ama çalışanların tümü tek bir iş değil birden fazla iş yapmaktadır. Şöyle anlatıyor çalışma koşullarını: "Yemekhanede bulaşıkları yıkıyorduk, ama temizlik işi de bize aitti esasında bunun yanında aşçı yardımcılığı da yapıyorduk. Üç işi birden götürüyorduk ve cumartesi günü de çalışmak zorundaydık. Bir gün izin yapıyorduk. Normal şartlarda çıkış saati beşti ama yeri geliyor altıda yeri geliyor yedide çı-

kabiliyorduk. Taşeron işçisi olduğumuz için hiç bir hak talep edemiyorduk. İki yemekhane bulunuyor hastanede, neredeyse 2 bin kişiye yemek veriyorduk. Dokuz kadın çalışan vardı. Mutfaktaki bütün sebze, soğan ayıklama ve doğrama işlerini de biz yapıyorduk."

Ücretsiz fazla mesai

Çalışma koşullarının ağırlığı bazı çalışanları sendikali olmaya yöneltmiş, sayıları 10'a ulaşmış sendika üyelerinin, bu arada işveren duymuş, işi örgütleyen arkadaşlarını işten atmış. Böylece sendikalaşma girişimi hüsrana uğramış. "Bizler güçlü olmadığımız için arkadaşımızın yanında durmadık o zaman." diyor.

İşten çıkarılan arkadaşları bilinçli bir işçiymiş, şirketi şikayet etmiş, işçiler uygun koşullarda çalıştırılmıyor, diye. İş müfettişleri teftişe gelmiş bir süre sonra 80 kişinin çalıştığı işyerinden üç kişinin seçilmesi istenmiş, müfettişlerle konuşması için. Bunlardan birinin kadın olması gerekiyormuş. Kadın arkadaşları Asiye Hanım'ın konuşmasını istemişler. Müfettiş çalışma saatlerini

sormuş; olduğu gibi cevaplamış Asiye Hanım, sigortan ödeniyor mu diye sormuş: "Ödeniyordu, ben de aynen öyle cevap verdim". "Cumartesi çalışıyor musun?" sorusuna "Evet" şeklinde bir cevap verince "Bunun fazla mesai olduğunu biliyor musunuz?" sorusu gelmiş bu kez. "Biliyorum ama mesai ücreti isteyince bize kapıyı gösteriyorlar." demiş. Ücret meselesi de şirkette şaibeli bir konuymuş. Onu da sormuşlar haliyle. 740 TL demiş Asiye Hanım, ama resmi ücret 960 TL olarak görülüyormuş. 95 TL de elden yol parası alıyorlarmış.

İşverenin bir biçimde kulağına gitmiş bu durum. Ona tehditler savurmaya başlamış "Sen benim aleyhime şahitlik yapmışsın, ben o bilgilerin hepsini alacağım senle o zaman görüşürüz." diye. Oysa gerçek durum neyse onu anlatıyor Asiye Hanım: "Bu suçsa eğer benim değil onun suçu, gerekeni yapmayan o, ben değilim." diyor.

İşverene para veren işçi

Bu denetim patronun büyük bir para ceza almasıyla sonuçlanmış. Bundan sonrası komik mi trajik mi ben bir karar veremedim, dinlerken... İyisi mi siz de kulak verin Asiye Hanım'a: "Biz kart basarak gireriz işyerine, ceza gelir gelmez, giriş-çıkış saatlerimiz belli olmasın diye kart basma adeti kaldırıldı. Dava kazanıldığı için, patronun bize vermediği fazla mesailer hepimizin hesabına teker, teker yatırıldı. İşveren ertesi gün bizi yanına çağırdı aşçıbaşıyla da anlaşmışlar 'Herkes aldığı paranın üçte ikisini elden bana verecek, üçte biri de kendisinin olacak'." Yani durum özetle şu: Siz çalışıyorsunuz ve işveren

size değil, siz işverene para veriyorsunuz.

Bu işçiler arasında bir huzursuzluk yaratmış. Fakat herkesi sıraya dizip tek tek paraları almaya başlayınca aşçıbaşı ve patron temsilcileri kimse sesini çıkarmamış, tıptış tıptış gidip vermişler. Afedersiniz, Asiye Hanım dışında hiç kimse demek daha doğru olur. Asiye Hanım şefi konumundaki aşçıbaşına "Ben vermiyorum. Biz burada asgari ücretle çalışan insanlarız. Benim iş güvenliğim yok, hesabıma 700 TL yatırılmış, bunlar benden yasadışı kesilen paralar, niye patrona vereyim ki?" demiş. Aşçıbaşı ve onun yanında bulunan iki müdür çok kızmış bu işe. "Seni şirkete çağırıyorlar 'dediler bana. Yok şirkete de gelmiyorum, bu parayı da vermiyorum. Miktar önemli değil, o benim hakkım.'" O kadar... Vermiyor parasını, çünkü yasaya aykırı davranan patron temsilcileri, Asiye Hanım değil.

Bu süreçte Asiye Hanım'ın destekçileri de var ama. Öncelikle 19 yaşında olan oğlu, onun yol göstermesi ile SES üyesi iki psikologla tanıyor. Onlar Asiye Hanım'ın yanına gelip derdini dinliyorlar, konuşuyorlar, akıl veriyorlar.

Bu çıkışından sonra Asiye Hanım'a "Vay, ablam dik durdu parayı vermedi, biz de vermeseydik keşke." diye, ona destek verenler

olmuş. Ama çalışanların bir bölümü de bayağı bası yapmış, patron batacak senin yüzünden biz de işsiz kalacağız, düşüncesindeymişler çünkü. "İnsanlar sindirilmiş. Düşünün yani ellerinde olan parayı bile götürüp patrona veriyorlar." diyor.

En büyük eksikliklerinin birlikte hareket etmemek olduğunu düşünüp bir sendikaya üye olmaları gerektiğine karar vermiş bu süreçte ve arkadaşlarına "Gelin arkadaşlar sendikaya üye olalım. Birlikte hareket etmemiz lazım yoksa buradaki haksızlıkların üstesinden gelemeyiz." demiş.

Şimdi sendika temsilcisi

Sendika arayışındayken SES üyesi arkadaşlarıyla da konuşuyor elbette, Devrimci Sağlık-İş'i öneriyorlar, taşeronu da örgütüyorlar ya.

"Haydi arkadaşlar ben gidip Devrimci Sağlık-İş'e üye olacağım, dedim. Birkaç arkadaşım da benimle geldi. Herkes öyle huzursuz ki, gömleği üzerine değmiyor. Sendikaya geldik. Ben üye olmak istiyorum, arkadaşlardan gelen olur, olmaz, ama ben istiyorum, dedim. Gürsel Bey'le uzun süre sohbet ettik. Bize kartını verdi." diye anlatıyor sendika ile ilk tanışmasını. Çok olumlu geçmiş konuşma, oraya giden arkadaşları da belli ki ikna olmuşlar.

Ama aşçıbaşından çok korkuyorlarmış işçiler, destek ustalarından gelmiş, haklısınız ben sizi destekliyorum, demiş. Önce 13 kişi gidip üye olmuş. Bunu takip eden 20 gün içinde 80 çalışanın tümü sendikaya üye olmuşlar. Bir aşçıbaşının haberi yok durumdan...

Ya sonrası?

"Bizim haklarımız konusunda ses çıkarmayan, bunu işverene peşkeş çeken birini istemiyoruz diye 76 imza topladık, başhekime verdik. Aşçıbaşını oradan uzaklaştırdık. Ve bunu takiben şirket de ihaleyi kaybetti."

Başka şirket gelmiş, o da üç aylık sözleşme yapmış. Daha sonra üç ay daha almış. Mücadele bitmiyor tabii. Yeni şirketin işçiler için hazırladığı sözleşmedeki üç maddeyi kabul etmiyorlar bu kez. O maddelerin ne olduğunu sorduğumda verilen cevap şu oluyor: "Bizi taşeron olarak çalıştırdığı başka işyerlerine de taşımak, aylıklarımızı ayın 25'inde ödemek istiyor."

Düşünün şirket işçileri köle gibi oradan oraya taşıyabiliyor. Sendikalı oldukları için onlar itiraz etmişler, bu şartları kabul eden milyonlarca taşeron işçisi var bu memlekette.

Biz yine Asiye Hanım'ın hikâyesine dönelim. Sonu iyi biten bir hikâye bu. Sendikalaştıktan sonra Asiye Hanım'ı temsilci de seçmiş arkadaşları. Şimdi aktif bir sendikacı olarak koşturuyor. Eylemlere katılıyor, mitinglere katılıyor: "İki kere Ankara'ya gittim, üyeliklerimiz için Çalışma Bakanlığına kadar yürüdük. Bir şeyler öğrenmek için böyle toplanırlara da katılıyorum. Öğreneyim ki ben de başkalarına bir şeyler öğreteyim..." diyor. ■■■

En minik müzakerecimiz...

Böyle görüntülere her zaman rastlamak mümkün olmuyor, hele de sadece yüzde altılık kadın üye oranına sahip Petrol-İş'te... Bu görüntü, geçtiğimiz günlerde İstanbul 1 No'lu şubemize bağlı Gripin İlaç AŞ'nin toplu sözleşme görüşmelerinde çekildi. Gripin İlaç AŞ işyeri temsilcisi Arzu Engül, iki aylık bebeği Zeynep Ela'yla katılmıştı toplu sözleşme görüşmesine. Basın Yayın Bürosu'ndan Zeynep Altun'un yakaladığı bu kare, kadınların anne olunca çalışma yaşamından çekilmesi gerektiğini düşünenlere en güzel yanıt, sizce de değil mi?

Suzanne Valadon

Sirk akrobasisinden resim sanatına

Annesi çamaşırcılık yaparak ona bakmıştı. Hiç sanat eğitimi almadı, trapezcilik, modellik yaptı, sonra resme yöneldi. Suzanne Valadon yaşamı zorluklarla dolu, direnişçi bir kadın ressamdır.

Cemile Bulut

20. yüzyılın başlarında Erik Satie ve Toulouse-Lautrec gibi birçok ressamla modellik eden Suzanne Valadon genellikle hayatta karşılaştığı başarılı erkekler üzerinden tanımlanmıştır. Renoir Maria, Toulouse-Lautrec Suzanne diye adlandırmışlardır onu.

1865 yılında dünyaya geldi. Çamaşırcılıktan geçimini sağlayan bir kadının kızı Suzanne Valadon. Dokuz yaşında çalışmaya başladı. On beş yaşında sirklerde akrobatlık yapıyordu. Ancak bir yıl sonra trapezden düşmesiyle bu işi bıraktı.

15 yaşında Paris'e geldi ve o dönemde sanatçıların toplanma merkezi olan Montmartre semtindeki sanatçı çevreyle ilişki kurdu. Sanata, resme ilgisi de ilginç bir şekilde gelişti. Sanatçılara modellik yapmaya başladı, bu sırada onların tekniklerini izledi ve öğrendi. Desenlerini gören Toulouse-Lautrec onu teşvik etti. 1894'te Fransa'da Ulusal Güzel Sanatlar Kurumu'na kabul edildi. Bu kuruma giren ilk kadın ressam oldu.

Ünlü ressam Edgar Degas da en yakın dostlarından biriydi ve yaşamı boyunca ona inandı. Suzanne Valadon'un güçlü ve kendinden emin çizgilerinden, desenlerinden ve resimlerinden çok etkilendi.

Yuvarlak Masada Çiçekli Vazo, 1920

Mavi Oda, 1923

Degas onun yaşamında farklı bir yere sahip. Genç kadın, Degas'ın yönlendirmesiyle, desenini geliştirmek için sürekli çalışmış. Valadon ayrıca Van Gogh'u, Gauguin'i, Picasso'yu ve Modigliani'yi tanıdı.

Oğlu da ressam oldu

Suzanne Valadon portreler, manzara, natürlmortlar ve özellikle çıplak kadın resimleri yaptı. Resimleri akılda kalan canlı ve güçlü renkleriyle post-empresyonistlerin ve fovistlerin tarzlarını hatırlatır. Renk kullanımıyla ve kadın cinselliğini gözüpük bir tavırla resmetmesiyle erkek sanatçılardan ayrılır. Onların geleneksel kadın yorumunu sorgulayan bir tarzı vardır. Resim eğitimi görmemesine rağmen Valadon'un kadın bedenine getirdiği güçlü yorum belki de ressam modeli ve sirk akrobati olarak edindiği deneyimlerden kaynaklanıyordu. Resimlerine konu aldığı kadın figürlerin özgüveni ve canlılığı, o zamana kadarki geleneksel anlayış olan kadının edilgenliğiyle tamamen zıttır.

Valadon 1915'te ilk bağımsız sergisini açmıştı. Sergi hem aldığı eleştiriler hem de satış açısından başarılı geçti.

Valadon'un sanatı, tıpkı yaşam biçimi gibi, ayrıksıydı. Toplumun genel geçer değerlerine önem vermezdi.

Birinci Dünya Savaşı sırasında, bir yandan oğlunun alkolizm sorunlarıyla uğraşırken, bir yandan da çeşitli galerilerde ve Salon d'Automne'da başarılı sergiler açtı. Savaşın sona Valadon'un üç resmi Paris'te Modern Sanat Müzesi'ne girdi.

Sanatta başarılı olmasına rağmen ismi daima oğlu ressam Marice Utrillo'nun gölgesinde kaldı.

Suzanne Valadon 7 Nisan 1938'de Paris'te 72 yaşında yaşama veda etti. Cenaze törenine katılan dostları ve meslektaşları arasında Andre Derain, Pablo Picasso ve Georges Braque da vardı.

Valadon'un Son Sözü

“Ünlü ustalarla tanıştım, onları örnek aldım, onlardan öğrendim. Kendimi yetiştirdim. Söylemem gerekeni söylediğime inanıyorum” diyen bu kadın ressam ardında muazzam bir eser bıraktı. Erkeklerin egemen olduğu bir dünyada başlangıçta elinde hiçbir şeyi olmayan bir kadın ressam için sıradışı bir durumdu bu. ■■■

TRIANGLE GÖMLEK FABRİKASI ALEV ALEV

Selgin Zırlı Kaplan

44 Petrol-İş Kadın | Sayı 45 Mayıs 2013

Uluslararası Kadın Sendikaları Birliği'ne üye grevci kadınlar, grev ödeneğine katkı için gazete satarken...

me ve elektrik bedeli kesintilerine son verilmesiydi.

4 Aralık 1909'da 1000 kadar grevci kadın, kendilerine yönelik kötü muamele ve şiddetle dikkat çekmek amacıyla belediye binasına yürüdü.

Şubat 1910: Grev başarıyla bitti...

ABD tarihi belgelerinde "en büyük kadın grevi" olarak adlandırılan grev, Şubat 1910'da sona erer. Çoğu talepleri kabul edilir. Grevden önce yüzlerce üyesi olan ILGWU'nun artık 20 bin üyesi vardır. Sadece bir şirket sözleşme imzalamayı reddeder: Triangle Gömlek Firması...

2 Şubat 1910'da Kadın Sendikalar Birliği, Politik Eşitlik Birliği, New York Liberal Kulübü ve Sosyalist Kadınlar Komitesi grevcilere yönelik kötü muameleyi proteste etmek ve tutuklu bulunan grevci kadınlara yardım toplamak, kefalet ve para cezalarını karşılamak; grev ödeneğine gelir elde etmek için Carnegie salonunda bir toplantı düzenler.

Salon destekçilerle dolup taşmıştır. 300'ün üzerinde kadın destekçi, üzerinde "TUTUKLU" yazılı kağıttan şeritleri göğüslerine takar... Duvarlarda asılı dövizlerde "Grevci suçlu değildir" ve "Herkesin greve katılma hakkı vardır" sözleri yazılıdır.

Çalışan kadınlara da oy hakkı gerek...

Kadın Sendikalar Birliği yönetim kurulu üyesi ve kadın giyim işçisi **Rose Schneiderman**, grevci kadınları yalnız bırakmamak ve şiddet olaylarını azaltmak için kadın hakları ve oy hakkı savunucusu kadınlarla işbirliği için de çabalar. Oy hakkı savunucularının grevcilerle buluşmasını organize eder. Politik görüş ayrılığına rağmen, uzun bir süre oy hakkı mücadelesine katılır.

Meslektaşları Rose Schneiderman ve Pauline Newman gibi **Clara Lemlich** de kadınların hem işyerinde, hem dışarıda yaşam koşullarının düzelmesi için oy hakkının şart olduğunu düşünüyordu: "Üreticinin, işverenin, formenin, müfettişin oy hakkı var, ama çalışan kadınların yok. Çalıştığı binanın temiz ve güvenli olmasını; çok uzun süre çalışmama talebi ettiğinde yetkililer onu dinlemek zorunda değiller. Albani (New York'un eyalet başkenti) meclisindeki erkekler patronları

ve formenleri temsil ettiği kadar kadınları da temsil etmediği sürece adalet olmayacak, eşit koşullar olmayacak. İşte bu yüzden grevci kadınlara da oy hakkı gerek."

"Vasıfsızlar örgütlenemez"

O dönemde sendikalara ilişkin dikkat çeken noktalardan biri, Kadın Sendikalar Birliği'nin (WTUL) bağlı olduğu Amerikan İşçi Federasyonu'nda (AFL) uygulanan bir kural. AFL, vasıflı işçilere ve erkek işgücüne dayanıyordu ve vasıfsız işçilerin -ki genellikle bu kesimi kadınlar oluşturuyordu- "örgütlenmemesi" gerektiğini savunuyordu.

Kadınların sendikalarda örgütlenmesine yardım etmek ve çalışma koşullarını iyileştirmek için 1903 yılında kurulan Kadın Sendikalar Birliği, uzun yıllar AFL yöneticileriyle iyi ilişkiler geliştirmek için çaba harcar; Kadın Sendikalar Birliği'nin, AFL'ye sunduğu destek ve kadınların sendikalarda örgütlenmesini arttırma önerileri uzun yıllar görmezden gelinir.

Eylül 2009'da Triangle'li kadınların başlattığı greve Kasım 2009'da tüm New York şömizye bluz sektörünün tamamına yakını katılır. Şubat 2010'da sona eren grev Triangle işvereni epey zorlamıştır. Blanck ve Harris, 25 haftalık grev bittikten sonra üretim açığını kapatmak için daha fazla üretim yapmaya başlamıştı. Grev hikâyesiyle yangın hikâyesi işte burada birleşiyor...

Triangle'nin hikâyesi...

Triangle'nin kurulu olduğu Asch binası, New York'un zengin yatırımcılarında Joseph J. Asch tarafından 1901 yılında, John Woolley adlı mimar tarafından 'yangına dayanıklı' olarak tasarlanır (O dönemin yasalarında gerektirmediği halde yangın çıkışı, yangın söndürme başlıkları ve dışa açılan kapıları vardır). Günümüzde Brown binası adıyla bilinen bina, New York'un Manhattan bölgesinde Washington Meydanı No: 23-29 adresinde inşa edilmiştir.

Asch binasının sekizinci katında, Triangle Gömlek Firması, aynı adla bir şömizye bluz fabrikası açar. Yüksek boyunlu, pamuklu kumaştan veya saf ketenden, bol dantelli ve işlemeli bir tür kadın gömleği olan şömizye bluzları üreten fabrika, 1890'ların başında

Rusya'dan New York'a gelen Max Blanck ve Isaac Harris adlı yahudi göçmen ortakların kurduğu bir şirkettir. İlk olarak 1900 yılında Wooster caddesinde faaliyete başlayan Triangle gömlek firması, daha sonra Ağustos 1901'de Asch binasının inşaatı tamamlanır tamamlanmaz, sekizinci katı için 30 aylık kira sözleşmesi imzalar. "Gömlek kralları" olarak da anılan Blanck ve Harris ortaklığı iyi iş yapar ve bir iki yıl içerisinde binanın dokuzuncu ve onuncu katını da alırlar. 1908 yılına gelindiğinde, ortakların kârı bir milyon doları geçmiştir. Blanck ve Harris, şehrin en büyük şömizye bluz üreticileri olmuştur. Bu kadar kârın ve hızlı yükselişin bir karşılığı olacaktır elbet: Üç katta çalışan yaklaşık 1000 Triangle işçisi için kötü çalışma koşulları, düzensiz, uzun çalışma süreleri; insanca yaşama sınırının çok altında ücretler.

Amerika'yi değiştiren yangın

Takvimler 1911'in 25 Mart'ını gösterdiğinde, Asch binasının son üç katında faaliyet gösteren Triangle Gömlek Firması'na ait şömizye bluz fabrikasının kadın, erkek ve çocuk işçileri sabahın sekizinde makinalarının başına çoktan geçmiştir. Haftasonu olduğu için, o dönemin anlayışıyla "erken" paydos ederler. Öğleden sonra 4.45... Sönmemiş bir sigara izmaritinden kaynaklandığı tahmin edilen yangın, sekizinci katta başlar.

Kağıt ve kumaş artıklarıyla dolu olan atölyede yangın hızla yayılır ve önce dokuzuncu katı sonra onuncu katı sarar. Ne olup bittiğini anlayamadan kaçışmalar başlar, asansörlere, yangın merdivenlerine koşular. Ancak sadece bir asansör çalışır haldedir ve yangın merdivenlerine açılan kapılar kilitlidir. Zaman alevlerden yanadır...

Yangında bu kadar çok kayıp verilmesi fabrika sahiplerinin iş çıkışı hırsızlığa karşı çantaları daha kolay kontrol edebilmeleri için asansör sayısını bire indirmelerine; izinsiz dışarı çıkmalarını önlemek için yangın merdivenlerine açılan kapıları kilitlemelerine bağlıyor. Buna ek olarak itfaiye araçlarının zamanında gelmemesi, atlarla çekiliyor olması ve yangın söndürme araçlarındaki merdivenlerin binanın sadece altıncı katına ulaşabilecek yükseklikte olması da sayılabilir. Son umut kurtulmak üzere atlayanları tutması gereken ağırlar da dayanaksız malzemeden yapılmıştı; hiçkimsenin hayatını kurtaramadan ağırlar paramparça olur.

Yangın 8. katta başlar. İlk yangın alarmı 4.45'te çalar, onuncu kata haber verilir, dokuzuncu kat yangını geç öğrenir. En çok kayıp, bu nedenle 9. katta verilmiştir. Ölenlerin çoğu, yaşları 14-25 arasında değişen genç kadınlarla kız çocuklarıydı. Daha iyi çalışma ve yaşama koşulları için Rusya ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden ABD'ye göç etmişlerdi... Hayatını kaybeden 146 kişiden 129'u kadın, bunların 48'i sendika üyesiydi.

Fabrikada çalışanların bir kısmı uzun süre alt işverene bağlı olarak çalışıp, belli bir us-talık kazandıktan sonra esas işverene bağlı çalışma hakkı kazanıyorlardı. Alt işverene çalışanlar diğerlerinden daha az ücret alı-yorlardı.

Yaşantıları da ölümleri kadar trajik...

Yangında hayatını kaybedenlerin hikâyeleri insanın içini acıtan türden. Örneğin, 21 ya-şındaki **Fannie Rosen**, Rusya'nın Kiev şeh-ri-nden 6 ay önce gelmiş ve eski adı Faiga Resnik. Anne babasının adı bilinmiyor. He-nüz iki günlük Triangle işçisiyken yangında hayatını kaybediyor. Fannie Ro-sen, yangında son teşhis edilen 6 kişi arasında yer alıyor. Çünkü ABD'de onu teşhis edebilecek bir yakını bulunmuyor.

Tessie Weisner ise henüz 21 ya-şındaydı. Avusturya'da dünyaya gelen ve 15 yaşında ABD'ye gö-çeden Tessie, evlenmek üzere olduğu için bir süredir fabrikada çalışmıyordu. Yangının olduğu gün, arkadaşları ona bir sürpriz kutlama yapmayı planladıkları için paydos saatine yakın fab-rikaya gitmişti... Ne yazık ki o da yangında kurtulamayanlar arasında.

Clara Lemlich

Hayat kurtaran grev deneyimi

Yangından sağ kurtulan ve 9. katta bluz operatörü olarak çalışan **Mary Domsky-Abrams**, yangınla ilgili anımsadıklarını şöyle anlatıyor: "... Sabah 8'de makinelerimizin başına geçmiştik. Ortamda neşeli bir hava hakimdi. Adının Esther olduğunu hatırladı-ğım bir arkadaşımız bir önceki gece nişanlı-sının verdiği pırlanta yüzükle gelmişti, belki de neşenin kaynağı oydu... Çok güzel ve hayat dolu bir kızdı, bu heyecanını etrafına da bulaştırıyordu. Onun yakınında çalışanlar olarak o gün bu heyecanın etkisiyle olacak, saatin nasıl geçtiğini anlamadık. Saat 12 ol-muştu ve öğle yemeğine yarım saat kalmış-tı. Sonra, her gün ve Cumartesi olduğu gibi 4'e kadar çalıştık. Yangın, Cumartesi günü, paydosa çok kısa bir süre kala başlamıştı..."

"Bulunduğumuz katta çok az erkek vardı, çoğu Yahudi, bazıları İtalyan yüzlerce ace-mi genç kızdık, çoğumuz bir yıldan daha az süredir Amerika'daydık ve yaşımız 20'yi bulmuyordu. ... Nasıl kurtulduğuma gelince;

ben ve iş arkadaşım Minnie, makinelerin ba-şından 5 dakika erken kalktık ve üstümüzü değiştirmek için soyunma odasına gittik. Şefimiz geldi ve 5 dakikamız daha oldu-ğunu, makinelerimizin başına dönmeysek, Pazartesi de gelmemize gerek olmadığını söyledi. Daha önce de 5 dakika erken çık-tığım olmuştu, ilk defa bir şey söylüyordu. Grev deneyimim olduğu için sözleri beni etkilememişti. Gayet soğukkanlı bir şekilde 'Tamam Bay Bernstein, makinemin başına dönmeyeceğim ve Pazartesi günü de işe gelmeyeceğim.' dedim. Arkadaşım Minnie de benimle gelmişti ve çantasını makine-sinin yanında unuttuğunu hatırlamıştı. Onu almak için geri dönecekti, ben de 'Önce üstümüzü değiştirelim, dönerken ma-kine uğrarız, yoksa şef işe döndüğümüzü düşünebilir.' dedim. Makinelerimizin yanına hiçbir zaman dönmeydik, atölyenin bu bölü-münde olmamız bizi kurtarmıştı, makinele-rin yanına gitseydik asla kurtulamazdık... O gün bizi pırlanta yüzüğünün neşesiyle hey-e-canlandıran Esther ise makinesinin başına döndüğü için alevlere yenik düştü..."

Triangle'de çalışma koşulları o günlerde biraz katlanılır hale gelmişti, ücretler çok düşük değildi, tabii grevin bir kazanımıydı bu. Sekizinci ve dokuzuncu katlar aydınlık ve havadardı. Her yer kağıt ve kumaş artik-larıyla dolu olsa da katlar artık temizleniyor-du. Patronları fazla görmüyorduk, onuncu katta ofisleri vardı ve az gelirlerdi. Sadece şefimizle muhatap olurduk. Evet, kapılar kilitliydi, çalıştığım makine kilitli kapiya ya-kındı, bazen karanlıkta korkuyla camla kaplı kapiya bakar, gizli bir güç tarafından gözet-leniyormuş hissine kapılırdım..."

Sarah Friedman Dworetz: "... Yangın olduğu gün 9. katta çalışıyordum. Ücretimi almış ve eve gitmek için üstümü değiştirmiştim. Yük asansörüne gittiğimde sanırım 8'inci katta yangın başlamıştı. Yük asansörünü kullanı-yorduk çünkü işten çıkarken hırsızlığa karşı çantalarımız aranıyordu. Yük asansörünün dar bir girişi vardı orada bekliyordum, bir-denbire asansör boşluğundan alevler ve dumanlar gelmeye başladı. Atölyenin diğer ucuna doğru koşmaya başladım... Koşarken

arkama baktığımda alevlerin her yanı sardı-ğını gördüm.

Asansörler bir aşağı bir yukarı gidiyordu. Ön taraftaki yangın çıkışının kapıları kilitliydi. İlerlemek için epey zorlandım, itiş kakış ve çığlık vardı, herkes masaların üzerine çık-maya çalışıyordu.

Asansör birkaç sefer yapmıştı, bunun so-nuncu olduğunu anlamıştım... O kadar yüklenilmişti ki asansör aşağıya kaymaya başladı. Kapısı da açıktı, birdenbire kendimi asansör boşluğunda kapılara tutunurken buldum, hemen yan boşluktaki kablolarla tu-tundum ve kayarak aşağıya indim. Diğerleri de arkamdan gelmiş olmalı... Uyandığında sokakta buldum kendimi. Üzerimden geçen insanların ağırlığından sanırım, bayılmışım, kendime geldiğimde bacağımda, kolumda kırık, kafatasımda hasar ve elimde sürtün-me yanıkları vardı. 6 ay istirahat aldım ve bir daha fabrikayla ilgili bir şey duymadım. Mahkemede avukatların ısrarlarına rağmen, kapının açık olduğunu söylemeyi reddet-tim... Neredeyse bir yıldır orada çalışıyor-dum, ama ilk defa yangın olduğunda ön taraftaki asansörü kullanmaya çalıştım. ... Eve vardığımda, maaş zarfımı hâlâ sınıksı elimde tuttuğumu farkettim..."

Anna Pidone (Ustabaşı): "Mary Leventhal ile birlikte 9. katta çalışanların ücretlerini ödemiştik. Makine makine dolaşarak ça-lışanlara maaş zarflarını veriyorduk. Yük asansörünün yakınında bulunan düğmeye basarak saat 4.45'te paydos zilini çaldım. Gün bitmişti. Yangının başladığından ha-berim yoktu, soyunma odasına gittim. Bir-denbire birisi odaya gelip "yangın!" diye bağırdı. Dışarı çıktığımda her yeri alevler sarmıştı. Ön kapiya koştum, kapı kilitliydi. Birçok kişi pencerelere koşmaya ve atla-maya başladı. Kardeşim 25 yaşındaydı ve 9. katta denetleyici olarak çalışıyordu. Ona seslenmeye başladım, ama bulamadım. ... Üzerim ıslaktı ama yangın hortumlarından olması mümkün değildi. Nasıl ıslandığımı hatırlamıyorum. ... Merdivenlere ulaştım ve hızla aşağı koşmaya başladım. Bir adam beni eve götürdü, gittiğimde erkek kardeşim beni sarsarak soruyordu "Mary nerde? Mary Forresta nerde?" Onu aramak için fabrikaya döndü, her yere baktığı halde bulamamıştı... Daha sonra arkadaşlarının yardımıyla onu teşhis ettik... Bütün kemikleri kırılmıştı, o da yangın merdiveninden düşenler arasın-daydı..."

9. katta çalışan **Ethel Monick Feigen** de şöyle anlatıyor başından geçenleri: "Benim masam pencere önündeydi ve arkamda sağ tarafta bir yangın çıkışı vardı. Masamda çalışıyordum ve çıkmaya hazırlanmak için şapkamı takmıştım. Greene caddesi tara-fında pencerenin dışından içeriye alevlerin girdiğini gördüm. "Yangın" diye bağırdım ve bir anda yangın içeriye yayıldı. O kadar

Atlı itfaiye araçları yangını söndürmekte yetersiz kalıyor

Rose Schmolderman

hızlı olmuştu ki çoğu kişinin hiç şansı yoktu. Makine başında bazı kadınların donup kaldıkları,

kaçmaya bile teşebbüs etmediklerini gördüm. Greene caddesi tarafındaki yük asansörüne koştum fakat kablolonun koptuğu söylendi. Washington meydanı tarafına koştum, oradaki kapı tamamen kilitliydi. Bir ara pencereden atlamayı düşündüm, sonra kendimden utandım. Beni asansöre doğru iteklediler, bir şekilde indim. Caddede bir gazetecinin kollarından tutarak "sorun nedir" diye sordu, ben de "orada 150 kadın var ve hiçbirisi çıkamayacak" dedim... O gün eve geç gittiğim için babam bir tokat attı, anem de azarladı, "fakat..." dememe rağmen dinletemedim ve yatağa gönderildim. Sanırım ben uyurken yangını duymuş olacaktı, uyandığımda etrafımı sarmışlardı ve sürekli öpüyorlardı..."

Sylvia Kimeldorf, 8. katta pli makinesinde çalışıyordu: "Yangın, bizim kadın Washington meydanı tarafındaki kesim masasında başladı. Benim makinem iki sıra ötedeydi ve sıralar arasında yürüyecek alan yoktu. Ben şanslıydım, çünkü yangın çıktığında soyunma odasıydım. ... Yangın merdivenine koşmadım, çünkü bir yangın merdiveni olduğunu bilmiyordum..."

1908'den yangın tarihine, yani 1911'e kadar fabrikada çalışmış olan **Dora Maisler** yangını ilk görenlerden. 1906'da ABD'ye geldiğini söyleyen Dora Maisler, hep şömizye bluz sektöründe çalışmış. "Giyim sektörüne girince başka şansın yok zaten" diyor. Dora, 1909'da başlayan greve de iştirak etmiş. "Tam yirmi beş hafta grevdeydik... Greve izin yoktu yoktu, kollarımızda aletler gizleyerek dolaşıyorduk... Sürekli üzerimize kavga etmeleri için insanlar gönderiyorlardı... Para karşılığı gangster tutuyorlardı... Günde üç defa tutuklanıyorduk, hakim adımızı ezberlemişti, 'yine mi siz' diyordu bizi gördüğünde..." Sekizinci katta, kalıp çoğaltma işinde çalışıyor, fabrikada hiç akrabası yok. Yangın günü baloya gitmek için arkadaşı Rose'u bekliyormuş... "Eteğimi değiştirmiş beklerken saat beş civarıydı, ücretimi almamıştım henüz, sonra alevleri gördüm, su dolu kova'yı alıp üzerine dökmek istedim... Makineci Almanca birşeyler söylendi, yardım etmeye izin vermedi..." Yangın olduğunda, fabrika-

da aşırı miktarda malzeme olduğuna dikkat çeken Maisler, yangının hızlı yayılmasında bunun büyük etkisi olduğunu belirttiikten sonra, "Yirmi beş haftalık grevden sonra patronlar çok para kaybetmişlerdi, bunu telafi etmek için sürekli çalışıyor, çok parça çıkartıyorduk." diye ekliyor.

Yangından sonra...

Yangından sonra, binlerce kişinin katıldığı gösteriler, protestolar yapılır. Farklı çevrelerden sosyal gruplar ve kurumlar biraraya gelerek yangının sebeplerini ve sorumlularını bulmak için birlikte hareket edecek gruplar kurulur. Triangle yangını, New York'un o güne dek kaydedtiği en büyük trajedilerden biriydi. Daha önce de yangınlar olmuştu, ama alınan önlemler büyük felaketleri önleyebilmişti.

5 Nisan'da 80.000 bin kişilik bir cenaze yürüyüşü düzenlendi. Kadın Sendikalar Birliği ve Local 25 Sendikası matem yürüyüşünü protestoyla birleştirdi. Yüzbinlerce işçi o gün iş bırakarak protesto yürüyüşüne katıldı. Triangle yangını, ayrıca New York'ta bina ve yangın güvenliği konusunun da tekrar tartışmaların gündemine girmesine neden oldu.

Mahkeme süreci

Yangından iki hafta sonra, Triangle ortakları Isaac Harris ve Max Blanck, kasten cinayet suçuyla yargılanmaya başladılar. 25 bin Dolar ödeyerek New York'un en pahalı avukatı Max Steuer'i tutmuşlardı.

4 Aralık 1911'de jüri seçildi. İşyerinde yaralanma ve ölümlere karşı işverenlerin ihmali ve sorumsuzluğunun ispatlanmasının neredeyse imkansız olduğu bir ortamda tümü erkeklerden oluşan jüri üyeleri, dava boyunca Harris ve Blanck'ın kapıları bilerek kilitleyip kilitlediklerini tartıştı. İki saatlik jüri tartışmasından sonra Harris ve Blanck'ın delil yetersizliğinden beraatine karar verildi.

Mahkeme sürecinde yüzden fazla tanık dinlendi. Ancak Triangle Gömlek Fabrikası'nın sahipleri Max Blanck ve Isaac Harris, yangında bu kadar çok kişinin ölmesine yol açan "kapıların kilitli olduğu" gerçeğini hiçbir zaman kabul etmediler. Hatta tanıklara tersi yönde ifade vermeleri için baskıdan para teklifine kadar her yolu denediler. Mahkemede tanıklık yapanlardan dinleyelim:

Mary Domskey-Abrams: "Patronlar mahkeme salonuna getirdiğinde tanık olarak kilitli kapının yanında çalışanlar da çağırılmıştı. Bunlardan biri de bendim. Yargıç ve avukatların sorularına aynen şöyle cevap vermiştim: "Sabah işe geldiğimizde her iki taraftaki asansör de çalışırdı. Fakat iş çıkışı sadece arka taraftaki yük asansörünü kullanmamıza izin veriliyordu. Bunun sebebi, öğle yemeklerimizi koyduğumuz çantala-

rımızı aramak için tutulan gözetmenin tek oluşuydu. Patronlar, bir gözetmene daha para vermemek için üç katın çalışanlarına da sadece arka asansörden çıkma izni veriyordu."

Ethel Monick Feigen: "Duruşmada tanık kürsüsüne oturduktan sonra Steuer (sanık avukatı) ile sokakta karşılaştım. Gülümseyerek yanağıma sıktı ve "sen beni avukatlık ücretinden mi edeceksin bakalım" dedi. Kürsüdeyken yaptığı hileleri unutmadım. Bana bir harita göstererek atölyedeki kapıların ve masaların yerlerini göstermemi istemişti. Ancak ben kanmadım... İlk önce haritayı çevirmesi gerektiğini çünkü ters tuttuğunu söyledim ona..."

Rose Hauser: "Çağrılan ilk tanıklardan biriydim. Steuer beni çok terletmişti. Kelimeleri ağızma tikiyordu. Beni şaşırtarak, yalan söylediğimi kanıtlamaya çalışıyordu. Söylemek istediklerimden ters anlam çıkartıyordu. Beni kışkırtıyordu ve ben cevap verirken, gözümün önünde pencerelerden atlayan cesetler geçiyordu, o ise beni aptal gibi göstermeye çalışıyordu. Bir noktadan sonra bağırarak "Yalan söylemiyorum, gerçeği söylüyorum, tanrı aşkına, herşey gözümün önünde cereyan etti" diye bağırıldığımı hatırlıyorum. Onu o anda öldürebilirdim... Elbette kapının kilitli olduğu doğrultusunda ifade verdim..."

Josephine Nicolosi: "Blanck ifademi değiştirmem için 1000 Dolar teklif etti. Bana "Sen, buraya gel! Neden kapıların kilitli olduğunu söyledin?" dedi. "Çünkü gerçek bu" dedim. Bana "Ne kadar istiyorsun?" diye sordu. Bağırarak memuru çağırdım: "Benden arkadaşlarımı satmamı istiyor!"

Harris ve Blanck, mahkeme boyunca binalarının yangına karşı güvenli olduğu konusunda da ısrarlı tutumlarını sürdürmüşlerdi. Hatta bunun Binalar Dairesi tarafından da onaylandığını belirttiler. Yangında kaybettiklerinden çok daha fazlasını sigorta şirketinden alarak yeni bir fabrika kurdular.

Asır da geçse değişen bir şey yok...

1909 şömizye bluz işçileri grevi, 1911 Triangle yangını, kadınların oy hakkı mücadelesi, kadın hareketiyle yolları kesişen grevci kadınlar... Bir an için tarihte yolculuk yaptığımızı unutup günümüze baktığımızda, Bursa'da yanarak can veren kadınların hayatına karşılık 182 bin TL para cezasına dönüştürülen iki yıllık hapis cezası; Bangladeş'te çoğu kadın, binin üzerinde insana mezar olan Rana Plaza; aynı şekilde her sene yüzlerce kişinin öldüğü ve çoğu işverenin ihmali ve insan hayatını hiçe sayan tutumlardan kaynaklı yangınlar; iş kazaları... Asırlar da geçse, kadınlar açısından, çalışanlar açısından iyiye giden pek fazla bir şey yok galiba... Bundan sonrası için belki umut vardır... ■■■■

1909'daki grev sırasında çok sayıda kadın grevci tutuklanı

PETROL-İŞ'TE 8 MART...

ADANA ŞUBESİ

Adana Şubemizde 8 Mart Kutlamaları

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Adana şubemizin örgütlü olduğu tüm işyerlerinde kadın üyelerimizin katılımlarıyla ayrı ayrı kutlandı. Sasa ve Arterius işyerlerindeki kutlamalarda Şube Başkanımız Abdul Mecit

Dönmez günün anlamıyla ilgili bir konuşma yaptı, katılımcı üyelerimiz de günün anlamını içeren şiirler okuyarak kadınların çalışma hayatı ile ilgili konularda bilgi alışverişinde bulundular. ■■■

ADIYAMAN ŞUBESİ

Kutlama ve dernek açılışına katılım

Adıyaman şubemizde 8 Mart etkinliği sabah işyeri ziyaretiyle başladı. Şube başkanımız Zeynal Eroğlu ve yönetim kurulu üyelerimiz kadın üyelerimize karanfiller dağıtarak emekçi kadınlar gününü kutladılar. Öğle yemeğinde çiğ köfte partisi verip kadın üyelerimize moral

verdiler. Aynı zamanda Adıyaman'da açılışı yapılan AKAYDER'in (Adıyaman Kadın Yaşam Derneği) açılışına şube başkanımız ve yönetim kurulu üyelerimiz katılım sağladı. Saat 14.00'de Emek ve Demokrasi Platformu ve İl Kadın Platformu'yla yaklaşık 1 km yürüyüş yapılarak Demokrasi Parkı'nda basın açıklaması yapıldı. ■■■

ALİAĞA ŞUBESİ

8 Mart'ta yürüyüş

Aliağa şube başkanımız İsmail Doğan, şube başkan yardımcımız Cengiz Çetin Tereci ve şube başkan yardımcımız (Mali) Cemal Topçu, 8 Mart sabahı örgütlü olduğumuz Petkim, Tüpraş üye işyerlerimizdeki kadın üyelerimizin çalıştığı üniteleri tek tek ziyaret ederek günün anlamını belirten karanfillerle 8

Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladılar. Şubemizin bileşenlerinden olduğu Aliağa Emek ve Demokrasi Platformu, 8 Mart günü Aliağa Demokrasi Meydanı'nda toplanarak yürüyüş gerçekleştirdi. Günün anlamına dair konuşmalar yapıldıktan sonra müzik dinletisiyle etkinlik son buldu. ■■■

ANKARA ŞUBESİ

1910'dan beri kadınların talepleri değişmedi

Ankara şubemizde 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü kutlamaları örgütlü TPAO, MKE, BOTAŞ işyerlerinde kadın üyelerimizin yoğun katılımları ile coşkuyla kutlandı. Şube başkanı Şuayip Gül, "Güvenceli ve sendikalı bir iş, şiddetsiz bir yaşam istiyoruz! 8 Mart

Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutluyoruz." başlıklı açıklamada 8 Mart'ın tarihçesine değindi, 1910 yılından beri kadınların taleplerinin değişmediğinden sözetti: "Eşit işe eşit ücret, ücretsiz sağlıklı kreşler ve çocuk bakımevleri, esnek güvencesiz istihdamın kadın istihdam biçimi olmasın, işyerinde, sokakta şiddet ve tacize son, diyoruz" ■■■

BANDIRMA ŞUBESİ

Kadınların çalışma koşulları iyileştirilmeli

Bandırma şubemiz 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla örgütlü fabrikalarda çalışan kadın üyelerimize tören düzenledi. Şube başkanımız İsmail Kayan yönetim kurulu adına, çalışan kadınlara birer karanfil sundu. Günü anlam ve önemini belirten konuşmayı yapan Kayan, "Geçmişten bugüne emekçi kadınla-

rımızın çalışma koşulları biraz daha iyileştirilmesine rağmen hâlâ günde 12-13 saat çalışan kadınlarımız var. Biz Bandırma Petrol-İş Sendikası olarak bütün emekçilerin İLO standartlarına göre çalıştırılmasını ve haklarının alınması konusunda mücadelemizi veriyoruz, vermeye de devam edeceğiz. Tüm kadınlarımızın günü kutlu olsun." dedi. ■■■

BATMAN ŞUBESİ

8 Mart resmi tatil olsun!

Batman şubemiz, TPAO ve Tüpraş işyerlerindeki işçi, müteahhit çalışanı, memur, mühendis, tüm kadın arkadaşlara, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü sebebiyle kahvaltı düzenledi. Kahvaltıda konuşan Batman şube başkanımız Mustafa Mesut Tekik, kadın kurtuluş mücadelesine değinerek,

"Ancak örgütlü mücadele ile kadın emeğinin sömürülmesinin ve kadın kırımının önüne geçilebileceğini" belirtti. Kahvaltıya TPAO Batman Bölge Müd. Yrd. Duran Demir de katıldı. Karanfil dağıtılan kadın çalışanlar yapılan organizasyondan memnun kaldıklarını ifade ederek, 8 Mart'ın resmi tatil ilan edilmesini talep ettiler. ■■■

PETROL-İŞ'TE 8 MART...

BURSA ŞUBESİ

Bursa Şube'de 8 Mart

Bursa şubemiz 8 Mart kutlamalarını Faurecia Polifleks Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.'de yaptı. Bursa Şube Başkanımız Erhan

Yakışan Faurecia Polifleks Otomotiv San. ve Tic. A.Ş. çalışanı Petrol-İş üyesi kadınlara karanfil dağıtarak 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladı. ■ ■ ■

GEBZE ŞUBESİ

Kadınlar hem öğrendi hem eğlendi

Petrol-İş Gebze Şubesi'nin 8 Mart etkinliği, 10 Mart'ta Dilek Düşün Salonu'nda gerçekleştirildi. Kadın üyelerimizin yoğun ilgi gösterdiği kutlamaya, Petrol-İş Merkez Yönetim Kurulu'nu temsilen Genel Örgütlenme ve Eğitim Sekreteri Nimetullah Sözen, Genel Yönetim Sekreteri Ahmet Kabaca da katıldı. Sunuculuğunu Mecaplast işyeri temsilcisi Emek Nalbant'ın yaptığı etkinlikte 8 Mart'ın

tarihçesini anlatan belgesel film gösterildi. Açılış konuşmasını Gebze Şube Başkanı Süleyman Akyüz yaptı. Kadın üyelerimizin 8 Mart'ını kutlayan Akyüz, daha sonra günün anlam ve önemini anlattı. Etkinliğin ilerleyen saatlerinde, Betasan işyeri temsilcisi Sevim Örnek ve Tülay Kuş birlikte sahneye çıkarak, kadınlık ve annelik üzerinden şiirler okudular. Daha sonra Gebze Şubesi sekreteri Yeliz İştar ile Mecaplast çalışanlarından Gülcan Aksu da bir şiir okudu. ■ ■ ■

İSTANBUL 1 NO'LU ŞUBE

Novartis İlaç'ta pasta kesildi

İstanbul 1 No'lu şubemizde örgütlü Novartis İlaç işyerimizde 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlaması yapıldı. Çalışan kadın

üyelerimize Şube Başkanımız Reşat Tüysüz adına birer karanfil verildi. Günün anlam ve önemini belirten konuşmaların ardından kadın üyelerimiz pasta kestiler. ■ ■ ■

İZMİR ŞUBESİ

PAK Plastik AŞ'de Kadın Üyelerimizle 8 Mart

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü İzmir şubemizde TPI A.Ş. işyerimizin TİS görüşmeleri olacağından 6 Mart 2013 tarihinde kutlandı. Şube Başkanı A. Gani Gündoğdu, şube başkan yardımcısı Osman TAŞ ve şube başkan yardımcısı

cısı (Mali) Orhan Zengin, PAK Plastik A.Ş. işyerimizi ziyaret ederek kadın ve erkek üyelerimizle birlikte öğle yemeği yediler. Yemek sonrası Şube Başkanımız A. Gani Gündoğdu kadın üyelerimize 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün anlamını ifade eden bir konuşma yaptı. Daha sonra üyelerimize hediyeleri dağıtıldı. ■ ■ ■

KOCAELİ ŞUBESİ

Kocaeli Şubemiz 8 Mart'ı Tüpraş'ta Çalışan Üyelerimizle Kutladı

Kocaeli şubemiz 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü Tüpraş'ta çalışan kadın üyelerle birlikte kutladı. Tüpraş Genel Müdürlüğü ve Tüpraş İzmit Rafineri Müdürlüğü işyerinde çalışan kadın üyelerin katılımı ile Tüpraş Sosyal Tesisleri'nde gerçekleştirilen kutlamaya şube yönetim kurulu ve Tüpraş işyeri temsilcileri katıldılar.

Şube başkanımız Salih Akduman günün önemine değinerek şunları söyledi. "Dünya Kadınlar Günü yalnızca bir kutlama günü olarak değil, gelinen noktayı sorgulamanın, değerlendirmenin ve dayanışmanın güçlendirildiği bir gün olarak hatırlanmalıdır. Toplumda "eş" ve "anne" olgusundan ileriye gidemeyen kadınlarımız "birey" olarak görüldüğü noktada sorunların çözümü de kendiliğinden gelecektir. ..." ■ ■ ■

TRAKYA ŞUBESİ

Karanfilli 8 Mart kutlaması

Trakya şubemiz 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü çeşitli etkinliklerle kutladı. Etkinliklerde tüm çalışan kadın üyelerimize şube yöneticilerimiz tarafından karanfil dağıtıldı. ■ ■ ■

Tarihten Kadın Sesleri

Doç. Dr. Serpil Çakır İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

Büyükkannelerimizin dergisi Kadınlar Dünyası 100 Yaşında

Bundan 100 yıl önce çıkarılan Kadınlar Dünyası Dergisi'nin "Hukukumuz, hukuk-ı umumiye arasında tanınmadıkça, kadın-erkek her nevi mesaide iştirak kabul olunmadıkça, Kadınlar Dünyası sayfalarını erkeklere açamaz" ibaresinin bulunması sizce de ilginç değil mi?

Mart ayı içinde, Petrol-İş Kadın'ın 10'uncu yılını bir şenlikte, hep birlikte kutladık. 4 Nisan 1913'te Osmanlıca olarak yayınlanan Kadınlar Dünyası'nın 100'üncü yıldönümünü kutluyoruz. Petrol-İş Kadın dergisi hakkındaki yorumlarımı gelecek sayımızda size anlatacağım. Bu sayının konusunu Kadınlar Dünyası oluşturacak.

Osmanlı imparatorluğu, çok sayıda etnik grubu bünyesinde barındırıyordu. Bu gruplar kendi dilleriyle çeşitli yayınlar yaptıkları gibi, kadın dergiciliği ile de uğraşmışlar, kadınlar da kendi dergilerini yayımlamışlardır. Kypseli (1845) Rumca, Gitar (1862) Ermenice olarak Osmanlı imparatorluğunda çıkarılan ilk kadın dergileridir. Bunu Arife Hanım'ın Osmanlıca olarak 1886 yılında kısa süreliğine yayımladığı **Şukûfezar** izlemiştir.

Kadınlar Dünyası (1913-1921) ise, aralıklarla da olsa, kadınlar tarafından çıkarılan en uzun süreli kadın dergisi olma özelliğini koruyor. Da-

hası var, derginin dizgicileri bile kadınlar tarafından yapılıyordu.

Aslında Hanımlara Mahsus Gazete (1895-1908) 13 yıllı, en uzun süreli çıkarılan yayındır. Ancak, yazarlarının çoğunluğu kadın olmasına karşın, sahibi erkektir. Şükûfezar (1886), kısa süre çıksa da kadınların çıkardığı ilk dergidir.

Kadınlar Dünyası'na dönelim. Amacı, üslubu, içeriği, faaliyetleri, yazarları ve okuruyla, kendisinden önce çıkmış kadın dergilerinden çok farklıdır. Onu bu ayrıcalıklı konuma getiren en önemli özelliği, kadın hakları mücadelesini başlatması, kadın hareketine zemin sağlamasıdır. Bu amaç, derginin kapağında sloganlaştırılmıştır. Tirajı konusunda kesin bir bilgi yoktur. Ancak, 165. sayıda kâğıt sıkıntısı nedeniyle 3000 adet basım yapılacağı açıklandığından, okurların yayını bulmakta güçlük çekmemeleri için abone olmaları önerilmiştir. Derginin sahibi, Nuriye Ulviye'dir. 108. sayıdan sonra bu isim

N. Ulviye Mevlan olarak değişmiştir. Bu değişiklik Nuriye Ulviye'nin gazeteci Rifat Mevlan ile yaptığı evlilik sonucudur. Kadınlar Dünyası imzasıyla yayınlanan ikinci sayfadaki baş makaleyi yazmış, daha sonra, "Düşünüyorum" başlıklı sütuna, imzasını koymuştur.

Kadınlar Dünyası, Müdâfaa-ı Hukuk-ı Nisvan Cemiyeti'nin [Osmanlı Kadınlarının Hukukunu Savunma Derneği] yayın organı olması nedeniyle de, dönemin kadın hareketinin eylem ve söylemine ilişkin somut bilgiler sunar.

Yazı kadrosunu kadınların oluşturduğu yayında, yalnızca kadınların yazılarına yer verileceği ilke olarak benimsenmiş, yayınlattıkları için erkekler tarafından gönderilen metinlerin yayımının, kadınların hakları tanınana kadar mümkün olmayacağı açıklanmıştır: "Hukukumuz, hukuk-ı umumiye arasında tanınmadıkça, kadın-erkek her nevi mesaide iştirak kabul olunmadıkça, Kadınlar Dünyası sayfalarını erkeklere açamaz." "Kadınlığın yükselmesiyle ilgilenen erkeklerin yazılarını, kadınlığa ilgisiz olan erkek gazetelerinde yayınlattıklarının çok daha yararlı olacağı" vurgusu da yapılmıştır.

Dergide, okur mektupları önemli yer tutar. Aşağıdaki mektup örneklerinde, kadınların yayının çıkışına ilişkin sevinçli ve sahiplenişlerini bulmak mümkün: "Beni bir ümitle titreten 'Kadınlar Dünyası'na..." "Bizim de teneffüs etmeye, yaşamaya, yükselmeye yetkili ve muhtaç olduğumuzu ispat ettiniz." "Onu sinemizde yaşatalım. Onun idare-i hayatı bizim elimizdedir. Onu layık olduğu mertebeye yükseltelim. Kendi hukuk ve menfaatimizi erkeklerden ziyade gözetmek azminde olduğumuzu gösterelim".

Yanlış adetlere ve kanunlara karşı

Kadınlar, birbirleriyle iletişim kurma ve gündem oluşturma olanağına kavuşmuşlar, birlikte hareket için çağrı yapmışlardır: "Beraber düşün-

KADINLAR DÜNYASI DERGİ KAPAĞI

lim, artık bu öldürücü hayattan kurtulmak için çareler arayalım, bulalım. Bu surette vazife-i insaniyetimizi ifa etmiş oluruz. Zaten biz inkılap yapmak için geldik... Çalışalım, beraber çalışalım... Yanlış adetlere ve kanunlara yıldırımlar indirelim".

Kadınlar, haklarda erkeklerin kendilerine uyguladığı çifte standardın da farkındaydılar: "Erkekler bu kadar hürriyetperver göründükleri hâlde, hakikatta bir küçük müstebitten başka bir şey değillerdir. 'Hürriyet, hürriyet' sadalarıyla koca kıtaları kanlara boğdukları anda bile kendilerinden daha büyük, daha mühim olan kadınlık âlemini gözleri görmedi. Onlara bırakın siyasal haklarını, insanlık haklarının bile bahşetmekten çekindiler. İçlerinde hukukumuza müdafaa etmek arzu edenlere bile, 'feminist' diye küçümseyerek alay etmeye başladılar"

Aile içinde yaşanan sorunlar gündeme getirilmiş, evlilikte eşlerin uyumuna ve birbirlerini seçebilme hakkına sahip olmaları üzerinde durulmuştur: "Bir kızı kendi haline bırakırsak ya davulcuya ya zurnacıya varır" gibi ahmakçasına sözlerle kendimizi aldatmamalıyız. Bir de kızının istemediği eş adayları için 'nikâhta keramet vardır' diyerek ısrar edilmemelidir."

Aile içindeki kadına uygun görülen ikincil roller eleştiri konusu edilmiştir. Kadınların kocalarına hitaplarında bile sorun vardır: "Bir kere bizde her kadının zevcine hitabı 'efendi'dir. Halbuki bu kelime bir esirin sahibine, kendi amirine kullandığı bir hitaptır. Demek ki biz birer esiriz ki bizden hiçbir farkları olmamaları lazım gelen eşlerimize, 'efendi' kelimesini kullanıyoruz. Bu kelime bir hürmet ve samimiyet olmadığına kaniim. Fazla bir tevazu da yok. Böyle olduğu halde her türlü samimiyetten, nezaket ve hürmetten uzak ve soğuk bir kelimeyi kullanmaktan bilmem ki ne lezzet hissediyoruz. Bence bu, senelerin yavaş yavaş bizden gasp ettiği hürriyetimize mukabil en atıl ve bayağı bir sakınmaya sessiz kalmamızın doğal bir sonucudur."

Kadınlar artık böyle yaşayamaz

Kocalarından şikayet eden mektuplar da yayınlanır: " 'Ah! Yavrularım', siz henüz hayatı, erkekleri bilmiyorsunuz! Onların nazarında hayat bir kemandır. Daima çalınmak için tellere muhtaçtır. O teller de kadınlardır. Fakat o tellerin her biriyi sekiz-on hava besteledikten sonra değiştirip yerine yenisini getirmek lazım; zira aynı telin namesi daima dinlenmez, bıkılır. ...Yavrularım kocanın ne demek olduğunu, bunun manasını henüz anlamamışsınız. Koca denilen şey insanı kocadır. Eğer koca insanı kocatmayıp geliştirseydi, ona 'koca' demezler 'gonca' derlerdi."

Kamusal hayatta katılarak yeni bir rol kazanmaya çalışan kadınların çalışmasına engel olmak isteyen görüşler de sorgulanır. Kadınlar bir kuluçka makinası gibi yalnızca doğurgan bir varlık olarak görülememelidir. Kadın sadece ev kadını ya da anne değil, iş kadını da olabilmelidir. Ancak kadının çalışabilmesi için öncelikle "çocuk sorunu" çözümlenmelidir. Çocuk sorununun çözümü için, bugünün "çocuk yuvası" diye adlandırılan "çocuk müesseseleri" önerilmiştir. Buralarda çocuklar daha bilimsel bir tarzda yetiştirilebilirler. Böylelikle, "Kadın çalışır, meslek sahibi olursa, çocuk yetiştirecek kadın kalmayacak" şeklindeki bahaneler de çürütülmüş olacaktır: "Kadın sırf ev işleri ile meşgul olmak için mi yaratılmıştır? Acaba biz hakikaten birkaç metre tül ve arzına münhasır bir daire içinde kapanıp kalmak ve bir kuluçka makinası gibi yalnız civciv çıkarmak vazife ve yeteneği ile mi yaratıldık? Erkekler arasında doktor, mühendis, ressam, şair, makinist gibi işlerle yetenekleri olanlar varken, biz bunlardan tamamen mahrum mu doğuyoruz?"

Kadınlar içinde yaşadıkları kötü durumu kabullenmeye yanaşmazlar, yaşamlarını değiştirme konusunda kendilerine güvenirlir: "Son zamanlarda Osmanlı kadınlığı can sahibi olduğunu, var olduğunu gösterdi. Onun her an iniltileri içinde kopup gelen sedası işitiyoruz. 'Biz varız, uyanıyoruz, kalkacağız, kalkınız, yol gösteriniz' diyor. Bu hareketi kadınlığın bütün tabakalarında müşahade ediyoruz. Artık iman ettik ki, hayatımız iyi bir hayat değildir. Artık kadınlar böyle yaşamayacaktır ve yaşayamaz. Buna katiyen emin olunuz"

Kadınlar Dünyası'nda feminizm hareketinin ideolojisi olarak benimsenir. Kavramın açıklanması önemsenir. Öncelikle, kadınların haklarını elde etmenin, kamusal alanda rol almanın önemi vurgulanır: "Feminizmin istediği şeyler şunlardır: Kadın hayata kavuşacaktır. Kadın bir erkeğin olduğu gibi bir aile kadını olabilmekle beraber, bir işçi, bir memur, bir mühendis, bir doktor, bir mebus, bir nazır olabilecektir." Bir başka vurgu, feminizmin değişen, farklılaşan

toplumda, bozulan ahenk ve dengenin yeniden kurulmasındaki rolü üzerinedir. Hem ailede hem de toplumsal hayatta, etik ilkeleri olan, eşitliğin sağlandığı insani bir teşkilat kurmaktır: "Hayır, bu muzır bir hareket değil. Bilakis pek tabii bir hareket, son ilerlemenin neden olduğu, ihtiyaçları tatmin ve temin edebilecek bir harekettir. Sosyal hayatta giderek bozulan ahengi, yeni teşkilatla düzeltilecek, bir sosyal denge ortaya çıkaracaktır." "Feminizm, ahlaki yıkan, aileyi yıkan bir cereyan değildir. Saadeti mahveden bir cereyan değildir. Bilakis feminizm ahlak esaslarına dayanarak daha iyi bir saadetin oluşmasını sağlayan bir yoldur." "Feminizm haksızlığı, biçareliği ve eşitsizliği kaldırarak yerine ahlakın, vicdanın muhakemesiyle vücuda getirilecek yeni ve insani bir teşkilat kurmak ve sosyal yapılarda, ailelerde samimi bir denge kurmak emelindedir."

Varsın lisanımıza bir ecnebi kelime girsin

O dönemde, aynı günümüzde olduğu gibi, "feminizm" sözcüğünün Türkçede bulunmamasını, feminizmin yokluğuna delil sayanlara, kadınların yanıtları açıktır: "Birçok mühim şeyler vardır ki her millette mevcut olduğu halde birçok milletlerde ismi, hatta tercümesi bile yoktur (telgraf, otomobil, vapur vb.). Buna karşın, nisaillik, nisaiyun (kadınlık) tabirlerine hiçbir ihtiyaç hissetmiyoruz. Feminizm kelimesini aynen kullanmayı tercih ederiz. Varsın lisanımıza bir ecnebi kelime daha girmiş olsun ne zararı var. Yalnız feminizmin varlığı ve gerekliliği inkar edilemez."

Ezilen kesimlerin ideolojileri olarak feminizm ile sosyalizm arasında da ilişki kurulur, feminizmin Osmanlıda sosyalizmden daha geniş bir taraftar kitlesi olduğuna dikkat çekilir: "Bizim memleketimizde sosyalizm henüz inkişaf edemediği halde, feminizm oldukça yaygındır. Feminizm, sosyalizm gibi, insanlığı yükselten, sefil hayattan, ızdıraptan kurtaran başlıca iki kanattan biridir."

100 yıl öncesinden bugüne ulaşarak, Cumhuriyet öncesindeki kadın mücadelesini bize örnekleyen bu önemli yayın, kadın hareketi tarihinde bir eşiği, kadın sesini, taleplerini, sorunlarını ve bu sorunlara çözüm arayışlarını günümüze taşıyor. Geçmişimizi bilmek, bugüne ve yarına ilişkin kadın politikamızı oluştururken bizi daha da güçlü kılacak, kadın özgürlüğü mücadelemize inatla devam etmemizi sağlayacak hiç kuşkusuz... ■■■

Kadınlar Dünyası hakkında ayrıntı için bkz: Serpil Çakır, Osmanlı Kadın Hareketi, Metis Yayınları, 1994 (1.baskı), gözden geçirilmiş 3.baskı, 2011.

Bir amaca çıkarsız bağlanma

Ya da Marie Curie'nin yaşam öyküsü

Hayat ilkesinin “Maddi kazancı önemsememe, entelektüel bir tutkuya kendini adama, insanlara faydalı olmak için çabalama” olduğunu yazıyor, kızı Eve Curie, annesinin yaşam hikâyesini anlattığı **“Marie Curie - Bir Bilim Kadınının Olağanüstü Yaşam Öyküsü”** isimli kitabında. Marie ve Pierre Curie, bu isimleri hep birlikte gördük, bilim tarihi kitaplarında. Biz Marie'nin yaşam öyküsünü anlatacağız, bu yazıda.

Marie Curie 7 Kasım 1867 tarihinde Polonya'nın Varşova kentinde yaşama gözlerini açtı. Babası Wladislaw Sklodowski, Varşova Lisesi'nde fizik ve matematik öğretmeni, annesi yatılı bir kız yurdunda müdürdü.

Üç kız kardeşten en küçükleri olan Manya (Marie) kendinden büyük olan kız kardeşi okuma öğrenirken söker okumayı. Akranlarından iki yaş önce okula başlamasına rağmen, matematikte, tarihte edebiyatta, daima birincidir. Rus çarının idaresinde olan Polonya'da okullarda okutulan dil Rusça'dır. Onu da çok kısa sürede öğrenmesinin yanı sıra, Fransızca ve Almanca'nın da çok kolay üstesinden gelir. Başarılı bir ilkokul hayatından sonra liseyi de birincilikle bitirir.

Ama o dönemlerde Polonya'da kızlar

üniversiteye alınmamaktadır. Ailenin çok az olan birikimleri ile ondan büyük olan kız kardeşi tıp okumak için Paris'e gider. Varşova'da kalan Marie dersler vererek tahsili için para biriktirmeye başlar. Ama aldığı para çok azdır, istediği biçimde para biriktiremediği için mürebbiyelik yapmaya başlar. 17 yaşından 20 yaşına kadar bu biçimde idare eder.

Paris'te tıp tahsilini yarılaman kız kardeşinin çağrısı üzerine 1891 yılında Fransa'ya hareket eder. Artık üniversitede okuma sırası ona gelmiştir. 3 Kasım 1891 tarihinde Sorbon Üniversitesi Fen Fakültesi'ne kayıt olur. Bir süre ablasının yanında kaldıktan sonra kendisine bir öğrenci odası tutar. Çok az para harcar, dersleri hiç aksatmaz, laboratuvar çalışmalarını da hiç ihmal etmez. Fizik bilimi li-

sans mezuniyet sınavlarını birincilikle, matematik lisans mezuniyet sınavını ise ikincilikle geçer. Diğer yandan araştırma çalışmaları da devam etmektedir.

Marie ile Pierre tanışıyor

Marie çeliklerin manyetik özellikleri üzerine bir araştırma yaparken iyi bir laboratuvar bulma ihtiyacı doğunca tanıdıkları Polonyalı bir üniversite profesörü, onu böyle bir laboratuvarda çalışan Pierre Curie ile tanıştır.

İlk karşılaşmalarını şöyle anlatıyor Marie: “İçeri girdiğim zaman, Pierre Curie balkona çıkan camlı kapının önünde duruyordu. O zamanlar 35 yaşında olduğu halde, bana çok

MARIE CURIE

Bir bilimkadının
olaganüstü
yaşamöyküsü

genç göründü. Aydın bakışındaki anlamlı bir an irkildim. Acele etmeden düşünce düşünce konuşması, sadeliği, hem ağırbaşlı hem de genç tebesümülle insana güven veriyordu.” daha sonra iki genç insan bilimsel meseleleri konuşmaya başlarlar kendi aralarında. Kendini tümüyle bilimsel çalışmaya veren Marie’nin hayalleri arasında aşk ve evlilik yoktur. Üniversiteyi bitirip, ülkesine geri dönerek oradaki gençleri eğitmek amacındadır.

Ama Pierre Curie’nin bu akıllı, güzel ve çalışkan kızı bırakmaya niyeti pek yoktur. Bilimsel bilgi alışverişi temelinde başlayan yakınlık, dostluğa, daha sonra derin bir sevgiye dönüşür ve Pierre’nin ısrarlarına dayanamayan Marie, 25 Temmuz 1885 yılında onunla evlenir ve aynı laboratuvarında çalışmaya başlarlar.

Paris’te üç odalı bir apartman katına yerleşirler. Tek eşyaları kitaplık, beyaz tahta bir masadır. Masanın bir kenarında Marie’nin diğer kenarında ise Pierre’nin sandalyeleri bulunuyordu. Çünkü fazladan her koltuk, her kanepe sabahları tozu alınacak eşyaydı ve Marie’nin böyle şeyler için vakti yoktu. Onun da Pierre’nin de tek idealleri vardı: Birlikte bilimsel araştırmalar yapmak. Yine de ev işleriyle uğraşmak Marie’nin görevleri arasında yer alıyordu. Şöyle yazı-

yor erkek kardeşi Joseph’e 25 Kasım 1895 tarihli mektubunda “Bizde her şey yolunda gidiyor. Yavaş yavaş evimi düzenliyorum. Tabii ki bana dert olmayacak, bakım istemeyecek bir biçimde düzenlemek istiyorum. Günde bir saatliğine, bulaşık yıkamaya, ağır işleri görmeye bir kadın geliyor. Yemeği ben pişiriyorum, ortalığı ben toparlıyorum.”

Laboratuvar çalışmaları sürerken, Marie öğretim görevliliği sınavlarına da hazırlanmaktadır; sınavı birincilikle kazanır. Ama bu arada hamile kalır. 1897’de ilk kızı İrene dünyaya gelir. Aşkın ve anneliğin bilimsel çalışmalarının önüne geçmemesi konusunda karardır. Aynı sene üç ay arayla Marie hem ilk çocuğunu doğurur hem de ilk araştırmalarının sonucunu yayımlar.

1897 yılının çalışma bilançosu: İki üniversite diploması, öğretim görevliliği sınavlarında başarı, su verilmiş çeliklerdeki manyetizma hakkında bir çalışmadır. Şimdi artık doktora yapmaya sıra gelmiştir.

Fransız fizikçi Henri Becquerel’le çalışmaya karar verir. Henri Becquerel kıymetli metal uranyumdaki tuzları incelemiş, anlaşılabilir bir olguyla karşılaşmıştı. Uranyum tuzları, önceden herhangi bir ışık etkisi olmaksızın, kendi kendilerine özü ve nitelikleri bilinmeyen ışınlar yayıyorlardı.

Becquerel’in ışınları Curie’leri meraklandırmıştı. Uranyum bileşimlerinin radyasyon şeklindeki, sürekli yaydıkları bu enerji nereden geliyordu? Sonuçta bu radyasyonun türü ve özü neydi? Bu Marie için mükemmel bir araştırma ve tez konusuydu. Bunun için bir laboratuvar, bir deney alanı gerekiyordu. Ama onu bulmak kolay olmadı. Pierre, Fizik Okulu Müdürlüğüne pek çok kez başvuruyor ve reddediliyor. Nihayet ona ambar olarak kullanılan nemli bir kulübe gösteriliyor. Marie’nin burada ilk yaptığı iş uranyum ışınının “iyonlaşma gücünü” ölçmek. Aynı ölçümleri

toryum için de yapıyor, onun da kendiliğinden uranyuma benzer ışınlar saçtığını görüyor.

Uranyum bulunuyor

Bu özellik demek ki sadece uranyuma özgü bir özellik değil, o yüzden bu durumu apayrı biçimde adlandırmak gerekiyor. Marie Curie buna “radyoaktivite” adını veriyor. Bundan böyle özel ışın yeteneği gösteren uranyum ve toryum gibi cisimler radyo-element adını alacaktır. Radyoaktivite meselesi genç fizikçiyi öyle heyecanlandırıyor ki birçok maddeyi bu açıdan incelemeye başlıyor. Toryumdaki radyoaktiviteyi ortaya çıkarmak Marie Curie’nin keşfiydi.

Tüm araştırmaları sonucunda şöyle bir hipotez kuruyor: Kesinlikle minerallerde radyoaktif bir madde var, ki bu aynı zamanda şimdiye kadar bilinmeyen, yeni bir element. Kızkardeşine bu durumu şöyle anlatıyor mektubunda: “Biliyor musun, kendi kendime açıklayamadığım radyasyon şimdiye kadar bilinmeyen bir

Marie Curie
laboratuvarında (1910)

Marie Curie, Nobel Fizik Ödülü'nü aldığı anda (1903)

elementten geliyor. Biz eminiz. Konaştığımız bazı fizikçiler, deneysel bir hata yaptığımızı sanıyor, temkinli olmamızı tavsiye ediyorlar. Ama ben yanılmadığımdan eminim. Görüldüğü gibi, 'ben eminim' diyor Marie.

Akademiye takdim edilen ve 12 Nisan 1898 tarihli oturumun tutanağında yayımlanan bir tebliğde "Marie Sklodowska Curie, peşblend cevherlerinde, büyük oranda radyo-aktivite duyarlılığına sahip yeni bir elementin muhtemel varlığını bildiriyor." diye yazılmıştı. Bu radyumun keşfinde ilk aşamadır.

Peşblend pahalı bir maddedir, Curie'lerin bütçesi satın almaya yetmez ama Avusturya'da maden ocaklarında bir olanak çıkar, üniversiteden ve hükümetten yardım isterler, destek verilmez, onlar para denkleştirmeye çalışırken bir tona yakın peşblend Viyana Akademisi'nin ve Avusturya hükümetinin yardımıyla Paris'e yollanır...

1898'den 1902'ye, uranyumun keşfine kadar Curie'ler soğuk, nemli kulübelerinde çalışmalarını yürütürler. Pierre laboratuvarında radyumdaki özellikleri tanımlamaya çalışırken, Marie saf radyum tuzu elde etmeyi sağlayacak damıtma işleri ile uğraşır. Şöyle anlatır çalışma şeklini daha sonraları "İşe alıştıkça, bir seferinde yirmi kiloya kadar maddeyle başa çıkabiliyordum. Bu da kulübenin içine çökerti ve sıvılarla dolu, koca koca

çamurlu birikintiler yapmak demekti. Damıtılmış alaşımla dolu kapları oradan oraya taşımak. Sıvıları kaptan kaba boşaltmak, dökme bir leğenin içindeki kaynar maddeyi satatlerce karıştırmak insanda derman bırakmayacak kadar ağır bir işti."

Curie'lerin radyumun olası varlığını haber verdikleri günden 45 ay sonra, 1902 yılında Marie, nihayet bu yıpratıcı savaşı kazanır. Bir desigram saf radyum hazırlamayı başarır. Bu yeni bir elementtir, yeni cevherin atom ağırlığını o zaman 225 olarak belirler.

Bir türlü inanmak istemeyen kimyacılar, artık olguların önünde, bir kadının insan gücünü aşan direnç ve ısrarı önünde eğilmekten başka çare kalmamıştır. Radyum bulunmuştur.

Radyumun patent hakkı meselesi gündeme gelir bir süre sonra. Patent bir ömür boyu ve torunlar için bile para ve zenginlik ve her şeyden önce yıllardır hayalini kurdukları gelişmiş bir laboratuvar demektir, ama bunu "bilimin ruhuna aykırı" olarak niteledikler için patent almazlar.

Marie 20 yıl sonra şunları yazar "Pierre Curie ile tam bir fikir birliğiyle, keşfimizden maddi çıkar sağlamaya yanaşmadık: Hiçbir ayrıcalık, hiçbir patent hakkı almadık, araştırmamızın sonuçlarını, radyum hazırlama yöntemlerini, kayıtsız şartsız bir biçimde ilan ettik. İlgilenenlere istedikleri tüm açıklamaları ve bilgiyi

verdik. Bu durum radyum sanayisi için çok yararlı oldu."

Parmaklarını oynatma halini bile paraya tahvil etmeye çalışan insanların "bilim adamı" ilan edildiği bir çağda ve ülkede Marie Curie'nin bu satırları bize gerçek bilim insanının nasıl olması gerektiğini de gösteriyor esasında.

1903 yılının Haziranı'nda Marie doktorasını verir. 10 Aralık'ta da Becquerel'le birlikte Curie'ler, Nobel Fizik Ödülü'nü alırlar. Curie'lerin şöhreti arttıkça artar ve bu onları rahatsız etmeye başlar. Paraya yaklaşımları gibidir şöhrete yaklaşımları. Şöyle yakınıyor Marie bu durumdan: "Çalışma tarzımızın fiziksel koşullar nedeniyle çok iyi durumda olmaması ile üzerimize çöken didinmenin verdiği yorgunluk; şöhret yüzünden çekilen dertlerle büsbütün arttı. Kendi isteğimizle yalnızlığa çekilmişti; bunun elimizden koparılıp alınması bizim için gerçek bir acı kaynağı oldu."

Sorbon'da ilk kadın profesör

Bir süre sonra ortalık yatışınca tekrar laboratuvarlarına dönerler. 1904 yılında ikinci kızları Eve dünyaya gelir. İkinci kızlarının dünyaya gelişi sırasında Marie çok kötü bir biçimde zayıflamış ve güçten düşmüş bir haldedir. Doğum sonrasında kendini toparlaması çok zaman alır. Bakıcı ve yardımcılarıyla, çocukla yaşam bir

Marie Curie laboratuvarında (1906)

Marie, büyük kızı İrene ve küçük kızı Eve (1908)

süre sonra yoluna girer. Tekrar çalışmalarına döner. Ama Curie'lerin bu güzel ortaklığı 19 Nisan 1906'da Pierre'nin bir atlı tramvay hattında yaşamını yitirmesiyle son bulur. Marie Curie için çok büyük bir travmadır, bu feci saatleri çok sonraları şu şekilde anlatır Pierre'sine *"Pierre Pierre'im, oradasın, başın sarılı, uyuyarak dinlenen bir yaralı gibi sakınsın... Cumartesi sabahı tabuta koyduk, seni taşırlarken ben de başını tuttum. Soğumuş yüzünü son defa öptük... Biz beraber yaşamak için yaratılmıştık. Birleşmemiz kaderimizdi... Her şey bitti, Pierre toprağın altında son uykusunu uyuyor, bu her şeyin, her şeyin, her şeyin sonu..."*

Pierre'nin ölümünden bir hafta sonra laboratuvara gider Marie, ama kendini çalışmalarına veremez bir türlü. İki çocuk, çalışmalar, herşey, herşey yarım kalmıştır. Bakanlık ve üniversite temsilcileri Marie Curie ve çocuklara maaş bağlamak isterler. Marie kendine ve çocuklara çalışarak bakacak yaşta olduğunu söyleyerek bu maaşı da reddeder.

12 Mayıs 1906 tarihinde Fen Fakültesi Yönetimi bir başka çözüm bulur. Pierre için kurulan kürsüdeki öğretim görevlisi kadrosunun Marie'ye verilmesi doğrultusunda karar alırlar. Fransa'da üniversitede bir kadına verilen ilk kadrodur bu. Marie Curie şu şekilde cevap verir teklife *"Bakarım, denerim..."*

Sonra günlüğünde Pierre'sine yazar

"Bana senin yerine geçmemi, dersini, laboratuvarının idaresini almamı teklif ediyorlar Pierre'im. Kabul ettim. Bilmem ki iyi mi kötü mü yaptım? Benim Sorbonne'da ders vermemi istediğini sık sık söyledin. Başladığımız işleri devam ettirmek için, hiç olmazsa gayret göstermeliyim."

"Bakarım denerim, bilmem iyi mi kötü mü yaptım?" üniversiteyi derece ile bitirmiş, doktorasını yine başarı ile vermiş, radyumu icat etmiş bir kadın, hocalık konusunda tereddüt ediyor? Aynı tereddütü bir erkek gösterir miydi, sanmıyorum.

Radyuma bağlı lösemi

1911'de Marie Curie radyum elementini isole ettiği için Nobel Kimya Ödülü ile ödüllendirilir. Radyum onlara hem fizik hem de kimya ödülleri kazandırmıştır. Marie kazandığı ödüllerin hemen hemen hepsini yeni kurumlar açılması, laboratuvarının güçlendirilmesi için kullanır.

1914 yılında Paris Radyum Enstitüsü'nün başkanlığına getirilir. Bu onu çok çok sevindirir. Çünkü Marie çalışmalarını genç insanlarla paylaşmayı çok sever. Buluşlarının uygulamaya dökülmesi önem verdiği bir başka konudur. 1914-1918 arasında 1. Dünya Savaşı sırasında kızı İrene ile birlikte bir mobil röntgen cihazı yaparak orduda yaralanan askerlerin tedavisine yardım eder.

Marie Curie uzun yıllar kızı İrene ve damadı ile birlikte Paris'teki Radyum Enstitüsü'nde çalışır. Onun idaresinde enstitüde bir Nükleer Fizik Merkezi de kurulur. Amerika başta olmak üzere Brezilya, İspanya, Çekoslovakya, Almanya, Polonya gibi pek çok ülkede dersler verir.

4 Temmuz 1934'te Savoyen'de yaşamaya veda eder. Ateşli ve tehlikeli bir anemi der hekimler, ama daha sonra yapılan kan testleri, asıl suçluyu ele verir: Radyum. Marie Curie uzun yıllar üzerinde deney yaptığı radyoaktif maddelerin etkisiyle lösemi olmuştur. Ölümü de bilim kadınına yaraşır biçimdedir... Son anına kadar hastalığının seyrini gözlemler...

Marie Curie'nin kendi sözleriyle bitirmek isterim bu yazıyı: *"İnsanlığın pratik insanlara, çalışmalarını*

Marie, kızları İrene ve Eve (1921)

azamiye çıkaran ve toplum yararını unutmamakla birlikte beraber kendi çıkarlarını da gözetmen insanlara elbette ihtiyacı var. Fakat insanlığın hayalcilere, bir girişimin gelişmesinden karşılık beklemeden heyecanlanan, böyle bir amaca, kendi maddi çıkarlarını gözetmeye vakit bulamayacak, heveslenmeyecek kadar çok bağlanan insanlara da ihtiyacı var." ■■■

Ağız kokularından kurtulmak mümkün

Birçok insanın sorunu olan ağız kokusu, bazen çok rahatsız edici olabiliyor. Ağız kokusu, yediklerimizden ve içtiklerimizden kaynaklandığı gibi bazı hastalıkların da habercisi olabiliyor.

Ağız kokularını engellemek için dişlerinizi ve dişetlerinizi koruyarak onlara gereken özeni göstermeniz gerekiyor. Bunun için aşağıda saydığımız hususlara dikkat etmekte yarar var.

1. Diş çürükleri ve dişeti iltihapları ağız kokusunun önemli nedenlerindendir. Ağız içindeki enfeksiyon, bakteri üremesini artırdığı için daima ağız kokusuna neden olur. Bunun için düzenli olarak günde en az iki defa dişlerin fırçalanması ve ağız gargarası kullanılması gerekiyor. Dişeti sağlığı da çok önemlidir. Yılda en az iki defa düzenli diş hekimi kontrolünde olarak dişeti sağlığınıza baktırmalısınız.

2. Tükürük akış hızını arttırmak, ağız kokusu ile savaşmanın en güçlü yollarından biri sakız çiğnemektir. Sakız çiğneyin. Bazen ilaçların yan etkisi olarak ortaya çıkan ağız kuruluğu ağız kokusuna neden olur. Şekerli sakızlar diş çürüğü yapabileceği için

sekersiz sakız çiğnemekte yarar var. Bunlar tükürük salgınızı artırarak ağız temizliğinize yardımcı olur. Sakızların içerisinde yemek parçacıklarını yerinden söküp mideye gönderecek güçlü enzimler vardır.

3. Ağız içindeki eskimiş köprü ve diş protezleri zamanla gıda birikmesine yol açarak kötü kokuların ortaya çıkmasına neden olabilir. Protez ve köprüleri düzenli aralıklarla kontrol ettirmek; yenilenmesi gerekenleri değiştirmek, eksik olan dişlerin yerleri için gerekli tedavileri yaptırmak gerekir.

4. Su ağız kokularına karşı mücadelelenizde in iyi dostunuzdur. Çok su içmek dilinizin kurumasını da önleyerek ağız kokusunun azalmasına yol açar.

5. Asla burnunuz tıkalı uyumayın! Sinüzit gibi hava yolu rahatsızlıkları ve burun tıkanmasına neden olan diğer durumlar geceleri ağızdan nefes

almamıza neden olur. Bu durum ağız ve boğazı kurutarak bakterilerin üremesi için ideal bir ortam oluşturur. Azalan tükürük salgısı durumu daha kötü hale getirir. Bu nedenle kesinlikle burun tıkalı uyumamaya dikkat edilmelidir.

6. Beyaz şeker, un glukoz/fruktoz şurubu ile tatlandırılmış tüm hazır gıdalar ağız içindeki bakteriler için hazinedir. Bakteriler, bu tür şekerleri kullanarak hızla çoğalırlar. Basit şekerler diş çürüklerine neden olur.

7. Lokmaların iyi çiğnenmesi, yiyeceklerle tükürük salgısının iyice karışmasını ve ağızda yemek parçası kalma olasılığını düşürür. Daha çok çiğneme hareketi daha çok bakterinin yerinden koparak mideye gitmesine yardımcı olur.

8. Peynir ve tarçın tüketin! Öğün sonrası ağız içerisindeki asidik ortamı bazik hale çevirecek peynir vb. ürünler tüketin. Bu hem ağız kokusunun önlenmesinde hem de çürük oluşumun önlenmesinde önemli rol oynar. Tarçın ağız içi bakterilerle mücadelede önemli bir silahtır.

9. Diş ipi kullanın! Diş ipi sayesinde fırçanın çıkaramadığı yerlerdeki bakteri ve yemek artıkları sökülür.

10. Sigara içmeyin! Sigara içmek ağız kuruluğuna neden olduğundan ağız kokusuna sebep olur. Ayrıca diğer bir ağız kokusu nedeni olan dişi hastalıklarına da zemin hazırlar.

Bu önerilere uymanıza rağmen ağız kokularınızdan kurtulamıyorsanız, bir uzman hekime başvurmanızda yarar var. ■■■

Enginar kalp dostu

Son yıllarda yapılan birçok çalışmada sayısız faydası olduğu anlaşılan enginar, özellikle çocuklara mutlaka yedirilmesi gereken, olmazsa olmaz bir sebze olarak görülüyor. Son yapılan bir araştırmada, enginarın faydası ile ilgili ortaya çıkan sonuçları şu şekilde özetleyebiliriz.

- ❖ Enginarın yüksek miktarda antioksidan içerdiği doğrulanıyor. Enginarın içeriğinde bulunan quersetin ve rutin isimli antioksidanlar kansere karşı vücudumuzu koruduğu gibi aynı zamanda da kalbi güçlendiren özellik gösteriyor.
- ❖ Enginarada bulunan cyanic asit adlı madde kötü kolesterolü düşürüyor ve iyi kolesterolün salgılanmasını artırıyor. Bu da kalp damar sağlığı için ilaç niteliğinde bir fayda demek.
- ❖ Enginarada bulunan yüksek oranda lif yapısı kan şekerinin dengelenmesinde etkilidir. Şeker hastaları için zeytinyağlı veya etli yapılmış enginar yemeği, beslenme kalitesini çok güçlendirir.

Şeker kontrolünde pozitif etki gösterir.

- ❖ Enginarın karaciğeri güçlendirdiği savı, yeni çalışmalarda da doğrulanıyor.
 - ❖ Enginar yüksek tansiyona karşı da vücudumuzu güçlendiriyor. Enginarın yapısında bulunan potasyum mineralinin vücutta bulunan sodyum-potasyum dengesinde etkili olup, tansiyonun normal seviyelere gelmesinde etki ettiği saptanmış
- Enginardan en büyük faydayı sağlamak için; mevsiminde öğlen veya akşam yemeğinde tüketmeliyiz. ■■■

AŞIRI TUZ SAĞLIĞI TEHDİT EDİYOR

ABD Kalp Sağlığı Derneği'nin New Orleans'ta düzenlediği kongrede Amerikalı uzmanlar, aşırı tuz tüketiminin dünya genelinde her yıl milyonlarca kişinin ölümüne neden olduğuna dikkat çekti

ABD Kalp Sağlığı Derneği'nin New Orleans'ta düzenlediği kongrede Amerikalı uzmanlar, aşırı tuz tüketiminin dünya genelinde her yıl milyonlarca kişinin ölümüne neden olduğuna dikkat çekti. Uzmanların verdiği bilgilere göre, sadece 2010 yılında dünya genelinde 2 milyon 300 bin kişi yaşın altındaki erkekler olduğu belirtilirken, başlıca ölüm nedeninin de kalp krizi olduğuna dikkat çekildi. Dünyanın önde gelen 30 ülkesi arasında yapılan araştırmada, aşırı tuz tüketimi kaynaklı ölümlerin en çok Ukrayna'da görüldüğü belirlendi.

Ölen bu kişilerin yüzde 40'nın 70 yaşın altındaki erkekler olduğu belirtilirken, başlıca ölüm nedeninin de kalp krizi olduğuna dikkat çekildi. Dünyanın önde gelen 30 ülkesi arasında yapılan araştırmada, aşırı tuz tüketimi kaynaklı ölümlerin en çok Ukrayna'da görüldüğü belirlendi.

Çocuk için de risk

Geçtiğimiz günlerde açıklanan başka bir araştırmada da aşırı tuz tüketiminin çocuklar üzerindeki etkilerine dikkat çekilmişti. Dortmund Çocuk Beslenmesi

Araştırma Enstitüsü, aşırı tuzlu yiyecekler tüketen çocukların obezite riski ile karşı karşıya kaldığını belirtiyor.

Çocuk Doktorları Birliği'nden Ulrich Fegeler beslenme alışkanlıklarına dikkat çekerek "Fast food, cips, kuruyemiş, birçok hazır yemek, salam ya da peynirler oldukça tuzlu. Bu nedenle çocukların bu gıdaları tüketmemelerine ve yedikleri yemeklerin de fazla tuz içermemesine dikkat edilmesi gerekir" şeklinde uyarıyor. Alman Beslenme Topluluğu Derneği DGE'nin verilerine göre 7-10 yaş arası çocukların günde 460 mg sodyum ve 690 mg klorid, yani bıçak ucu kadar tuz tüketmesi tavsiye ediliyor. ■■■

B12 eksikliğine dikkat!

Son dönemlerde konsantrasyonunuz iyice bozuldu, en sıradan şeyleri bile unutuyorsunuz. Devamlı sinirli ve mutsuzsunuz. Sürekli başınız dönüyor, el ve ayaklarınız buz gibi oluyor.

Dikkat edin sizde B12 eksikliği olabilir.

Sürekli yorgunluk B12 vitamini eksikliğinin en yaygın belirtisidir. Diğer belirtileri ise şu şekilde sıralamak mümkün: "Unutkanlık, kansızlık, konsantrasyon sorunları, depresyon, kabızlık, mide bulantısı, gaz şikayetleridir."

B12 eksikliği neden ortaya çıkar?

Yeteri kadar B12 vitamini içeren besin tüketmiyorsanız, vejetaryenseniz sindirim sistemi problemlerinizi varsa, alkol tüketiminizi fazla ise veya B12 vitamininin emilimi ile ilgili sorun yaşıyorsanız sizde B12 eksikliği olabilir.

Ne tüketelim?

Kırmızı et, tavuk, balık, deniz mahsulleri, yumurta, peynir, süt ve yoğurt B12 açısından zengin besinlerdir. Bunları tüketmeniz gerekiyor.

Pişirme teknikleri besinlerdeki B12 miktarını azaltabilir. Et pişirirken ızgara veya mangal yerine fırında pişirmeyi ve haşlamayı tercih edin.

B12 eksikliği tedavi edilmezse anemi, mental sorunlar, unutkanlık, hafıza kaybı hatta erken bunamaya dahi neden olabilir. O nedenle özellikle vejetaryenseniz düzenli kan tahlilleri yaptırılmalı ve doktorunuz önerirse takviye almalısınız. ■■■

Yerin altıyla üstünü birleştiren lezzet:

KEREVİZ

Mevsimi bitmek üzere olsa da, pazar tezgahlarında, marketlerde hâlâ kereviz bulmak mümkün. Sadece köküyle değil, sapıyla, yapraklarıyla da değişik lezzetler sunan kerevizin, sağlık açısından da bir çok faydası bulunuyor. Belki de dünyanın en lezzetli ilacı olarak nitelendirebileceğimiz kerevizi tezgâhlardan kalkmadan bol bol tüketin...

Şehriyeli kereviz sapı çorbası

Malzemeler
6 kereviz sapı
(yapraklı)
1 adet kuru soğan
2 orta boy havuç
2 yemek kaşığı tel
şehriye
1 yemek kaşığı un
2 yemek kaşığı
zeytinyağı
Karabiber, tuz

Kereviz saplarını yapraklarıyla birlikte iyice yıkayıp ince ince doğrayın. Soğanları soyup yıkadıktan sonra küçük küpler halinde doğrayın. Havuçları soyun, küçük küçük doğrayın. Orta büyüklükte bir tencerede soğanları zeytinyağında öldürün. Üzerine havuç ve kereviz parçalarını da ekleyerek sotelemeye devam edin. Sebzelerin pişmesine yakın iki su bardağı su ve şeh-

riyeleri ekleyerek kaynatmaya devam edin. Karabiber ve tuz ekleyin, şehriyeler piştiğinde ayrı bir tavada unu zeytinyağıyla kavurun ve hafif pembeleşince sıcak sıcak çorbanın üzerine ne dökün. Çorbayı bir iki taşım daha kaynatıp ocaktan alın. Afiyet olsun...

Patatesli Kereviz Mücveri

700 gr kereviz kökü
1/2 kg patates
2 yemek kaşığı limon suyu
400 gram kuru soğan
2/3 su bardağı un
4-5 adet yumurta
1 çay kaşığı tuz
1 çay kaşığı karabiber
Zeytinyağı

Kerevizi yıkayıp soyduktan sonra derin bir kaptan kerevizi iri boyda rendeleyin. Başka bir kaptan soyulup yıkanmış patatesleri rendeleyin ve limonla ovalayın. Soğanları soyup yıkadıktan sonra patateslerin bulunduğu kabın içerisine rendeleyin. Karışımı, suyunu çekmesi için kağıt havlunun üzerine serin. Fazla suyunu akıtmak için havluyu avuçlarınızın arasına alıp iyice sıkın. Kerevizin bulunduğu kabın içerisine patates soğan karışımını, un, yumurta, tuz, karabiber ekleyip iyice karıştırın. Kızgın yağda iki tarafı da altın rengini alıncaya kadar kızartın, yağını süzmesi için kağıt havlu serili bir tabakta bekletin. Afiyet olsun...

DÜNYA MUTFAĞINDAN FRANSA

Kremalı mantarlı kereviz püresi

1 adet orta boy kereviz
1 adet kuru soğan
250 gram mantar
Tereyağı, krema
Karabiber, tuz
Maydonoz (isteğe göre)

Kerevizi yıkayıp soyduktan sonra büyük küpler halinde doğrayıp bir tencerede haşlayın. Ayrı bir tavada, ince kıyılmış soğanı (Kuru soğan yerine pırasayla da deneyebilirsiniz) tereyağında soteleyin, yıkanmış dilimlenmiş mantarları ekleyip sotelemeye devam edin. Haşlanan kerevizleri kremayı yedirerek ezin ve püre haline getirin. Soğanlı mantar karışımını üzerine ekleyip (isteğe göre maydonozla süsleyerek) servis edin. Afiyet olsun...

Kereviz hakkında...

Maydanozgillerden, hem kökü hem sapları yenen kereviz, hem lezzeti hem sağlığa faydalı özellikleriyle sofralarımızın en çok tüketilen sebzeleri arasında yer alıyor.

Kereviz antioksidan yönünden zengin bir sebzedir. Yüksek oranda C vitamini, beta-karoten ve manganez içerir. İltihap sökücü yönüyle bitkisel ilaçlar arasında sayılır.

Bu özelliklerinden dolayı kereviz tüketimi, tansiyonu düşürmeye yardımcı olur, eklem iltihaplarını önleyici etkisi vardır; tümör oluşma riskini azaltır, büyüme hızını yavaşlatır; özellikle mide kolon kanserini önleyici etkisi büyüktür, bağışıklık sistemini güçlendirir ve yaşlanma etkilerini azaltır.

Kereviz, ayrıca kalp ve damar hastalıklarında etkili bir

ilaç gibidir. Düzenli olarak tüketildiğinde, kereviz kötü kolesterolü düşürür ve kan basıncını düzenler. Yüksek oranda potasyum, magnezyum ve kalsiyum içeriği sayesinde idrar söktürücü özelliği vardır, bu özellik sayesinde kan basıncı önemli ölçüde düzene girer, böbrek taşı ve kumunun oluşumunu engeller; uzmanlar, böbrek taşı ve kumuyla sorunu olanlara her gün bir bardak taze kereviz suyu öneriyor.

Ayrıca bedensel efor sonucu kaybedilen suyu ve elektrolitleri de telafi ettiği söylenenler arasında.

Gevşetici özelliği sayesinde kabız ve uykusuzluğa karşı etkilidir; sakinleşmeye ve daha iyi dinlenmeye; vücut sıcaklığını düzenlemeye yardım ederek enerji ve canlılık verir.

☺ ÇAYIN YANINA İYİ GİDER...

PEYNİRLİ KEK

Malzemeler:

- 3 adet yumurta
- 1 su bardağı yoğurt
- 250 gram yağsız beyaz peynir
- 1 çay bardağı zeytinyağı
- Yarım demet maydanoz
- Yarım demet dereotu
- 1 çay kaşığı kuru kekik
- 2 su bardağı un
- 1 yemek kaşığı çörekotu
- 1/2 çay kaşığı tuz

Yapılışı: Derin ve büyük bir kasede yumurtaları çırpın. Yoğurdu ekleyerek çırpıma devam edin. Daha sonra zeytinyağını, ince kıyılmış maydanoz ve dereotunu, kekiği ekleyip karıştırın. Peyniri ufalayıp (veya rendeleyip) karışıma ekleyin, unu ve tuzu da ekleyerek iyice çırpın. (Peynir tuzluysa ilave tuz koymaya gerek yok)

Karışımı yağlanmış kek kalıbına boşaltın. Üzerine çörekotunu serpin, 170 derecede önceden ısıtılmış fırında yaklaşık 35-40 dakika pişirin. Kekin pişip pişmediğini anlamak için kürdan sokun, kürdana kek parçası yapışmıyorsa tamamen pişmiş demektir. Afiyet olsun...

Yemek Sözlüğü

Bukegarni: Maydanoz, kekik, biberiyeden birer sap ve bir defne yaprağının, iplikle bağlanma-sıyla hazırlanan demet. Garnitür buketi anlamına gelir. Et yemekleri haşlarken ve domates sosu pişirirken bu yeşillik buketi içerisine katılır, pişirme sonrası çıkartılır. Sadece tadını ve kokusunu vermesi istenir. Türkçede baharat demeti, garnitür demeti şeklinde de kullanılır.

Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın

Derleyenler: Saniye Dedeoğlu, Adem Yavuz Elveren / İletişim Yayınları / 2012

Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın

Neoliberal iktisadi rejim dünyada olduğu gibi Türkiye'de de sosyal politikaları çok olumsuz etkiledi. Son dönemlerde Türkiye'de muhafazakârlıkla ele giden iktisadi rejim ve bunun tesis ettiği kendine özgü refah(?) rejimi tartışılan önemli konulardan biri haline geldi. Saniye Dedeoğlu ve Adem Yavuz Elveren tarafından derlenen ve İletişim Yayınları'ndan çıkan **Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın** isimli çalışma konuyu toplumsal cinsiyet açısından ele alıyor. Derlemede birbirinden kıymetli makaleler bulunuyor. Yıldız Ecevit'in Türkiye'de uygulanan sosyal politikalarda kadının yerini anlatan giriş makalesi, sorunun oturtulacağı ze-

mini anlamak için çok önemli bir perspektif sunuyor. Evişleri ve çalışma hayatını uyumlulaştırma diye bir kavram kullanılıyor ya çok bolca şu sıralar. Emel Memiş, Umut Öneş, Burça Kızıllırmak'ın ortak yazdığı **Kadınların Evkadinlaştırılması** isimli makalesi kadınların ücretli ve ücretsiz olarak yapmış oldukları işi, zaman kullanım anketlerinden hareketle rakamların yardımıyla başvurarak çok güzel açıklıyor. Şöyle diyelim, bekâr bir kadınla bekâr bir erkeğin gündelik ücretli ve ücretsiz iş zamanı toplamaları birbirine neredeyse eşitken, kadın evlenince ücretsiz emeği artarken, erkeğinki azalıyor. Bir çocuk olunca erkek biraz ev işi yapıyor,

yani ücretsiz emeğe ayırdığı zaman biraz artıyor. İkinci çocuktan sonra erkekler işin ucunu bırakıyor ve kadınların ücretsiz emeğe ayırdıkları zaman tavan yapıyor. Kadınların ev içinde harcadıkları karşılıksız emek gözönünde bulundurulmadan onların işyerindeki sorunlarına çare üretmek mümkün değil gibi gözüküyor, sosyal güvenlik rejiminde yapılan değişiklikler, bireysel emeklilik sistemleri, bacaklık tüm bunlar toplumsal cinsiyet bakış açısıyla, kadınlara getirdikleri, onlardan götördükleriyle tartışılıyor. Kitabın bence eksik yanı sendikalar bölümü, bu bölüm biraz daha özenli olabilirdi bizce. Okumanızda sayı-sız yarar var. ■

Baba Evinde Bana Yer Yok

Baba Evinde Bana Yer Yok

Asiya Cebbar / Kırmızı Kedi Yayınevi / 2013

Asiya Cebbar Cezayir doğumlu ünlü bir kadın yazar. Eserlerinde genellikle kadınların toplumsal yaşamda karşılaştıkları sorunları konu alıyor, kendisi de bir feminist. 2006'da Fransızlar dışındakilere pek açık olmayan Fransız Akademisi'ne kabul edilmiş Cebbar bu kez kendinden hareketle yazmış romanını. **Baba Evinde Bana Yer Yok** Cebbar'ın küçük bir

kız halinden başlayarak kadın yazar kimliğinin oluşumunu anlattığı otobiyografik bir roman. Kızını katı muhafazakâr kurallarla baskı altına alarak büyümeye çalışan baba, Fransızca eğitim ve kitaplarla ilk temas, okuldan kaçmalar, küçük kızın bir genç kadın haline gelinceye kadar geçirdiği sancılar, gerçek bir yaşam deneyimine takabül ettiği için

daha anlamlı bir hale geliyor. İlk aşk ve bu süreçte kavranılan erkek egemenliği, erkek egemen bir toplumda özgürlüğün babadan kaçmakla elde edilemeyeceği gerçeği. Yaşantıların, bir kadın yazarın yazma deneyimine dönüşme süreci... Asiya Cebbar'ı okuyun bence kendinize dair şeyler de bulacaksınız. ■

Çalışmak Sağlığa Zararlıdır

Çalışmak Sağlığa Zararlıdır

Annie Thébaud-Mony / Ayrıntı Yayınları / 2012

"Çalışan demir ışıldar" diye bir atasözümüz vardır bilirsiniz. Çalışmanın, hareketin, devinmenin beden sağlığına ne kadar yararlı olduğunu hatırlatmak için kullanılır. Ölesiye rekabetin hüküm sürdüğü, uzun çalışma saatlerinin ve güvencesiz çalışmanın yaygınlaştığı neoliberal kapitalizm çağında çalışmak, eskisinden çok farklı anlam ve zorlukları da beraberinde getiriyor. Ölümcül iş kazaları, meslek hastalıkları giderek artıyor

ve çalışma eskisi gibi sağlıklı değil, hastalığı çağırıştırıyor artık. Fransız sosyolog Annie Thébaud-Mony, **Çalışmak Sağlığa Zararlıdır** isimli çalışmasında Fransa'da iş kazalarından günde iki, asbeste bağlı hastalıklardan 8 kişinin öldüğünü yazıyor. Ona göre iki buçuk milyon çalışan her gün işyerlerinde kanserojen kokteyllere maruz kalıyor. İşyerlerinde intiharlar artıyor. Kısacası çalışma hayatı, yaralıyor, öldürüyor ve hasta ediyor...

İstanbul İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi Şubat ayı içinde Türkiye'de 50 işçinin iş kazalarına kurban verildiğini söylüyor. Meslek hastalıklarının çoğu hâlâ tanımlanmış bile değil. Güvencesizleştirme arttıkça iş kazaları da artıyor ve buna karşı hep birlikte bir çözüm üretmemiz gerekiyor. Bu konuda bizlere mücadele perspektifi sunan Mony'nin kitabı mutlaka okunmalı... ■

Cemile Teyze

Yaşlı bir marjinal, Beşiktaş sahili, 1 Mayıs ve romatizmalar

Bu 1 Mayıs'ta yediğimiz gaz, ısladığımız su bir başkaydı. Vali Bey paraya kıyıp, en etkilisinden almış zahir. Ya da benim sendikalılarım, benim emekçilerim en iyisine layıktır diye düşünmüş. Bunların etkili olması için biliyorsunuz, hacminin geniş tutulması gerekiyor. Alanda belli olmuştu zaten. Kaldırım taşları, su yürüyen ağaçların üzerindeki tırtıllar, Beşiktaş'ın ara sokaklarında bulunan kasapların önünde bekleyen kediler, sokak köpekleri gaz kapsülleri yanına veya uzağına düşen herkes ama herkes, perişan, ağlamaklı ve öksürüklüydü.

Fularlarımızı maske yapmak işe yaramadı, limon denedik önce, olmadı. Sirkenin daha etkili olduğunu biliyorduk ama olmaz şimdi yaşını başını almış kadınız tabii çantanızda iki limon olduğunda işi daha rahatlıkla açıklayabilirsiniz de bir şişe sirkeyi nasıl savunursunuz, o da var, torunun yaşgününe piyaz yapacağım gibi bir cevap her zaman mümkün de yine de fikri bir çaba gerektiriyor. Biz tedbirsiz gelmişiz...

Ama gençler başka oluyor anarşist gruptan iki kızımız epey akıllıca davranmışlar, kullanıla kullanıla yarım şişeye inen elma sirkelerinden verdiler anında fularlarımıza boca ettik. Tavsiye ederim hayatı kurtarıcıydı.

Sayın Vali Bey, daha önce 2008 yılının 1 Mayıs'ı sırasında vali şimdi ise İçişlere Bakanı olan beyefendi "Polis eskisi gibi değildi. Çok sakın davrandı..." filan dediler 1 Mayıs akşamı ya; doğrudur polis eskisi gibi değil halkla ilişkiler dersleri veriliyor artık herhal okullarda. Size şöyle sesleniyorlar misal: "TÜMTİS'liler kanunsuz gösteri yapıyorsunuz lütfen dağılın, yoksa müdahale edeceğiz." veya "Feministler ya da KESK'liler lütfen dağılın yoksa müdahale edeceğiz."

Adamlar lütfen diyor

Yani lütfen diyor adam, daha ne yapsın. Bu nezakete icabet etmediniz mi ya da kayıtsız mı kaldınız. O zaman olan oluyor. Polis önce renkli tazyikli su sıkıyor -bunun ilaçlı olduğunu iddia edenler vardı, bilemem- sizi baştan aşağıya ıslatıyor, sonra sağınızdan, solunuzdan biber gazı kapsülleri "vjit vjit" uçuşmaya başlıyordu, ardından kesif bir bulut, gözleriniz acıdan ve buluttan hiçbir şeyi göremez hale geliyordu. Bizim kuşak çok vartalar atlattı ama kimyasal savaş görmemiştik şimdiye kadar, çok şükür bu 1 Mayıs'ta onu da deneyimledik. Artık ölsek de gam yemeyiz.

Gazcılar böyle, ya diğer taraftakiler? Herkes elinde ne varsa fırlatıyor. Bizim bulunduğumuz tarafta sapancılar yoktu. TÜMTİS üyesi işçiler farklı bir yerde konuşlanmışlar ellerindeki flamaları sallayıp duruyorlar. Feministler mor bayraklarıyla gazı yiyip bağıra bağıra "Her yer Taksim her yer direniş!" diye geri çekiliyorlar, gaz bulutu dağılınca yine polisin karşısında mevzileniyorlardı. KESK'liler, bir grup CHP'li genç ve Halkevciler de aynı geri çekilme ve mevzi alma taktiklerini sürdürüyorlardı. -Bu arada savaş muhabirliği mi yapsam nedir- Epey uzun zaman böyle devam etti durum. Sendikalar 11.30'da dağıldı. Biz biraz daha kalıp alandan bildirelim dedik. Hayırlı bir iş olmadı tabii...

Sonuç olarak Taksim'e çıkamadık ama kadınlar olarak alnımızın aklıyla alandan ayrıldıktan sonra Beşiktaş'ın ara sokaklarından birinde kır kahvesi ya da pastane karışımı bir yerde dinlenirken, bizi hiçbir iktidarın, hiçbir güç gösterisinin, hiç bir zorbalığın yere yatırmayacağına karar verdik. Genç kadınlar iyiydi de biz 50 yaşını devirenler bir şeyi unutmuştuk; kalçalarımızdaki kireçlenmeyi. O bütün zorbalardan daha zorlu bir düşmandı. Birbirimize tutunarak bizi karşı kıyıya atacak motorlara bindiğimizde, gecenin hiç de kolay geçmeyeceğine dair sinyallerimizi almaya başlamıştık.

Hepinizin geçmiş 1 Mayıs'ı kutlu olsun sevgili kızlarım...

MARKALAR İNSAN HAYATINI HİÇE SAYAMAZ!

24 Nisan 2013 tarihinde Bangladeş'te, birçok ünlü perakende markasına üretim yapan 8 katlı Rana Plaza binasının yıkılması sonucu, 1127 işçi hayatını kaybetti.

IndustriALL Küresel Sendika, UNI Küresel Sendika ile önde gelen sivil toplum örgütleri, Temiz Giysi Kampanyası ve İşçi Hakları markalarının "**Bangladeş Yangın ve Bina Güvenliği Anlaşması**"nı imzalaması için kampanya başlattı.

Kampanya sonucu dünyanın önde gelen markaları sözleşmeyi imzalamayı kabul etti. Taraflar **bağımsız teftiş, işçilerin yönettiği iş sağlığı ve güvenliği komiteleri ve sendikaların fabrikalara girebilmesi** konusunda anlaşmaya vardılar. Bangladeş'te üretim yaptıran Türk markalarını da anlaşmayı imzalamaya çağırıyoruz.